

Türkiye'nin Basın Özgürlüğü Krizi

Gazetecilerin Hapsedildiği ve Muhalefetin Suç Sayıldığı Karanlık Günler

CPJ

Gazetecileri Koruma Komitesi özel raporu

KAPAK: 2011 yılında çok sayıda gazeteci ve yazarın gözaltına alındığı polis operasyonunun ardından, gazeteciler İstanbul'da protesto gösterisinde bulunuyor.
REUTERS

SAĞ: Gazeteciler çok sayıda meslektaşlarının hapsedilmesini protesto ediyor.
AFP

Türkiye'nin Basın Özgürlüğü Krizi

Gazetecilerin Hapsedildiği ve Muhalefetin Suç Sayıldığı Karanlık Günler

Gazetecileri Koruma Komitesi özel raporu

Yayın tarihi: Ekim 2012

Gazetecileri Dünya Çapında Savunuyor

Gazetecileri Koruma Komitesi (Committee to Protect Journalists - kısaca CPJ) 1981 yılında kurulduğundan beri dünya çapında basına yapılan saldırılara tepki göstermektedir. Her yıl yüzlerce vakayı belgeleyen CPJ, siyasi ideoloji gözetmeksizin gazeteciler ve haber kuruluşları adına harekete geçmektedir. Bağımsızlığını daimi kılmak için hükümet fonu kabul etmeyen CPJ, finansmanını yalnızca bireylerden, kurum ve kuruluşlardan yapılan özel katkılarla sağlamaktadır.

Türkiye'nin Basın Özgürlüğü Krizi
Gazetecilerin Hapsedildiği ve Muhalefetin Suç Sayıldığı Karanlık Günler

Yayın Yönetmeni: **Bill Sweeney**
Kıdemli Editör: **Elana Beiser**
Editör Yardımcıları: **Kamal Singh Masuta, Shazdeh Omari**
Tasarım: **Nancy Novick**
Redaktör: **Lew Serviss, Lisa Flam**
Çevirmen: **Özlem Dalkıran, Öznur Tuna**
Harita: **John Emerson**

© 2012 Committee to Protect Journalists, New York. Tüm hakları saklıdır.
Amerika Birleşik Devletleri'nde United Book Press tarafından basılmıştır.

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Sandra Mims Rowe

BAŞKAN YARDIMCISI

Kathleen Carroll

FAHRİ BAŞKAN

Terry Anderson

MURAHHAS ÜYE

Joel Simon

DİREKTÖRLER

Andrew Alexander

Franz Allina

Christiane Amanpour

Dean Baquet

John S. Carroll

Rajiv Chandrasekaran

Sheila Coronel

Josh Friedman

Anne Garrels

James C. Goodale

Cheryl Gould

Arianna Huffington

Charlayne Hunter-Gault

Gwen Ifill

Jonathan Klein

Jane Kramer

Mhamed Krichen

David Laventhol

Lara Logan

Rebecca MacKinnon

Kati Marton

Michael Massing

Geraldine Fabrikant Metz

Victor Navasky

Andres Oppenheimer

Clarence Page

Norman Pearlstine

Ahmed Rashid

Gene Roberts

María Teresa Ronderos

Diane Sawyer

David Schlesinger

Paul C. Tash

Jacob Weisberg

Mark Whitaker

Brian Williams

Matthew Winkler

DANIŞMA KURULU

Tom Brokaw

Steven L. Isenberg

Anthony Lewis

David Marash

Charles L. Overby

Erwin Potts

Dan Rather

John Seigenthaler

Paul E. Steiger

RAPOR HAKKINDA

CPJ'nin Avrupa ve Orta Asya program koordinatörü olan **Nina Ognianova**, bu raporun baş yazarı ve araştırmayı yöneten kişidir. CPJ Avrupa Baş Danışmanı **Jean-Paul Marthoz**, Müdür Yardımcısı **Robert Mahoney** ve Murahhas Üye Joel Simon'un yanı sıra Türkiye'den araştırmacılar **Özgür Öğret**, **Şafak Timur** ve **Nebahat Kübra Akalın** raporun oluşturulmasına katkıda bulundular. Türkiye medya hukuku alanında uzman avukat **Fikret İlkiz**, CPJ'nin hukuk danışmanı olarak görev üstlendi.

Rapor, Türkiye'de kitlesel gazeteci tutuklamalarını, gazetecilere karşı açılan çok sayıda cezai kovuşturmayı ve hükümetin, basında oto sansürü doğuran baskısını mercek altına alıyor. CPJ araştırması Türkiye'de yetkililerin basın özgürlüğüne karşı yakın tarihte görülen en büyük darbelerden birine kalkıştığını gösteriyor. Bu raporu oluştururken, CPJ kadrosu bilgi toplama amacıyla Türkiye'de 2011 ve 2012 yıllarında üç alan çalışması gerçekleştirerek çok sayıda gazeteci, analist ve hukukçuyla görüştü.

Her ne kadar Türkiye hükümeti bağımsız kuruluşların basın özgürlüğü ile ilgili değerlendirmelerinin abartıldığını ileri sürse de, tutuklanan gazetecilerin sayısı tartışma konusu olmuştur. CPJ'nin Türkiye'deki hapis gazetecilerin sayısına dair daha önce yaptığı değerlendirmeler, tıpkı 2011 yılında yaptığı değerlendirme gibi, diğer bağımsız kuruluşların verdiği sayılardan daha düşüktü. Bunun sebebi, hukuki delilleri ayrıntılı olarak incelemeyen uygun saptamalarda bulunamaması idi. CPJ'nin 2011 yılındaki araştırmasının dikkate değer ölçüde tartışma yaratıp eleştiriye maruz kalması, örgütü, Türkiye'den araştırmacı bir ekiple vaka bazlı bir incelemeyi üstlenmeye sevk etmiştir.

CPJ'nin yeni bulguları, hapiste 76 gazetecinin bulunduğunu, bunlardan en az 61'inin doğrudan gazetecilik faaliyetleri ile ilgili olarak hapiste tutulduğunu tespit etmiştir. Diğer 15 gazetecinin aleyhindeki delillerin yeterince açık olmaması nedeniyle CPJ alıkonmalarının dayanağını araştırmaya devam ediyor.

CPJ olarak hapisteki gazetecilerle ilgili derledikleri kapsamlı bilgiler için **Türkiye Gazeteciler Sendikası**, **Tutuklu Gazetecilerle Dayanışma Platformu** ile **Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (Organization for Security and Cooperation in Europe)**'na teşekkürü borç biliriz. Bağımsız haber portalı **Bianet** ve **Dicle Haber Ajansı**'na hapis gazetecilerle ilgili daha fazla bilgi sağlamada yardımları için CPJ teşekkür eder. Ayrıca, çalışmada **İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch)** ile **Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri (Council of Europe's Commissioner for Human Rights)**'nin geniş çaplı araştırmalarından yararlanıldı. **Açık Toplum Enstitüsü Türkiye Ofisi (Open Society Foundation-Turkey)** raporun derlenmesi esnasında çok önemli destek sağladı.

CPJ olarak bölümlere yazdıkları yazılarla katkıda bulunan yazarlara da teşekkürlerimizi sunarız. Bölüm 2'nin altındaki "Doğruyu Söylemenin Onuru" başlıklı kısım, köşe yazarı ve yorumcu **Nuray Mert** tarafından kaleme alındı. Türkiye'de yaşayan gazeteci **Nicole Pope**, Bölüm 3'ün "Hrant Dink İçin Adalet Yok" başlıklı kısmını yazdı. "Hapishane Mektupları" başlıklı Bölüm 5'in altında yer alan yazı ise CPJ'nin İnternet özgürlüğü koordinatörü olan **Danny O'Brien** tarafından yazıldı. Diğer yazarlarla ilgili bilgiler söz konusu yazılarda belirtilmiştir. Bölüm 4'te yer alan kısım "İnternet Sansürü Yeni Taktikler Doğuruyor" daha önce **Bianet** tarafından yayımlanmış bir yazıdan alınmış olup özel izinle kullanılmaktadır.

Bu rapor, CPJ'nin **Adessium Vakfı (Adessium Foundation)**, **Ford Vakfı (Ford Foundation)**, **Molly Bingham**, **Omidyar Network** ve **Açık Toplum Enstitüleri**'nin değerli desteği ile gerçekleştirdiği **Basını Özgür Bırak Kampanyası (Free the Press Campaign)**'nin bir parçasıdır.

YUKARIDA: Ankara'da basın özgürlüğü için yapılan gösteri.
REUTERS

BÖLÜM I	
ÖZET	6
BÖLÜM II	
BASINA YÖNELİK SALDIRILAR	8
<i>Yetkililer dünyanın yakın tarihte gördüğü basına karşı en amansız savaşırlardan birini açtı. Onlarca yazar ve editör, neredeyse tamamı terör ve devlete karşı işlenen diğer suçlar kapsamında olmak üzere hapiste. Onlara karşı delil ne mi? Gazetecilik faaliyetleri.</i>	
DOĞRUYU SÖYLEMENİN ONURU	13
<i>Nuray Mert'in yaptığı siyasal sorgulamayı Başbakan kişiselleştiriyor.</i>	
BÖLÜM III	
DEVLETE KARŞI İŞLENEN SUÇLARIN YARGILANMASI	15
<i>Hükümetin geniş kapsamlı Ergenekon soruşturması araştırmacı gazeteci Ahmet Şık ile Nedim Şener'in özgürlüklerini ellerinden aldı. Ancak kanıtlar, darbecilerden çok hükümetin muhalif gazetecileri cezalandırma niyetini açığa seriyor.</i>	
HRANT DİNK İÇİN ADALET YOK	18
<i>Öldürülen gazetecinin davasında adaletin ataleti.</i>	
BÖLÜM IV	
KÜRT GAZETECİLERİN DAVALARI	20
<i>Yetkililer, Kürt sorununa destek olmayı terörle bir görüyor. Kürt gazeteciler söz konusu olduğunda, saha haberciliği, gösterileri takip etmek ve röportaj yapmak gibi haber toplama faaliyetleri suç delili teşkil ediyor.</i>	

YUKARIDA: 2007'de katledilen gazeteci Hrant Dink için İstanbul'da yapılan bir anma töreni.
REUTERS

HAPİSHANE MEKTUPLARI

Hamdiye Çiftçi çektiği fotoğraflar yüzünden aranıyordu. Onun ve diğerlerinin öyküleri.

23

BÖLÜM V

SİYASİ İRADENİN İMTİHANI

Ankara kendisini, bölgesinde demokrasi ve özgürlükler açısından bir model olarak sunuyor. Fakat Ankara'nın bu arzusu, basına karşı yapılan uygulamalarla ciddi şekilde tehlikeye giriyor. Türkiyeli liderler, ülkelerindeki basını oldukça karmaşık bir sistemle baskı altına alan bu yapıyı çözmek için gereken siyasi iradeyi göstermeliler.

26

İNTERNET SANSÜRÜ YENİ TAKTİKLER DOĞURUYOR

YouTube yasağı dünya çapında ses getirdi; ancak asıl tehdit unsuru sansürün daha ince dokunuşlarında.

30

BÖLÜM VI

TAVSİYELER

CPJ'in Türkiye yetkililerine ve uluslararası kamuoyuna tavsiyeleri.

32

EK I HAPİSTEKİ GAZETECİLER

1 Ağustos 2012 tarihi itibarıyla hapsede olan gazeteciler hakkında kısa raporlar.

33

EK II HÜKÜMETTEN TEPKİLER

Adalet Bakanı Sadullah Ergin ve Büyükelçi Namık Tan'dan mektuplar.

54

YUKARIDA: Hapis gazetecilerin birinci ağızdan tanıklıklarının yer aldığı *Tutuklu Gazete* adlı gazete eki. REUTERS

ÖZET

Gazetecileri Koruma Komitesi (The Committee to Protect Journalists – CPJ) bu raporu Türkiye’de yaygın olarak görülen, gazetecilere karşı ceza kovuşturmaları açılması ve gazetecilerin hapsedilmesinin yanı sıra, hükümetin basında oto-sansürün içselleştirilmesi için başvurduğu çeşitli baskı yöntemlerine dikkat çekmek için kaleme aldı. CPJ, yaptığı inceleme sonunda, başta Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu olmak üzere son derece baskıcı yasalar, aslen devleti korumaya yönelik bir ceza muhakemesi kanunu ve hükümetin basına yönelik en üst düzeyde katı üslubuyla karşılaştı. Türkiye’deki basın özgürlüğü sorunu, kriz düzeyine ulaşmış bulunuyor.

BASININ HAPSEDİLMESİ VE SİNDİRİLMESİ

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hükümeti basına karşı yakın tarihin dünya çapında en büyük saldırısını yürütüyor. Yetkililer, terör suçları veya devlete karşı suçlarla itham ettikleri gazetecileri hapsediyor, Türklüğü aşağılamak ya da yargılamayı etkilemek gibi suçlarla haklarında dava açıyor ve otosansürün yerleşmesi için çeşitli baskıcı taktikler kullanıyor. Erdoğan açıkça gazetecilerin itibarına saldırıyor, medya organlarını, eleştirel yazılar yazan çalışanlarını uyarmaları ya da işten atmaları için zorluyor ve çok sayıda hakaret davası açıyor. Erdoğan’ın hükümeti ülkenin en büyük medya şirketine karşı bir vergi kaçakçılığı davası yürüttü; şirketin zayıflamasıyla sonuçlanan bu davayla ilgili genel kanaat, siyasi sebeplerle açılmış olduğu.

Türkiyeli yetkililer gerek CPJ’ye gönderdikleri yazılı yanıtlarda, gerekse yaptıkları açıklamalarda ülkenin basın özgürlüğü sorunuyla ilgili yapılan bağımsız değerlendirmelerin abartıldığını söylüyor. Hapis gazetecilerin sayısına itiraz ediyorlar ve tutuklu gazetecilerin çoğunun gazetecilikle ilgisi olmayan ağır suçlardan dolayı içerde olduklarını öne sürüyorlar.

CPJ, 1 Ağustos 2012 itibarıyla toplamda 76 gazetecinin hapsedildiğini tespit etti. Her bir vakanın tek tek ve ayrıntılı olarak incelenmesinin ardından CPJ, en az 61 gazetecinin doğrudan, yayınlanan yazıları ya da gazetecilik faaliyetleri nedeniyle hapsedildiği sonucuna vardı. Diğer 15 gazetecinin davalarıyla ilgili eldeki deliller daha muğlak olmakla birlikte, CPJ araştırmaya devam ediyor. CPJ’nin analizi, yetkililerin, yasadışı gruplarla ilgili yapılan haberleri ve hassas konuların araştırılmasını doğrudan terör veya devlete karşı gerçekleştirilen diğer fiillerle eş tuttuğunu ortaya koyuyor. CPJ araştırmasında

ayrıca tutuklu yargılama uygulamasının da son derece yaygın olduğunu gördü. CPJ’nin araştırmasına konu olan gazetecilerin dörtte üçünden fazlası, haklarında bir mahkumiyet kararı olmaksızın hapiste tutuluyor ve mahkemenin kararını tutuklu halde bekliyor.

CPJ’nin hapisteki gazetecilerle ilgili araştırma yaptığı 27 yıl boyunca, tutuklu gazetecilerle ilgili kendi rekorunu kıran ve basın özgürlüğünü kısıtlamak konusunda, kendi kendine rakip olan tek ülke Türkiye oldu. CPJ raporlarına göre Türkiye 1996 yılında 78 gazeteciyi hapse atmıştı. Bugün ise Türkiye’deki hapis gazetecilerin sayısı İran, Eritre ve Çin gibi en baskıcı ülkeleri fersah fersah geçiyor.

GAZETECİLERİ DEVLET DÜŞMANI İLAN ETMEK

Ağustos 2012’de, hapiste olan gazetecilerin yüzde otuzu hükümete karşı komploya karışmakla ya da yasadışı siyasi gruplara üye olmakla suçlanıyordu. Bazıları, savcıların hükümeti askeri darbeyle devirmeyi amaçlayan kapsamlı bir komplo olarak tanımladığı, varlığı henüz mahkemelerce ispatlanmamış Ergenekon çetesiyle bağlantılı olmakla suçlanıyor. Hükümetin teorisine göre, gazeteciler ortamı darbeye elverişli hale getirmek için toplumsal kaos yaratacak haberler yayınlıyordu.

İkisi de saygın gazeteciler olan Ahmet Şık ve Nedim Şener, Ergenekon çetesiyle yardım etmekle suçlanarak bir yıldan uzun bir süre tutuklu yargılandılar. Hükümet, Şık’ın; Şener’in yardımlarıyla Ergenekon komplosuna yardım edecek bir kitap yazdığını iddia ediyordu. Şık gerçekten de hassas bir konu hakkında, İslami Fethullah Gülen hareketinin giderek büyüyen etkisiyle ilgili bir kitap yazıyordu. Şener, Şık’a yardım etmediğini ifade etti ama o da 2007 yılında işlenen gazeteci Hrant Dink cinayetinin çözülmemesinde yetkililerin sorumluluğunu anlatan kitabıyla hükümeti öfkelenmişti. CPJ, yaptığı inceleme sonucunda, Şık ve Şener’e yöneltilen suçlamaların sebebinin bu iki gazetecinin mesleki faaliyetleri olduğu kanaatine varmıştır.

Aslında Ceza Kanunu’nda oldukça geniş ifade edilen maddeler yetkililere, gazetecilerin mesleki faaliyetlerini yasadışı siyasi hareketlerle ya da darbe planları iddialarıyla bağlantılandırılmaları için oldukça geniş bir zemin sağlıyor. Kullanılan yasa maddeleri arasında “bir örgüt adına suç işlemek”, “bilerek ve isteyerek bir örgüte yardım etmek” ve “bir örgüt ve amaçları için propaganda yapmak” yer alıyor.

Gazetecilerin, polis ve mahkemelerin icraatları hakkında derinlemesine ve bağımsız olarak haber yapmasını fiiliyatta suç haline getiren diğer yasa maddeleri ise “soruşturmanın gizliliğini ihlal etmek” ve “adil yargılamayı etkilemek” gibi maddeler. Her ne kadar bu maddeler nadiren gazetecilerin hapsedilmesine yol açıyorsa da ciddi bir sindirme aracı olarak gazetecileri oto-sansür yapmaya zorluyor. Öte yandan bu maddeler çok sık kullanılıyor: Türkiye’de basın özgürlüğü konusunda çalışan sivil grupların verilerine göre, 2011 yılı sonu itibarıyla, gazeteciler hakkında açılmış ceza davası sayısı 5,000’i buluyordu.

KÜRTLERLE İLGİLİ HABER YAPMAK TERÖR SUÇU

Ağustos 2012’de hapisteki gazetecilerin yaklaşık yüzde yetmişi, yasadışı Kürdistan İşçi Partisi’nin (Partiya Karkeren Kurdistan – PKK) ve Kürdistan Topluluklar Birliği’nin (Koma Civakên Kurdistan- KCK) beyanları ya da faaliyetleri hakkında haber yaptıkları için “terör örgütüne yardım” ile suçlanan Kürt gazetecilerdi. Özellikle Dicle Haber Ajansı ve Türkçe basılan *Özgür Gündem* gazetesi çalışanlarının yanı sıra, tamamı Kürtçe basılan günlük *Azadiya Welat* gazetesinin çalışanları da hedef alınıyor. CPJ, Ağustos 2012’de araştırmasını sürdürdüğü sırada, *Azadiya Welat*’ın önceki üç genel yayın yönetmeni hapisteydi.

CPJ’nin Kürtlere yönelik kovuşturmalara ilgili yaptığı inceleme, hükümetin PKK veya diğer yasadışı Kürt gruplar lehine yapılan haberleri bu örgütlere gerçek anlamda yardım etmekle eş tuttuğunu gösteriyor. Tüyo alma, haber dağıtım, röportaj yapma, meslektaşlarla haber paylaşma gibi en temel habercilik faaliyetleri, savcılarca terör eylemleri olarak tanımlanmış durumda.

Yetkililer ülkenin Terörle Mücadele Yasası’nı Kürt gazetecilere karşı bol bol kullanıyor. Bağımsız analistlere göre, yasanın terör tanımı oldukça geniş ve muğlak ve bu da heveskar savcı ve hakimlerin, Kürt meselesine yakın duran gazetecileri terör örgütü üyesiymiş gibi hapsedmesine olanak sağlıyor. Bu tür yasa maddeleri, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin ifade özgürlüğünü koruma altına alan 10. Maddesi’yle çelişmektedir.

Hükümet, Kürtlerin görüşlerini baskı altına alma çabasının bir parçası olarak, kelimelerin kullanılmasıyla ilgili düzenlemeler yapacak kadar ileri gitti. 2012 yılında Danıştay, televizyonlarda PKK üyeleriyle ilgili olarak “gerilla” kelimesinin kullanılmasını, “teröristleri ve terörü meşrulaştıracağı” gerekçesiyle yasakladı.

SİYASİ TERCİH ANI

Üst düzey hükümet yetkilileri CPJ’ye gönderdikleri mektuplarda, Temmuz 2012’de kabul edilen yasayı basın

özgürlüğünü geliştiren bir reform paketi olarak sunuyor. Yasayla birlikte “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs etmek” gibi bazı suçların cezaları indirildi, propaganda yapmakla suçlanan dergilerin sansür edilmesi (toplatılma ve yasaklanması) engellendi ve devlete karşı işlenen suçlarda ve terör suçlarını yargılayan sistemde değişiklik yapıldı. Ama bu yargı reformunda, muhalif görüşleri ve eleştirel haberleri susturmak için kullanılan muğlak ve geniş ifadelerden kurtulmak için, terörle mücadele ve ceza kanunlarında köklü bir değişiklik yapılmadı.

Kayı verici bir gelişme olarak, yasanın kabul edildiği ay iktidardaki Adalet ve Kalkınma Partisi, yargı sisteminden, ulusal güvenliğe ve diğer kamusal konulara ve hatta “kamu ahlakı,” “başkalarının hakkı” gibi oldukça muğlak ifade edilmiş birçok konuya kadar haber yapılmasını kısıtlayacak, kapsamlı bir anayasa değişikliği önerdi. Ekim 2012’de Meclis’in gündemine gelecek olan öneri, ülkenin temel hukuki dokümanında, eleştirel görüş ve ifadelerin bastırılması yönünde ifadeler yer almasına sebep olabilir.

Hükümetin, medyanın bekçilik görevini elinden almak ve muhalif sesleri bastırmak için gösterdiği çabalar, Türkiye’nin uzun vadeli stratejik hedeflerine ulaşmasını güçleştirecektir. Ülkenin ekonomik geleceği hala Avrupa’yla bütünleşme sürecine bağlı, ama Türkiye’de basın özgürlüğü sorunu Avrupa siyasetçileri ve bürokratları arasında temel bir sorun olarak görülüyor. Sorunların çözümlenmemesi, Avrupa Birliği üyeliği ihtimalini azaltıyor.

Türkiye’nin Amerika Birleşik Devletleri ile olan -kısmen Ankara’nın bölgesel bir demokrasi modeli imajıyla bağlantılı olan- yakın ilişkisi de tehlikede. Türkiye, kendini özgürlükler konusunda bölgesel lider olarak sunmaya devam ediyor. Ülkenin ABD büyükelçisi Namık Tan’ın CPJ’ye gönderdiği, Haziran 2012 tarihli mektubunda da belirttiği gibi, “Temel özgürlükleri garanti altına almanın demokrasimiz için çok önemli olduğu görüşüne sıkı sıkıya inanıyoruz. Bu, Türkiye’nin bölgemizdeki diğer birçok ülke için örnek teşkil ettiği şu dönemde daha da önemli.” Ancak bu tür iddialar, Türkiye’yi İran gibi dünyanın en aykırı ülkeleriyle aynı yere yerleştiren, gazetecilerin yoğun olarak yargılanması gerçeğiyle çelişiyor.

Türkiye’nin ulusal güvenliğine yönelik tehditler hakiki. Ama bu, muhalefet etmenin terör suçuyla aynı kefeye konduğu bir ortamın yaratılmasını meşru göstermez. Yasaları tek tek değiştirmek ve ek reformlar yapmak sorunu çözmeyecektir. Başbakan Erdoğan ve hükümetinin, eleştirel görüşlerin sistematik olarak bastırılmasını sona erdirecek ve ülkenin medya üzerinde baskı oluşturan yaygın sistemini parçalayacak siyasi iradeyi göstermeleri gerekiyor. ■

BASINA YÖNELİK SALDIRILAR

Türkiye'nin en tanınmış siyasi köşe yazarı ve yorumcularından biri olan Nuray Mert, uzun süredir hükümeti eleştiriyordu ancak Mert'in hükümetin Kürt politikalarına yönelik geçen sene dile getirdiği itirazlar, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a göre çizmeyi aştı. Erdoğan'ın Nuray Mert'i hedef alan ve hain olduğunu ima eden saldırgan sözleri üzerine Mert, güvenliğini tehdit edecek kadar ağır saldırıların hedefi oldu. Siyasi hassasiyetler nedeniyle patronları televizyon programını ve gazetedeki köşesini iptal etti.

Nuray Mert, bu raporda yer alan kişisel açıklamasında "Birçok şekilde tehdit edildiğimi hisediyorum" diyor. "Nefret dolu cinsiyetçi mesajlar alıyorum; seyahat ettiğimde esrarengiz bir biçimde bavulum karıştırılıyor; özel telefon görüşmelerim dinleniyor." Ama yine de Nuray Mert, Erdoğan'ın Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AK Parti) ve daha önceki iktidarların icraatlarına meydan okumaya cüret eden birçok gazeteciden çok daha şanslı olduğunu söylüyor.

Türkiyeli yetkililer basın özgürlüğüne karşı, yakın tarihteki, dünyanın en geniş kapsamlı operasyonunu sürdürüyor. CPJ'nin Ağustos 2012'de sürdürmekte olduğu kapsamlı araştırma sırasında, en az 76 gazeteci hapisteydi ve neredeyse tamamı devlete karşı işlenen suçlarla itham ediliyordu. Dörtte üçünden fazlası henüz herhangi bir suçtan hüküm giymemiş olmasına rağmen, aylardır ve hatta yıllardır tutuklu bulunuyor; bazılarının duruşmaları henüz başlamamış, bazılarının ise sürüyor. Çok sayıda gazeteci hakkında ise eleştirel yazıları nedeniyle "Türklüğü aşağılamak" veya "yargıyı etkilemek" suçlarıyla -birçok durumda birden fazla- kovuşturma devam ediyor. Türkiye'deki basın kuruluşlarının tahminlerine göre, 2011 sonunda ülke çapında gazeteciler hakkında açılmış dava sayısı 3.000 – 5.000 arasındaydı. Basına karşı yürütülen bu kampanyaya, gazetecilere karşı çok sayıda hakaret davası açan Erdoğan öncülük ederken, O ve hükümeti, medya kuruluşlarına eleştirel yazılar yazan personellerini dizginlemeleri için baskı yapıyor. Tüm bunların sonucunda oto-sansür yaygınlaşıyor, finansal, mesleki ya da hukuki bir misillemeyle karşı karşıya kalmaktan korkan medya organları ve gazeteciler, Kürt meselesi ve basın özgürlüğüne yönelik baskılar gibi hassas konulara dokunmamaya gayret ediyorlar.

İnsan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünün geliştirilmesi için çalışan Açık Toplum Vakfı-Türkiye'nin Başkanı Hakan Altınay "Başbakanın üslubu önemli. Bize hangi gazeteleri okumamamız gerektiğini söylüyor. Medya patronlarına kendisiyle hemfikir olmayan

"BAŞBAKAN'IN ÜSLUBU ÖNEMLİ. BİZE HANGİ GAZETELERİ OKUMAMAMIZ GEREKTİĞİNİ SÖYLÜYOR. MEDYA PATRONLARINA KENDİSİYLE HEMFİKİR OLMAYAN MUHABİRLERİ VE KÖŞE YAZARLARINI İŞTEN ATMALARINI SÖYLÜYOR."

— Hakan Altınay, Açık Toplum Vakfı Başkanı, Türkiye

muhabirle ve köşe yazarlarını işten atmalarını söylüyor" dedi. "Ayrıca, Başbakan Erdoğan'ın, 'muhalif bir sestem bir şey öğrendim' dediğini veya kendini eleştiren birine olası bir yanlışlığı farketmesini sağladığı için teşekkür ettiğini hiç duymamamız da önemli bir nokta."

AK Parti, Temmuz 2012'de yargı sisteminden ulusal güvenliğe ve "kamu düzeni, kamu ahlakı [ve] başkalarının hakları" gibi muğlak konulara kadar kamusal hayatın büyük bir bölümünün haberleştirilmesini kısıtlayacak bir anayasal değişiklik teklifinde bulunarak medya üzerindeki baskısını arttıracığının sinyallerini verdi.

CPJ, mahkeme belgeleri ve Adalet Bakanlığı kayıtlarının yanı sıra, davalarla ilgili sanık ve avukatlarla yaptığı görüşmelere dayanarak yaptığı analizle, 1 Ağustos 2012 tarihinde halen hapiste bulunan 76 gazeteciden, en az 61'inin, doğrudan gazetecilik faaliyetleri yüzünden hapsedildiği sonucuna vardı. Diğer 15 gaze-

“YAZILARIM, YAZIŞMALAR, MANŞET TARTIŞMALARI, MUHABİRLERDEN HABER VE GÖRÜNTÜ İSTEMEM ‘TALİMAT’ VE ‘ÖRGÜTSEL FAALİYET’ OLARAK TANIMLANMIŞ VE ÖRGÜT YÖNETİCİLİĞİ İLE SUÇLANMAKTAYIM.”

— *Tayyip Temel, Azadiya Welat yazı işleri müdürü*

teciyle ilgili veriler daha muğlak ve CPJ bu gazetecilerin tutuklanma sebeplerini araştırmaya devam ediyor.

Türkiye’de şu an yaşanan durum, CPJ’nin hapisteki gazetecilerin kaydını tutmuş olduğu 27 yıl boyunca gördüğü en büyük baskı operasyonlarından biri. Basına karşı bugün yürütülmekte olan kampanyayı daha önce yine Türkiye’nin kendisi geçmişti. 1996 yılında Kürt basınına yönelik baskıların arttığı dönemde, Türkiye’de yetkililer 78 gazeteciyi doğrudan meslekleriyle bağlantılı sebeplerle gözaltına almıştı. Türkiye’nin hapis gazeteci çetesi dünya çapında kendinden sonra gelen en baskıcı ülkelerdeki sayıları fersah fersah geçiyor. CPJ Aralık 2011’de hapisteki gazetecilerin sayımını yaptığında, İran’da 42, Eritre’de 28 ve Çin’de 27 gazeteci parmaklıklar ardında tutuluyordu. CPJ’nin Türkiye’deki tutukluluklarla ilgili incelemelerine göre son iki yılda baskı daha da arttı: Tutuklu gazetecilerin üçte ikisi 2011 veya 2012’de gözaltına alınmış durumda.

Türkiye’de tutuklu bulunanların yüzde yetmişden biraz fazlası yasadışı Kürdistan İşçi Partisi’nin (PKK) ve Kürdistan Topluluklar Birliği’nin (KCK) görüş ve faaliyetleriyle ilgili haberler yaptıkları için terör örgütüne yardım etmekle suçlanan Kürt gazetecilerden oluşuyor. Kalan tutuklu gazetecilerin neredeyse tamamı ise hükümet karşıtı komplolara karıştıkları ya da yasadışı siyasi hareketlere üye oldukları iddialarıyla karşı karşıyalar. Bazıları ise savcıların askeri darbe marifetiyle hükümeti devirmeyi amaçlayan karanlık bir komplo olarak tarif ettikleri Ergenekon çetesiyle bağlantılandırılıyor. Hükümetin teorisine göre, gazeteciler yaptıkları haberlerle toplumsal kaos yaratarak darbeye elverişli ortam hazırlamayı amaçlıyordu.

Dava dosyalarını inceleyen CPJ, adil yargılama ve hukuk kurallarını ihlal eden çok sayıda unsur buldu. Gazetecilerin uzun süre tutuklu kalmaları, pratikte, onları sadece suç isnadına dayanarak ağır cezaya maruz bırakmak anlamına geliyor. Örneğin sol tandanslı Özgür Radyo’nun Genel Müdürü Füsün Erdoğan hala karar çıkmadan devam eden dava nedeniyle altı yıldır hapse. Kürt gazetecilerin davalarında, hakimler ve kolluk görevlileri sanıkların ana dilleri olan Kürtçe’de ifade vermelerine genellikle izin vermiyor. Oysa başka suçlarla yargılanan sanıklara dil desteği genellikle sağlanıyor. Savunma avukatı Özcan Kılıç, CPJ’ye “Uyuşturucu kaçakçılığı gibi davalarda çevirmen getiriyorlar ama bu tür davalar için bunu yapmıyorlar” dedi.

İddianameler, mülakatlar ve haberlere bakıldığında, hükümetin, yetkililerce saldırgan bulunan görüşleri yayınlayan gazetecileri hapsedmeye kararlı olduğu ortaya çıkıyor. Örneğin PKK ile ilgili haber yapmak, örgüte yardımla aynı anlama geliyor. Temel haber yapma faaliyetleri -tüyo almak, habere göndermek, meslektaşlarıyla bilgi paylaşmak- bu gazeteciler için terör fiilleri olarak nitelendiriliyor. KCK temsilcilerinden hükümetin kendi güvenlik görevlilerine kadar “yanlış kişilerle” yapılan röportajlar suç delili olarak kullanılıyor. Davaların tümünde belli fikirlerin ifade edilmesi ve belli kitapların, gazetelerin ve dergilerin bulundurulması suç teşkil ediyor. İddianamelerde Orwell-vari suçlamalar yer alıyor; yani, bir gazeteci şüpheli olarak tespit ediliyor ve sonra diğer bir gazeteci de ilkiyle irtibata geçtiği için şüpheli olarak değerlendiriliyor. Ergenekon davasında hükümet bu oluşumu o denli geniş ve muğlak bir biçimde tanımlıyor ki, Ergenekon’u eleştiren Nedim Şener ve Ahmet Şık gibi tanınmış araştırmacı gazeteciler bile bu davayla bağlantılandırılabilir.

Başbakan Erdoğan’dan bir yanıt bekleyen CPJ’ye, Türkiye’nin ABD büyükelçisi Namık Tan’dan cevap geldi. CPJ’ye Haziran ayında yazdığı mektubunda Tan, hükümetinin Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ile müzakere ederek reformlar gerçekleştirdiğine vurgu yapıyor. Tamamı bu raporun ekinde yer alan yanıtında Tan, 2008 yılında yapılan bir değişikliğe dikkat çekerek, “Türklüğe hakareti” suç sayan yasa uyarınca dava açılmasının Adalet Bakanı’nın iznine bağlandığını belirtiyor. Ayrıca Temmuz ayında Meclis’ten geçen 2012 yargı paketine de vurgu yapıyor. Yeni yasal düzenlemelerle bazı suçların cezaları azalıyor, propaganda aracı olmakla suçlanan dergilerin sansürlenmesi sona eriyor ve devlete karşı işlenen suçlarla terör suçlarını yargılayan sistemde değişiklik yapılıyor.

Tan, hapisteki gazetecilerin “büyük çoğunluğunun... meslekleriyle ilgili değil, ülkemizin güvenliği ve bütünlüğüyle ilgili” suçlarla yargılandıklarını söylüyor. Her ne kadar hakkında hüküm verilmemiş tutuklular için masumiyet karinesinin geçerli olduğunu ifade etse de, Tan bu tutuklulukları basın özgürlüğünün ihlali olarak değerlendirmenin “adaletsiz ve yanlış” olacağını belirtiyor.

Adalet Bakanı Sadullah Ergin de CPJ’nin görüş isteğine benzer bir şekilde karşılık verdi. Bu raporun

“TÜRKİYE DEMOKRASİSİNİN KARŞI KARŞIYA OLDUĞU ÖNEMLİ SORUNLARDAN BİRİ ŞU: NE ZAMAN BİR SİYASİ PARTİ İKTİDARI ELE GEÇİRSE, BASIN ÜZERİNDE BASKI KURMAYA BAŞLIYOR VE ELEŞTİRİYE TAHAMMÜL EDEMİYOR.”

— Gülsün Bilgehan, CHP Ankara Milletvekili

ekinde tamamı yayınlanan mektubunda Ergin, “Biz hükümet olarak, gazeteci olsun olmasın, tek bir kişinin bile düşünceleri ya da söyledikleri yüzünden mağdur olmasını istemeyiz” diyor. Ancak Türkiye’nin, ifade özgürlüğünün korunmasıyla “şiddetin övülmesi ve terör propagandası yapılması”nın yasaklanması arasındaki dengeyi koruması gerektiğini söyleyerek gazetecilere yönelik adli soruşturmaları savunuyor. Ne Ergin ne de Tan CPJ’ye gönderdikleri yanıtlarda AK Parti’nin ifade özgürlüğünü kısıtlayan anayasa değişikliği önerisine değiniyorlar. İdari yetkililer de CPJ’nin bu planla ilgili sorularına yanıt vermediler.

Tarihi askeri darbelerle dolu olan Türkiye’de 12 Eylül 1980 darbesinin gölgesi bugünün olaylarının üstünde hissediliyor. 1980 darbesiyle ilgili olağan söylem olan ordunun darbe yapmak için siyasi gerilim yarattığı ifadesi, Erdoğan hükümetinin, Ergenekon komplocularının toplumsal karmaşayı teşvik ettiklerine dair yaygın olarak dile getirdiği iddialarında da kendine yer buluyor. Darbeden sonra tesis edilen -ve büyük bölümü hala yürürlükte olan- geniş, içtimai ve baskıcı yargısal yapı ve sürmekte olan Kürt isyanı Erdoğan hükümeti dâhil, birbiri ardına gelen yönetimlerin muhalefeti cezalandırmasına, entelektüel rakiplerini terörist olmakla suçlamasına ve kendilerini eleştiren gazetecileri dalga dalga hapse atmasına olanak sağladı.

Tanınmış bir gazeteci olan Kanal D haber dairesi yayın yönetmeni Mehmet Ali Birand, “Hükümetin hala modası geçmiş 12 Eylül dönemi yasalarını kullandığını” ifade etti. “Yasalar öylesine muğlak bir biçimde kaleme alınıyor ki her türlü yoruma açık oluyor. Bir yargıç soldan ele alırken diğeri sağdan bakıyor. Hiç bilemiyor-sunuz. Bu yüzden de sürekli öyle ya da böyle başımızı belaya sokacağız diye korkuyoruz.”

Basın özgürlüğü ile ilgili bir dernek olan Medya Derneği’nin Genel Sekreteri Deniz Ergürel de darbe sonrası kurulan hukuki yapıların bugünkü baskının ana sebebi olduğunu dile getirdi. “Hala askeri darbenin hemen sonrasında kaleme alınmış bir anayasa yürürlükte” diyen Ergürel, “Daha özgürlükçü, demokratik ve çoğulcu bir anayasaya ihtiyacımız var. Yürürlükteki anayasa zor zamanlarda hazırlanmıştı ve ifade özgürlüğü dahil bir çok ihtilafı unsur barındırıyor. Ayrıca daha iyi, daha demokratik terörle mücadele yasalarına ihtiyacımız var.”

Türkiye’nin -ayrı ayrı ve birlikte uygulanabilen- Ceza Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhake-

mesi Kanunu, neyin terör suçu veya terör örgütleriyle bağlantılı olmak suçu olduğuna dair geniş bir yorum fırsatı veriyor. Gazeteciler hakkındaki suçlamalar Ceza Kanunu’nda “bir örgüt adına suç işleme”yi düzenleyen Madde 220.6, “bilerek ve isteyerek bir örgüte yardım ve yataklık yapma”yla ilgili Madde 220.7 ve “örgütün ya da amacının propagandasını yapma” suçunu düzenleyen 220.8. madde bağlamında yapıyor. 1 Ağustos 2012 itibariyle hapisteki gazetecilerin yüzde doksan beşten fazlası bu tür ağır suçlarla itham edilmekteydi.

CPJ’nin yaptığı analiz, Terörle Mücadele Kanunu’nun hem geçmişte, hem de son iki yıldır Kürt gazetecilere karşı bir sopa gibi kullanıldığını ortaya koyuyor. Mesela, ülkedeki tamamı Kürtçe yayınlanan tek gazete olan *Azadiya Welat*’ın Genel Yayın Yönetmeni Tayip Temel hakkında yasadışı KCK örgütüne üye olmak suçundan 22 yıl hapis cezası isteniyor. Hükümetin sunduğu kanıtlar ise Temel’in basılmış işleri, meslektaşları ve aralarında iki Kürt siyasi partisinin üyelerinin de bulunduğu haber kaynaklarıyla yaptığı telefon görüşmelerinin dinlenmesiyle hazırlanmış tapeler. Temel, hapisten yazdığı ve Ocak 2012’de bağımsız haber portalı *Bianet*’te yayınlanan mektubunda şöyle diyor: “Yazılarım, yazışmalar, manşet tartışmaları, muhabirlerden haber ve görüntü istemem, ‘talimat’ ve ‘örgütsel faaliyet’ olarak tanımlanmış ve örgüt yöneticiliği ile suçlanmaktayım.”

Temel’in gibi terör suçları ve devlete karşı işlenen suçların söz konusu olduğu davalar, Ceza Muhakemeleri Kanunu tarafından özel yetkiyle donatılmış ve sanıkların aleyhine işleyen “özel yetkili mahkemelerde” görülüyor. Bu özel mahkemeler zanlıları aylarca ve hatta yıllarca mahkemeye çıkarmadan hapiste tutma yetkisine sahip. Tutukluları *incommunicado* (her türlü iletişimden koparılmış halde) tutabilir, savunma avukatına erişimini kısıtlayabilir, tutuklularla avukatları arasındaki iletişimi engelleyebilir ya da filtre edebilir ve sanığın dava dosyasına erişimini kısıtlayabilir. Bu yetkiler hukuk usullerini hiçe saymakta, masumiyet karinesini yok etmekte ve ibreyi ağırlıklı olarak devlet lehine çevirmektedir. Temmuz 2012’de hukuk kurallarının ihlal edildiğine dair çok sayıda eleştirinin gelmesi üzerine Meclis, özel mahkemeleri kaldıran bir yargı paketini kabul etti. Ancak özel yetkili mahkemelerin hali hazırda bakmakta olduğu davalar bu yasa değişikliğinden etkilenmedi; bu mahkemeler şu anda ellerinde olan dosyalara bakmaya devam edecekler.

Temmuz 2012 tarihli yargı paketi, “devlete karşı

“NE ZAMAN HÜKÜMET SERTLEŞMEYE, BAŞBAKAN KONUŞMALARINDA KATI BİR ÜSLUP KULLANMAYA BAŞLASA YARGI DA SERTLEŞİYOR.”

— Mehmet Ali Birand, Kanal D genel yayın yönetmeni

işlenen suçlar” adı altında yapılan yaygın ve çok yönlü yargılamaların detaylarını ifşa etmeye çalışan gazetecilere karşı kullanılan “soruşturmanın gizliliğini ihlal etmek” ve “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs” gibi suçlar için öngörülen cezalarda da indirim yaptı. Ek olarak bu yasayla birlikte, mahkemelerin ve savcılarının, “terör örgütü propagandası yaptığı” iddiasıyla dergilerin yayınlarını yasaklama yetkileri de ellerinden alındı.

CPJ'nin Türkiyeli avukatlarla müzakere ederek yaptığı analiz bu reformların oldukça alçak gönüllü olduğunu gösteriyor. Örneğin değişikliklerden biri mahkemeye gazetecilerin yargılanmasını erteleme yetkisi veriyor, ancak sanığın aynı suçtu üç sene içinde bir daha işlememesi koşuluyla. Böylece gazeteci, başını belaya sokan konularla ilgili oto-sansür uygularsa, cezai kovuşturmadan muaf olabiliyor.

En önemlisi, Temmuz ayında kabul edilen reformlar ne yazık ki eleştirel haberleri ve muhalif görüşleri susturmak için mütemediyen kullanılan terörle mücadele ve ceza kanunlarındaki geniş, muğlak üslubu kaldıracak şekilde kökten bir değişiklik getirmiyor. Ayrıca bu değişiklikler, yapılan her yeni reformun daha baskıcı bir adımla önünün kesilebileceği bir siyasi ortamda yapılıyor. Yargı paketinin Temmuz'da kabul edilmesinden sadece birkaç gün sonra AK Parti, basın özgürlüğünün “milli güvenliğinin, kamu düzeninin, genel ahlakın, başkalarının haklarının, özel veya aile hayatının korunması, suçların önlenmesi, yargının bağımsızlık ve tarafsızlığının sağlanması, savaş kışkırtıcılığının, her türlü ayrımcılık, düşmanlık veya kin ve nefret savunuculuğunun engellenmesi amaçlarıyla

sınırlanabileceği”ni ifade eden bir anayasa değişikliği sundu. Ekim 2012'de görüşülecek olan bu kapsamlı tasarı, matbaaların bastıkları yayınlara el konulması ya da yasaklanmasını engelleyen anayasal tedbiri de ortadan kaldırıyor. Analistler neticede bu önerinin geçeceğinden şüpheli olduklarını, ama bunun teklif edilmesinin dahi iktidar partisinin basın kısıtlamak arzusunun bir göstergesi olduğunu ifade ettiler.

CHP Ankara milletvekili ve Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi üyesi Gülsün Bilgehan, “Türkiye demokrasisinin karşı karşıya kaldığı önemli sorunlardan birisi şu: ne zaman bir siyasi parti iktidara gelse basın üzerinde baskı kurmaya başlıyor ve eleştiri kabul etmiyor. AKP hükümeti bu kötü alışkanlığı benimsedi ve üçüncü döneminde basın üzerindeki baskıyı arttırdı” dedi.

Her ne kadar sorunun özünde baskıcı yasalar ve yargı sistemi olsa da idarenin en üst düzeyinde yaratılan iklim de aynı oranda önemli. Mehmet Ali Birand “Yargı tavrını hükümete bakarak ayarlıyor” diyor. “Hükümet sertleştiğinde, Başbakan konuşmalarında sert cümleler kurduğunda, yargı da sertleşiyor.” Erdoğan basına yaklaşımında katı ve meydan okur bir tavır takınıyor; gazetecileri isim vererek alenen azarlıyor, haklarında suç duyurusunda bulunuyor ve eleştirel davranan personelini dizginlemesi için medya organlarına baskı yapıyor. Nuray Mert olayında olduğu gibi medya organları Başbakan'ı kızdıran tanınmış köşe yazarı ya da yorumcuları ya işten atıyor ya da başka göreve veriyorlar. Baskı görme korkusuyla, isminin yazılmaması şartıyla konuşan bir gazeteci, çalıştığı şirketin patronunun yayın politikasında değişiklik yapılacağı haberini şöyle verdiğini söyledi: “Arkadaşlar, artık bitti. Daha fazla eleştiri yok. Paramı kaybetmek istemiyorum.” Patronun gazetecilere sunduğu seçim oldukça basitti: “Benimleyseniz tamam. Değilseniz, gidin.”

Erdoğan, medya dünyasının her alanından gelen eleştirilere karşı hakaret davası açmak konusunda adeta bir rekora sahip. *Bianet*'in haberine göre, Başbakan Mart 2005'te *Penguen* mizah dergisinin yayıncısına, derginin kapağında kendisini çeşitli hayvanlar gibi çizdiği için “Başbakan'ın kişilik haklarına saldırdığı” şikayetiyle dava açtı. Bir yıl sonra Başbakan sol görüşlü günlük *Evrensel* gazetesine ve köşe yazarı Yücel Sarpdere'ye, Erdoğan'ın, maliye bakanı hakkındaki yolsuzluk iddialarına verdiği

YUKARIDA: İstanbul'da basına yönelik operasyonu protesto etmek için başlayan gösteri. REUTERS

“GÜNLÜK GAZETELERİN TAMAMI TÜRKİYE’DE NEYİN YANLIŞ OLDUĞUNUN FARKINDA AMA DOĞRU DÜZGÜN GAZETECİLİK YAPAMAYACAK KADAR SİNDİRİLMİŞ DURUMDALAR.”

— Aslı Aydıntaşbaş, Milliyet gazetesi köşe yazarı

cevabı eleştirmek için, ünlü bir AK Parti şarkısının sözlerini değiştirmek suretiyle hakaret ettiği gerekçesiyle dava açtı. Erdoğan’ın avukatları söz konusu makalenin sadece Başbakan’ı aşağılamakla kalmayıp “ifade özgürlüğünün sınırlarını aştığını” iddia ettiler. Aynı yıl Erdoğan bu kez de *BirGün* gazetesi yazarı Erbil Tuşalp hakkında, Aralık 2005’te yayınlanan bir makalesinde hükümet politikalarının giderek otoriterleştiğini söylediği için hakaret davası açtı. Erdoğan geçen sene de *Taraf* gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Ahmet Altan hakkında suç duyurusunda bulundu. Sebep Ocak 2011’deki yazısının başlığıydı: “Erdoğan ve kof kabadayılık.” Daha sonra şikayetini geri çeken Başbakan, Altan’ı Mart 2012’de bir kez daha, bu kez başyazısında Erdoğan’a “küstah, bilgisiz ve ilgisiz” dediği için şikayet etti. *Bianet*’in haberine göre Erdoğan’ın avukatları, yazının amacının Başbakan’ı küçük düşürmek olduğunu öne sürdü.

Hakaret davaları ve adli kovuşturmalar neticesinde haberlerin tonu düştü, haberler rötuşlanmaya başladı. Siyasilere, haber kurumlarının patronları üzerindeki nüfuzlarının önemli bir dondurucu etkisi olduğunu söyleyen *Milliyet* köşe yazarı Aslı Aydıntaşbaş “Her gün çıkan gazeteler Türkiye’de yanlış giden herşeyi biliyor, ama doğru dürüst gazetecilik yapmaya korkuyorlar” diyor. Avrupa Gazetecilik Merkezi 2010 yılında yaptığı analizde, Türkiye medyasının büyük bölümünün inşaat, bankacılık, turizm ve finans gibi farklı sektörlerde de şirketleri olan bir kaç holdingin elinde olmasının haber kuruluşlarını siyasi baskı karşısında savunmasız kıldığını altını çizmişti.

2011 yılında ülkenin en büyük medya holdingi olan Doğan Grubu, önce 2,5 milyar dolar olarak belirlenen, ancak daha sonra düşürülen devasa bir vergi cezasını ödeyebilmek için aralarında *Milliyet* gazetesinin de bulunduğu medya kuruluşlarından bazılarını satmak zorunda kaldı. Vergi davasının şirkete boyun eğdirmeyi amaçlayan siyasi bir dava olduğu görüşü hakim. Şirketin en önemli gazetesi olan *Hürriyet*, hükümet politikalarını eleştirerek kamuoyunu yönlendirebiliyordu. Dört yıl öncesinde Türkiye Bankacılık Düzenleme Kurumu dönemin en büyük medya şirketlerinden biri olan Ciner grubunun malvarlığına el koymuş, daha sonra da hükümet *Sabah* gazetesini ve diğer medya kuruluşlarını açık arttırmayla satmıştı. Medyada yer alan haberlere göre ihaleye katılan tek şirket, Erdoğan’ın damadı Berat Albayrak tarafından yönetilen bir şirketti ve iki

devlet bankasından aldığı krediler sayesinde medya kuruluşlarının yeni sahibi oldu.

CPJ’ye konuşan Aydıntaşbaş, “Herşey hükümetin 2007 yılında *Sabah* gazetesini ele geçirmesiyle başladı ve Doğan medya grubuna verilen devasa vergi cezasıyla da durum iyice kötüledi” dedi. “Ondan sonra gazetelerin yazı işlerinde değişiklikler oldu, muhalif gazeteciler işten atılmaya başladı ve yavaş yavaş ancak istikrarlı bir biçimde hükümeti eleştiren ya da hoşnut olmayan yorum ve haberlerden uzaklaşmaya başladı. Gazeteler rutin bir biçimde oto-sansür uyguluyor ve eleştirel bilgi ve haberleri, tirajlarda düşme olmasına rağmen yayınlamıyorlar” dedi.

Hükümeti sert bir biçimde eleştiren ulusalcı web sitesi *Odatv* davası iyi bir örnek teşkil ediyor. Özetlemek gerekirse, hükümet İnternet portalının çalışanlarının -araştırmacı gazeteciler Şener ve Şik’la birlikte- Ergenekon çetesine yardım ettiklerini iddia ediyor. Sanıklara yöneltilen suçlamalar arasında, diğerlerinin yanı sıra 15 yıl ve üstü hapis cezası öngören “terör örgütüne yardım etmek” ve “halkı nefret ve düşmanlığa tahrik etmek” bulunuyor. Ancak iddianamedeki deliller ikna edici değil: yayınlanmış makaleler, çalışanlar arasında haberlerle ilgili yapılan gizlice kaydedilmiş konuşmalar ve *Odatv* gazetecileri ile haber kaynakları arasındaki e-postalar. Şubat ve Mart 2011’de görülen davada bir düzine gazeteci hakkında suçlamada bulunuldu ve 1 Ağustos 2012 itibarıyla en az dördü hala tutuklu yargılanıyordu.

Hala tutuklu bulunan *Odatv* imtiyaz sahibi Soner Yalçın, cezaevinde yazdığı ve *Bianet*’te yayınlanan mektubunda “Suç delili olarak gösterilen yazılar, haberler sadece ODA TV’de yer alan makaleler değil, diğer gazetelerden iktibas ettikleridir... Haber merkezinin fihristi, santralinden yapılan görüşmeler suç kanıtı yapılmıştır,” diyor.

Ancak Türkiye’deki gazeteciler *Odatv* davasını eleştirme konusunda çekingen davranıyorlar. *Habertürk* gazetesindeki işini kaybeden muhalif köşe yazarı Ece Temelkuran, Index on Censorship için Ocak ayında kaleme aldığı yazıda “Böyle bir davanın müthiş bir medya ilgisine mazhar olacağı ve meslektaşlarından büyük destek göreceği düşünülür. Ama hayır... Başbakan Erdoğan davayı eleştiren gazetecileri şahsen tehdit ettiğinden beri, sadece bir avuç gazeteci duruşmalara geldi. Büyük ihtimalle meslektaşlarım benim birkaç

“HABER MERKEZİNİN FİHRİSTİ, SANTRALİNDEN YAPILAN GÖRÜŞMELER SUÇ KANITI YAPILMIŞTIR.”

— Soner Yalçın, Odatv yayıncısı

Nuray Mert

gün önce başıma gelenin kendi başlarına da gelmesinden korktu: işsiz kalmak. Ya da daha kötüsü: kendini parmaklıklar arkasında bulmak.”

Ve bir yanda gazeteciler onar hapsediliyorken, Ocak 2007’de Türkiyeli Ermeni gazeteci Hrant Dink’i katledenler serbest dolaşüyor. Davada sadece, cinayeti işlediğinde on yedi yaşında olan tetikçi ve üç önemsiz suç ortağı suçlu bulunarak hapsedildi. Dink davasını takip edenlerin, cinayette ve cinayetin örtbas edilmesinde pay sahibi olmakla suçladıkları, aşırı milliyetçi hassasiyetleri olan polis ve askeri yetkililer hakkında hiçbir zaman doğru dürüst bir soruşturma yürütülmedi. Katledilmesinden önce Dink, ölüm tehditleri, nefret dolu mesajlar alıyordu. 1. Dünya Savaşı sırasında Ermenilerin kitlesel katliamı üzerine yazıları gibi toplumsal hassasiyetlere dokunan yazı ve çalışmalarını yüzünden hakkında -aslen siyasi sebeplerden dolayı- ceza davaları açılıyordu. Trabzon’da bir mahkeme, Haziran 2011’de altı subayı Dink’in öldürüleceğine dair gelen bir istihbaratı değerlendirmedikleri için mahkum etti ve her birine birkaç aylık hapis cezaları verdi. Kararı temyiz eden sanıklar hala hapsedilmedi.

Gazetecileri dava başlamadan hapse atmak konusunda hızlı davranan sistem, anlaşılan kurban gazeteci olunca farklı işliyor. Şener’in hapsedilen gazeteciler arasında olduğu düşünüldüğünde eşitsizlik çok çarpıcı.

2009’un Şubat ayında Şener, “Dink Cinayeti ve İstihbarat Yalanları” isimli bir kitap yayınladı. Kitap, Dink’in öldürülmesinde resmi makamların da rolü olduğunu iddia ediyor. Bu rolün içinde, polisin cinayete dair ihmalinin üstünün kapatılması, delillerin gizlenmesi ve Dink’e resmi makamlardan gelen tehditler de var. Kitabın yayınlanmasından sonra Şener “gizli bilgileri ifşa etmek” ve “yargılamayı etkilemeye çalışmak” gibi bir dizi suçtan yargılandı. Mahkum olması halinde 30 yıldan fazla hapis cezası alacaktı ki bu Dink’in katilinin aldığı cezadan daha fazla. Şener, Haziran 2010’da bu suçlardan beraat etti, ancak bir yıl geçmeden, bu kez *Odatv* davasının sanığı olarak tutuklandı.

Şener’i *Odatv* ve Ergenekon’la ilişkilendiren bağlantı, orijinal olduğu şüpheli elektronik dökümanlarda yer alan ve doğruluğu kanıtlanamayan birtakım gazetecilik faaliyetleri iddiaları. Bu iddialar doğru olsa bile -ki Şener olmadığını söylüyor- özgür bir toplumda suç teşkil etmeyecek türden suçlamalar yüzünden Şener, 12 aydan uzun süre tutuklu kaldı. Şener mahkûm olması halinde 15 yıla varan hapis cezasıyla karşı karşıya kalacak. ■

Ben Türkiye’de muhalif olma talihsizliğine sahip olanlardan biriyim. Benimkinin en büyük talihsizlik olduğunu iddia etmiyorum – Türkiye’de birçok kişi farklı hükümetler ve politikalar döneminde, ama benzer bir otoriterlik altında yıllar boyunca eziyet gördü. Doksanlı yıllarda insanlar tam bir cezasızlık ortamında hapsedildi, işkence gördü ve öldürüldü.

Durum şimdi böyle değil. Zaman değişti ve umuyorum ki o karanlık günlere bir daha geri dönmeyeceğiz. Ama içinde bulunduğumuz vaziyetin de büyük bir gelişme olduğunu söyleyemeyiz. Bugün, Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) ordunun hegemonyasını ortadan kaldırdıktan sonra, artık “ileri demokrasi”de yaşadığımız söyleniyor. Oysa bu tanımın altında AK Parti, daha hafif biçimde ve farklı usullerde otoriter politikalar üretiyor. Ben böylesi politikaların son kurbanlarından biriyim.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Mayıs 2011’de Konya’daki seçim kampanyası mitinginde yaptığı konuşma sırasında beni hedef aldıktan sonra, TV programım aniden yayından kaldırdı. Ertesi gün tüm gazeteler Başbakan’ın bana saldırdığını yazıyordu.

Soyadımı kullanarak kelime oyunu yaptı; “Mert” sıfatından hareketle bana “namert” dedi. O zamandan beri bu sıfatlar Türkiye’nin siyasi söyleminin popüler bir parçası oldular. O zamandan beri yalnızca AK Parti yandaşlarından değil, Başbakan’ın bana yönelik suçlamalarını bir milli mesele olarak gören her tür milliyetçiden gelen nefret mesajlarına ve her türlü suçlamaya maruz kalıyorum.

Hepsi Mayıs ayında Avrupa Parlamentosu’nda Kürt meselesi ve Dersim Katliamı ile ilgili konuşma yapmamla başladı. Hükümetin Kürt politikalarının güvenlik odaklı eski politikardan çok da farklı olmadığını söyleyerek eleştirdim. Kürt bölgesinde inşaatların bile zorla yapıldığını söyledim. “Teröristlerden korunmak için sınırlarda baraj yapıldığı”na dair haberlerden alıntı yaptım. AB Parlamentosu’na geçmişle kesin bir paralellik kurmak mümkün olmasa da Dersim Katliamı’ndan önce devletin askeri operasyonlar sırasında kullanmak için yollar ve köprüler yapmış olduğunu hatırlattım. Durum değişmiş olsa da devletin güvenlik merkezli politikalarının değişmediğini söyledim.

“BAŞBAKAN’IN KONYA’DA BANA YÖNELİK ŞAHSİ SALDIRISI, BENİM TÜRKİYE’DE BİR MUHALİF OLARAK DURUŞUMDA BELİRLEYİCİ BİR NOKTA OLUŞTURDU AMA BU YENİ BİR ŞEY DEĞİLDİ.”

— Nuray Mert

Sonradan bazı AK Parti yanlısı köşe yazarları benim açıklamalarımı “hükümete karşı kara propaganda” olarak tanımladı ve Başbakan da Konya mitingine katılan ve televizyondan izleyen milyonlarca Türk’ün önünde bana saldırmaktan çekinmedi.

Türkiye son derece milliyetçi bir ülke ve ben o günden beri kendimi güvende hissetmiyorum. Başbakan’ın Konya’da bana yönelik şahsi saldırısı benim Türkiye’de bir muhalif olarak duruşumda belirleyici bir nokta oluşturdu, ama bu yeni bir şey değildi. Uzun zamandır hükümeti eleştiriyordum ve özellikle 2009 sonlarında benimle yapılan bir röportajda “sivil hükümet etiketi altında baskıcı politikaların artmasından endişelendiğimi” söyledikten sonra düşman muamelesi görmeye başladım. O zamanlar başka şeylerin yanı sıra “askeri darbeye zemin hazırlamak”la suçlanıyordum; üstelik 15 yıldan fazladır Müslümanların hak ve özgürlük taleplerinin ateşli bir savunucusu olduğum gerçeğine rağmen. Duruşum yüzünden her türlü baskıya maruz kaldım ve o zamanlar İslamcılığı desteklemekle suçlandım.

Şimdi geçmişte tam destek vermekten çekinmediğim aynı insanlar tarafından “Kürt teröristleri” desteklemekle suçlanıyorum. Son olarak haftada üç gün yazı yazdığım *Milliyet* gazetesindeki işime “ara vermem” söylendi. Bu beklenmedik bir durum değildi -medya patronlarının şirketleri için kaygılandıklarını biliyorum ve Başbakan Erdoğan onlara yazarlarına “çeki düzen vermeleri” için alenen baskı yapıyor. Başbakanın sözlü saldırısından beri medyada

istenmeyen insan oldum: TV programcıları beni programlarına konuk olarak çağırmaya korkuyorlar. Dürüst olmak gerekirse bu bana yıllarca medyada görünür olmanın ardından dinlenmek için fırsat verdi. Ama bugünlerde giderek daha da komikleşmeye başlayan siyaset tartışma oyunundan dışlanmış olmaktan dolayı kendimi rahatlamış hissetsem de ülkemizin geleceği için çok kaygılanıyorum.

Şahsen kendimi birçok yönden baskı altında hissediyorum: nefret dolu, cinsiyetçi e-postalar alıyorum; seyahat ettiğimde bavulum esrarengiz biçimde didik didik kurcalanıyor; özel telefon konuşmalarım dinleniyor ve içerikleri bazen web sitelerinde ve gazetelerde benim yasadışı Kürt örgütü KCK ile sözde bağlantımın “kanıtları” olarak yayınlanıyor. Şu an bana karşı açılmış olan, sadece bir tane önemsiz bir soruşturma olsa da, her an tutuklanmaktan korkuyorum ve özel hayatıma ve siyasi haklarıma yönelik böylesi ihlaller karşısında çaresiz hissediyorum.

Başıma gelenlerde olumlu bir yan varsa, o da bu sayede giderek yükselen otoriter politikaların baskısını yenmekteki kararlılığımın artmış olması. Ben ne mazoşistim, ne de kahraman, ama bu deneyim değerlerimi ve ideallerimi yeniden keşfetmeme yardımcı oldu. Son derece katı laik bir aileden ve çevreden gelen – ve Müslümanların haklarını savunan- biri olarak, doksanlı yıllarda bir muhaliftim. O zamanlar görüşlerim için ödediğim bedel sosyal dışlanmaydı. Şimdi ise çok iyi bir kariyer ve başka şeyleri kurban etmek zorunda kalarak, siyasi ve etik değerlerin benim için ne kadar kıymetli olduğunu keşfetme şansına sahip oldum. Bu süreç yalnızca özsaygımı arttırmakla kalmadı; beni doğru bir davayı desteklediğimi bilerek şu an çok daha mutlu olduğuma ikna etti. İnanın bana bu bir maceracılık ya da siyasi romantizm değil – ikisi de baskıcı dönemlerin sınavından geçemezdi. Bu bir onur meselesi. ■

Nuray Mert İstanbul Üniversitesi’nde doçent. Yazar yorumcu olarak tekrar çalışmaya başladı. İngilizce basılan Hürriyet Daily News gazetesinde haftada bir kez köşe yazıyor ve İMC TV’de haftalık bir siyaset programı olan “Gündem Müzakere’de” yer alıyor.

YUKARIDA: Erdoğan politikalarını eleştiren haberler yapan gazetecileri aşağılıyor. REUTERS

DEVLETE KARŞI İŞLENEN SUÇLARIN YARGILANMASI

Gazeteci Ahmet Şık kendini daha baskısı bile yapılmamış bir kitap yazdığı için hapisteye buldu. İmanın Ordusu mevzuu o kadar tesirliydi ki, Başbakan Erdoğan kitabı bombaya benzetti. Şık, modern Türkiye siyasetinin en nüfuzlu ve hakkında en az şey yazılmış güçlerinden birine, Gülen hareketine burnunu gereğinden fazla sokuyordu.

CPJ'nin görüştüğü Şık, Mart 2011'de Ergenekon komplosunda yer aldığı suçlamasıyla gözaltına alınması hakkında "Kitaba yeni bir şeyler koymaya fırsat bulmadan gözaltına alındım," dedi. Şık, ABD'de yaşayan Fethullah Gülen yönetimindeki İslami hareketin Türkiye'nin güçlü polis ve yargı sistemine sızdığına ve Erdoğan yönetimi üzerinde giderek artan bir etkiye sahip olduğuna dair iddiaları destekleyecek kanıtlar peşindeydi. Erdoğan 2003'ten beri neo-liberal, kökleri İslam'a uzanan, toplumsal muhafazakâr Adalet ve Kalkınma Partisi'nin (AK Parti) başında, başbakanlık görevini sürdürüyor.

Şık, "Kitapta daha fazla belge olacaktı ama takip ediliyordum, yeni ulaştığım kaynaklar izleniyor, dinleniyordu... Bu belgelerin kitabımda olmasını istemedikleri için tutuklandım" dedi.

Şık, 18. Ergenekon dalgasında alınıp götürülenlerdendi. Ergenekon'un ulusalcı, laik, askeri subaylar ve memurlardan oluşan ve hükümeti devirmeyi planlayan bir yasadışı örgüt olduğu iddia ediliyor. Şık'ın gözaltına alınması özellikle ilginç, çünkü o, bu komplonun gerçek boyutlarını ortaya çıkarmaya çalışan bir avuç gazeteci ve yazardan biri. Şık ayrıca meslek hayatının büyük bir bölümünü, Türkiye'nin siyasi yaşamında "derin devletin rolü" hakkında yazmakla geçirmiş birisi. Derin devlet, Türkiye modern cumhuriyetinin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk'ün laik mirasını on yıllarca savunmuş aşırı milliyetçi askeri ve sivil idari kurumların oluşturduğu karanlık bir şebeke.

Polis Şık'la birlikte bir başka tanınmış araştırmacı - gazeteci ve yazar olan Nedim Şener'i de gözaltına aldı. O da ilk önce Özel Yetkili Savcı Zekeriya Öz ve polis şefi Ali Fuat Yılmaz tarafından, Ergenekon üyesi olmakla suçlandı. Gözaltına alınmaları gerek yurt içinde, gerekse yurtdışında büyük bir tepkiye yol açtı. Daha önce başta Kürtler olmak üzere onlarca gazeteci hapsedilmişti; ama Şık ve Şener'in şöhreti, birçoklarının hükümetin bağımsız medyaya karşı artan düşmanlığı olarak tanımladığı şeye karşı muhalefetin yükselmesine sebep oldu. Büyük bir olumsuz kampanya sürerken, savcı Öz,

"İLK DEFA YAZMADIĞIM VE YAZILMASINA YARDIM ETMEDİĞİM KİTAPLAR YÜZÜNDEN TUTUKLANDIM."

— Nedim Şener, araştırmacı gazeteci

Ergenekon davasından alındı ve kısa bir süre sonra da polis şefi Yılmaz başka bir yere nakledildi.

Yoğun uluslararası ilgiye rağmen, Şık ve Şener, davalarının ilk duruşmaları görülürken hapisteydiler. 12 aydan uzun bir süre tutuklu kaldılar; 2012 ortalarında suçlamalar hala kaldırılmamıştı ve daha fazla hapis yatma ihtimalleri bulunuyordu. Gözaltına alınmaları hükümetin, AK Parti ve Gülen cemaatini şiddetle eleştiren internet haber kuruluşu *Odatv*'nin bürolarını basmasından haftalar sonra gerçekleşti. *Odatv* muhabirlerinin Ergenekon komplosuna karışmakla suçlanıp gözaltına alınmalarıyla sonuçlanan baskın, aynı zamanda bu aşırı milliyetçi haber kuruluşu ile iki araştırmacı gazeteci arasında imkansız bir bağlantı da uydurdu.

Polisin iddiasına göre *İmanın Ordusu*'nun dijital kopyası, *Odatv*'nin bilgisayarında bulunmuştu. Şık'ın avukatı Tora Pekin, müvekkilinin, kitabı *Odatv* çalışanlarının talimatıyla, Ergenekon komplosunun amaçlarının hayata geçmesini sağlamak için yazmakla suçlandığını söyledi. Yetkililer ayrıca, Şener'in Şık'a kitap konusunda yardım ettiğini söyleyen bir dijital belge bulduklarını da iddia ettiler. Bu belgede ayrıca Şener'in; 2010 yılında, Gülen cemaatinin polise sızdığını iddia eden

YUKARIDA: Araştırmacı gazeteci Şener, Mart 2011'de polis tarafından gözaltına alındı. AP

bir kitap yazan eski polis şefi Hanefi Avcı'ya da yardım ettiği söyleniyor.

Pekin, CPJ'ye nihayet iddianame Ağustos 2011'de açıklandığında, Şık ve Şener'e isnat edilen suçların Ergenekon üyeliğinden, örgüte "yardım ve yataklığa" düştüğünü söyledi. Şık ve Şener, *Odatv* davasında yargılanan 12 gazetecinin arasındaydı. Diğerleri Ergenekon üyesi olmaktan, şiddete tahrik etmeye kadar çeşitli suçlarla yargılanıyordu. Dava, terör ve isyan gibi davalara bakan "özel yetkili mahkeme" tarafından görülüyor. Savunma avukatları Şık'ın kitabının ve diğer dijital belgelerin haber portalının bilgisayarlarına yetkililer için çalışan hacker'lar tarafından yerleştirildiğini iddia ediyorlar. Savunma tarafından tutulan uzmanlar, *Odatv* bilgisayarlarının Truva atlarıyla dolu olduğu ve bunun da bilgisayarları dışarıdan müdahaleye açık hale getirdiği sonucuna vardı. Uzmanlar ayrıca belgelerin üstünde, polisin *Odatv*'ye baskın yaptığı gün oynandığını ortaya çıkardı ki bu da bir komplo kurulmuş olma olasılığını arttırıyor.

Sol görüşlü olan Şık, savcılığın kendisini *Odatv* gibi görüşünün kendisinkilerle taban tabana zıt olan bir kurumun talimatıyla çalışmakla suçlamasının komik olduğunu söylüyor. "*Odatv* ile editöryal ve etik konularda sorunlarım var ama neden hapisteler? [Gülen] cemaatiyle ilgili yazdıkları için" diyen Şık, kitabı Ergenekon komplosunun bir parçası olarak yazdığını ve Şener'den yardım aldığını kabul etmiyor.

Ergenekon soruşturması, askeri bir darbe olasılığına karşı ilk açıldığı zamandan bu yana çok yol aldı ve şu anda kocaman bir canavara dönüştü. Bu canavarın kolları, aralarında gazetecilerin ve hükümete muhalif isimlerin de yer aldığı 400'den fazla sanığı kapsıyor. Hükümetin teorisine göre komplocular haber medyasını kullanarak askeri darbeye elverişli siyasi ve sosyal bir kaos ortamı yaratacağı. (Aralarında bu rapor için görüştüklerimizde bulunduğu bazı gazeteci ve analistler, Hrant Dink'in 2007'de öldürülmesinin de bu planın parçası olduğuna inandıklarını söyledi. Plana göre Dink gibi gayri Müslümler de dahil, halkın yakından tanıdığı isimler vesilesiyle siyasi ve ayrılıkçı bir karmaşa yaratılacaktı. Ne var ki savcılık bu teoriyi destekler nitelikte deliller sunmadı.)

İlk başlarda Ergenekon soruşturmasını seçikle başa gelmiş hükümetin "derin devlete" karşı mücadelesi olarak gören birçok sıradan Türk, bu davayı memnuniyetle destekliyordu. Fransa'daki Strasburg Üniversitesi Savunma ve Stratejik Çalışmalar Merkezi'nden siyasi

analist Maya Arakon, "Bu davayla birlikte ordu ilk defa yargılanıyor ve hatta hapsediliyordu. Bundan önce orduya kimse dokunamazdı" dedi. Ama soruşturmanın halk tarafından benimsenmesinin her yeni gözaltı dalgasıyla yerini şüpheye bıraktığını söyleyen Arakon, "Birinci ve ikinci gözaltı dalgasında tamam dedik. Ama 13., 14. dalga olunca kendimize şu soruyu sorduk: Çete gerçekten bu kadar büyük mü yoksa bütün siyasi muhaliflerden de kurtulmak için bahane mi?" dedi.

Şık bu sorunun cevabının bariz olduğunu söylüyor: "Sanıklar arasında benim de suçlu olduğuna inandığım birçok kişi var ama bunlar esas suçlarından dolayı yargılanmıyor. Bu siyasi bir hesaplaşma. Eğer gerçekten doğru dürüst bir Ergenekon soruşturması olsaydı, bu demokratikleşmeye yardımcı olurdu; ama şu an olan bu değil."

Şener ise bu oluşumla bağlantısı olmakla suçlanmasının sebebinin Dink cinayetini araştırması olduğuna inanıyor. Şener 2010 yılında Dink cinayetinde MİT, polis ve jandarmanın dahli olduğunu iddia ettiği bir kitapta gizli belgeleri yayınlamak suçuyla yargılandı ve beraat etti.

"Hrant Dink cinayetinden sorumlu olan polis memurları Ergenekon soruşturmasını da yürütüyor; bunlar Fethullah Gülen hareketinden. Kitapta yazdığım şeyler yüzünden beni yürüttükleri bu operasyona dahil ettiler" diyen Şener, Şık ve Hanefi Avcı'ya kitapları için yardım ettiği iddiaları içinse şöyle yorum yaptı: "İlk defa yazmadığım ve yazılmasına yardım etmediğim kitaplar yüzünden tutuklandım."

Yazdıkları haberler yüzünden gözaltına alınmak ya da taciz edilmek başta Kürt ve solcu gazeteciler için yeni bir şey değil. Ama şimdi tüm bağımsız gazeteciler medyanın kendilerini eleştirmesine tahammülü olmayan AK Parti iktidarından, ifade özgürlüğünü kısıtlamak için varolan bir sürü yasayla donanmış aşırı milliyetçi savcılara, hükümete meydan okuyarak medya organları dışındaki şirketlerinin çıkarlarını riske atmak istemeyen medya patronlarına kadar birçok cepheden saldırı altında.

Şık'a göre "En büyük sorun Türk Ceza Kanunu. Türkiye'de ifade özgürlüğünü kısıtlayan yaklaşık 30 madde var." Gerçekten de Şık hakkında Temmuz 2012'de "hakim ve savcılar tehdit etmek ve onları terör örgütlerinin hedefi haline getirmek" suçlarından yeni bir iddianame kabul edildi. Suçu? Onu ve diğer gazetecileri haksız yere yargılayanların hapse girmeyi hak ettiklerini söyleyerek kamu görevlilerini alenen eleştirmek.

Bugün Türkiye'de doğruları dile getirdiğine inananlar aynı zamanda kendilerini Terörle Mücadele Kanunu'nu

"2008 YILINDAN BERİ HAKKIMDA 75 DAVA AÇILDI. YAKLAŞIK YARISINDAN BERAAT ETTİM."

— Hanım Büşra Erdal, Zaman muhabiri

“BU SİYASİ BİR HESAPLAŞMA. EĞER GERÇEKTEN DOĞRU DÜRÜST BİR ERGENEKON SORUŞTURMASI OLSAYDI; BU, DEMOKRATİKLEŞMEYE YARDIMCI OLURDU; AMA ŞU AN OLAN BU DEĞİL.”

— Ahmet Şık, gazeteci

ihlal etmiş halde bulabilirler. Bu kanun, Kürt isyanının çok şiddetli olduğu 1991 yılında çıkarılmıştı. AK Parti hükümeti ilk iktidar döneminde Avrupa Birliği üyelik kriterleri kapsamında bazı yargı reformları gerçekleştirmişti. Ancak AB üyelik süreci fiili olarak duraklayınca devletin medyaya karşı kullanacağı kanun cephaneliğinde pek de bir azalma olmadı. Baskıcı Terörle Mücadele Kanunu'yla çok sayıda Kürt gazeteciyi taciz etmeye devam etmenin yanı sıra, her tür siyasi görüşten savcılar AK Parti iktidarı sırasında, gerek yönetim gerekse “derin devlet” aleyhine haber yapılmasını önlemek için, Kürt olmayan gazeteciler hakkında da binlerce dava açtılar.

Ceza Kanunu'nun en fazla kullanılan bazı maddeleri tam da haber yapmak için gerekli şeylerin önünü kesiyor: güvenlik gücü mensuplarıyla konuşmak ve belge elde etmek gibi. Bu maddeler arasında gizliliğin ihlali ile ilgili suçları düzenleyen 285. Madde ve adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs suçuyla ilgili 288. Madde bulunuyor. Bu suçların bazıları hapis cezası öngörüyor, ama esas amaç, gazetecileri hapsedmekten çok onları sindirerek oto-sansürü benimsemelerini sağlamak.

Haklarında dava açıldığı zaman gazeteciler avukat tutmak ve -bazen aynı gün iki defa- duruşmalara katılmak zorunda. Genellikle hükümeti destekleyen bir gazete olarak algılanan *Zaman* gazetesi muhabiri Hanım Büşra Erdal “2008 yılından beri hakkımda 75 dava açıldı. Yaklaşık yarısından beraat ettim” dedi. Erdal hakkındaki diğer davalar hala devam ediyor; tehlikeli Ergenekon davasını ve Balyoz olarak bilinen diğer hükümet karşıtı komplo davasını takip eden bir muhabir için oldukça sorunlu bir durum bu. Balyoz davasında yaklaşık 200 muvazzaf ve emekli askeri subay, 2003 yılında planlanan bir komployla bağlantılı olarak yargılanıyor. 2010 yılında medya, çetenin darbeye zemin hazırlamak için bir bombalama kampanyası planladığı iddiasını ortaya çıkardı. (Üst düzey yetkililerin yanı sıra sanıklar da “komplo”nun bir seminer ve savaş senaryosundan başka bir şey olmadığını söyledi. Genelkurmay Başkanı Işık Koşaner ve kara, hava ve deniz kuvvet komutanları Balyoz soruşturmasını protesto etmek için beklenmedik bir biçimde Temmuz 2011'de istifa etti.)

Balyoz gibi hassas bir davayı haber yapmak bile birçok hukuki tehlikeyle dolu. “Davalar genellikle soruşturmanın gizliliğinin ihlali ve adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs etmek gibi ceza kanunu maddelerinden açılıyor,” diyor Erdal hakkında örneğin,

Balyoz davasına bakan hakimlerin özelliklerini inceleyen bir haber analiz yazdığı için “yargıya hakaret”, “gizliliğin ihlali” ve “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs” suçlarından dava açılmıştı.

Avukat tutma masrafları ve çok sayıda dava duruşmasına katılmak zorunda oldukları için çalışma düzenlerinin bozulmasının yanı sıra sürekli kovuşturmayla uğramak, gazeteciler üzerinde olumsuz etki yapabilir. Bazı gazeteciler hapis ya da gözaltı ihtimalinin akıllarından hiç çıkmadığını ve yetkililerin bundan istifade ettiklerini ifade etti.

Şık'ın avukatı Pekin, Türkiye'nin ekonomik ve diplomatik olarak güçlenmesi ve dış dünyaya açılmaya başlamasına rağmen hukuki tablonun ifade özgürlüğü bakımından giderek daha kısıtlayıcı olduğunu belirtti. Kendi müvekkilinde olduğu gibi, gazetecilerin ceza kanunu ve terörle mücadele kanun maddelerinin yanı sıra, üçüncü bir suç kategorisiyle giderek daha çok karşı karşıya kaldıklarına dikkat çekti: hakkında haber yaptıkları örgüte üye olmak ya da yardım etmek.

“Bu üç kategoriye birlikte ele aldığımızda Türkiye'de hükümetin gazetecilerin tepesinde demir yumrukla beklediğini söyleyebiliriz” diyor Pekin, şöyle devam etti: “Türkiye'de gerçek ifade özgürlüğü yok. Ben 12 yıldır gazete avukatlığı yapıyorum. Bana sorarsanız 12 yıl öncesinden fazla bir değişiklik olduğunu söyleyemem. Aslında üçüncü kategori göz önüne alındığında durumun kötüye gittiğini söyleyebiliriz.”

Bazı analistlere göre devlete karşı işlenen suçlardan açtıkları davalarla basına keskin bir mesaj göndermiş olan yetkililer şimdi Kürt medyasını bastırmaya yoğunlaşmış durumda. Siyasi analist Arakon durumu şöyle ifade ediyor: “Hükümet artık Ergenekon hakkında o kadar çok konuşmuyor, çünkü bu davayla ilgili belli oranda tatmin oldular. Tutukluluk dairesinin dışında kimse kalmadı. Şimdi sıra KCK davalarında.” Arakon bu sözleriyle Kürt gazetecilerin, akademisyenlerin ve siyasetçilerin devletin terör örgütü olarak tanımladığı KCK organizasyonuna üye olmakla suçlandığını ceza davalarını kastediyor.

Nedim Şener ise durumu şöyle özetledi: “Türkiye basılmamış bir kitaba el konabileceğini ve bir gazetecinin yazımında herhangi bir katkısı olmadığı iki kitap yüzünden tutuklanabileceğini gösterdi. Böyle acayip, paranoyak bir ülke olduk.” Kürt gazetecilerinin yaşadıkları zulümle ilgili olarak da “Güneydoğu Anadolu'da insanlar sadece yazı yazdıkları için terörist olarak tutuklanıyor. Onların durumu bizden çok daha kötü” dedi. ■

Nicole Pope

Türkiyeli Ermeni gazeteci Hrant Dink'in İstanbul'da kendi ofisi önünde 17 yaşındaki bir aşırı milliyetçi tarafından öldürülmesinin üstünden geçen neredeyse altı yıldan sonra hala gerçek azmettiricilerin, bu kişilerin devlet kurumlarıyla bağlantılarının ve Türk medyasının bu tanınmış gazeteci ve insan hakları aktivistinin hedef haline gelmesindeki rolünün soruşturulması bekliyor.

19 Ocak 2007 günü Dink'i öldürmesinden kısa bir süre sonra yakalanan Ogün Samast, çocuk mahkemesinde yargılandı ve Temmuz 2011'de yaklaşık 23 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Soruşturmanın en başından itibaren Karadeniz'in Trabzon şehrinden İstanbul'a bu cinayeti işlemek için gelen bu genç adamın yalnız hareket etmediği ortadaydı. Soruşturma sırasında Trabzon, İstanbul ve Ankara'daki polis, jandarma ve istihbarat görevlilerinin böyle bir suikast girişiminin planlandığından haberleri olduğu, ama Dink'i uyararak ya da korumak için hiçbir şey yapmadığı ortaya çıktı.

17 Ocak 2012 günü, İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi diğer ana davalıların kaderi hakkında hükme vardı. Olayın planlayıcısı olarak görülen Yasin Hayal için ömür boyu hapis cezası verdi. İki sanık, Dink cinayetine yardım etmekten 12 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılırken bir diğeri ise yasadışı silah bulundurmaktan ceza aldı. Mahkemenin cinayette önemli bir rolü olduğuna inanılan aşırı milliyetçi polis muhbiri Erhan Tuncel'in suikastle bağlantısı olmadığına dair kararı, Dink'in akrabalarını ve destekçilerini büyük bir umutsuzluğa soktu. 19 şüphelinin tamamı örgüt üyeliğinden beraat etti.

Dink ailesinin avukatı Fethiye Çetin, "Türkiye'nin siyasi cinayetler geleneği Osmanlı dönemlerine kadar gider. Yargı hala devleti ve kamu görevlilerini koruma refleksine devam ediyor . . . Dink davasında gerçeği açıklayamazlardı çünkü bu cinayet devlet politikalarının bir parçasıydı" dedi.

Çelişkili olan şey ise mahkeme başkanı hakimin de kararının kusurlu olduğunu kabul etmesiydi. Hakim Rüstem Eryılmaz *Vatan* gazetesine "Sanıkları organize suçtan beraat ettirdik" diyerek, "Bu karar ortada bir örgüt olmadığını kanıtlamaz. Bunun anlamı bu örgütün fiillerini kanıtlayabilecek yeterli delil olmadığı anlamına gelir" dedi.

Dink, öldürülmeden birkaç gün önce yayınladığı öngörülü yazısında, tehlikede olduğundan endişelendiğini söylemişti. 1996 yılında kurduğu Türkçe ve Ermenice basılan *Agos* gazetesinde "Neden hedef seçildim?" diye yazmıştı. Ermeni yazara yönelik baskılar yıllardır devam ediyordu. 2004'te Ermeni kimliği üzerine yayınladığı yazı dizisi Ceza Kanunu'nun tartışmalı 301. maddesi uyarınca "Türklüğü aşağılamak"tan yargılanmasına sebep oldu. Altı ay ertelenmiş hapis cezasına çarptırıldı ve Yargıtay 2006'da cezayı onadı.

Dink'e ve diğer gayrimüslimlere karşı yürütülen kampanyanın sebebi, 2001 yılında Milli Güvenlik Konseyi'nin "azınlıkları" ve "misyonerlik faaliyetleri"ni ulusal güvenliğe karşı tehditler listesine alması olabilir. Çetin "Belge hazırlandıktan sonra medyada ülkenin misyonerlerle dolduğu ve her yerde Hristiyan kiliseleri açıldığı izleniminin yaratıldığı haberler çıkmaya başladı" dedi.

2006 yılında Katolik rahip Andrea Santoro, yine Trabzonlu, sağ görüşlü bir genç tarafından öldürüldü. Dink suikastından birkaç ay sonra ise üç Protestan misyoner Malatya'da katledildi. Bu olayda da yine devletin parmağı olduğundan şüpheleniliyor.

Güç dengelerinin değişmekte olduğu ve ordunun etkisinin azaldığı bir dönemde Dink cinayeti soruşturması ve davası birçokları için bir sınav gibi görülüyordu: Türkiye cezasızlık kültürünü sona erdirip, toplumun bazı kesimlerini iç düşman olarak gören katı devlet ideolojisini parçalayabilecek mi? Bu dava Türkiye medyasıyla ilgili sorunlara da ışık tutuyor -basın özgürlüğüne yönelik kısıtlamalar olmasına rağmen medya

“TÜRKİYE’NİN SİYASİ CİNAYETLER GELENEĞİ OSMANLI DÖNEMLERİNE KADAR GİDER. YARGI HALA DEVLETİ VE KAMU GÖREVLİLERİNİ KORUMA REFLEKSİNE DEVAM EDİYOR.”

— Fethiye Çetin, Dink ailesinin avukatı

organları Dink’e ve devlet düşmanı olarak görülenlere yönelik karalama kampanyalarında aktif bir rol üstleniyor.

Agos’un şimdiki Genel Yayın Yönetmeni Rober Koptaş, “Medya, Hrant Dink cinayetine giden yolda bir araç olarak kullanıldı” diyor. “Hakkında açılmış bir dava vardı, ama ilk önce sağ basın, ardından da ana akım medya tarafından da saldırıya uğradı.”

Barış için çaba harcamasıyla bilinen bir gazetecinin öldürülmesi, Türkiye’yi kökünden sarstı. Koptaş, bu olayın yarattığı duygunun Türkiye’nin 50,000 nüfuslu Ermeni topluma yönelik algısını olumlu yönde etkilediğini söylüyor. 1915 katliamı ile ilgili tartışmalar, Türk yetkililer soykırım olduğunu ısrarla inkar etmeye devam etseler de oldukça yaygınlaştı. Koptaş’a göre “Hrant Dink cinayeti Agos üzerindeki baskıları azalttı. Cinayetten sonra 301. madde değiştirildi ve şimdi dava açılabilmesi için Adalet Bakanlığı’ndan izin alınması gerekiyor.” Koptaş son dört yıldır gazeteye karşı hiç dava açılmadığını vurguladı.

Son birkaç yıldır onlarca askeri personel ve diğerleri, hükümeti devirmeye teşebbüs etmekle suçlanıp tutuklandı; bunların arasında Dink’e saldırıp onu sindirmeye çalışanlar da bulunuyor. Terör suçlarıyla yargılananlar arasında gazeteciler de var ve bunlardan biri polislin Dink cinayetini örtbas ettiğini iddia eden kitabın yazarı Nedim Şener. Bir yıl tutukluluğun ardından tutuksuz yargılanmak üzere Mart 2012’de serbest bırakılan gazeteci, tam da araştırdığı çetenin üyesi olmakla suçlanıyor.

“Derin devlet”in geçmişteki ihlallerini araştıran savcılar, incelemelerini muhafazakar hükümete doğrudan tehdit oluşturduğu düşünülen unsurlarla sınırlıyor. Azınlıklara yönelik adaletsizlikler aynı alakayı göremedi. Çetin’in de üzerinde durduğu gibi “Hrant Dink cinayeti davası çizginin öteki tarafında kalmıştı.”

Dink ailesi, gazetecinin öldürülmesinde devletin dahliyle ilgili soruşturulması gereken önemli noktaların, savcılık tarafından soruşturulmadığını

altını çizerek, mahkemenin kararına itiraz etti. Davayı inceleyecek olan Yargıtay kararı onaylayabilir ya da yeniden yargılama isteyebilir. Yıl sonuna kadar Yargıtay’ın karar vermesi beklenmiyor. Nihai sonucun ne olacağı, hem Türkiye’de, hem yurtdışında hala büyük bir merakla bekleniyor ve iktidar partisi, adaletin gerçek anlamda yerine gelmesini sağlamak konusunda büyük bir baskı altında. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, mahkemenin Ocak 2012’de hükmü açıklamasının ardından “Hrant Dink davası Ankara’nın karanlık koridorlarında kaybolmayacak. Hiçbir provokasyon, hiçbir komplo gizli kalmayacak” dedi.

Çetin yargı sürecindeki uyumsuzlukları ve zayıflıkları bir bir belgeleyen bir rapor hazırladı. “Herşey ayan beyan ortada” diyor. Avukatların ısrarına rağmen cinayet mahallinde başka şüphelilerin de varlığını kanıtlayabilecek güvenlik kamerası görüntüleri ve telefon kayıtları mahkemece elde edilmedi. Savcılar bürokrasi duvarına karşı direnmediler.

Çetin, üst mahkemenin, yerel mahkemenin kararını geri çevireceği ve daha kapsamlı bir soruşturma talep edeceği konusunda umutlu. Şubat ayında Devlet Denetleme Kurulu’nun hazırladığı raporda, kamu görevlilerinin rolünün yeterince araştırılmadığı ifade ediliyor. 2010 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de cinayet soruşturmasının ilk sonuçlarına dayanarak benzer bir karar vermişti. Mahkeme ayrıca Türkiye’nin Dink’in ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiği ve yaşama hakkını koruyamadığı hükmüne de varmıştı. ■

Nicole Pope, İstanbul’da yaşayan İsveçli bir gazeteci. 15 yıl boyunca Le Monde’un muhabirliğini yaptıktan sonra, şimdilerde köşe yazarı ve bağımsız araştırmacı olarak çalışıyor. Aynı zamanda Honor Killings in the Twenty-First Century adlı kitabın yazarı ve Turkey Unveiled: A History of Modern Turkey adlı kitabın da yazarlarından.

KÜRT GAZETECİLERİN DAVALARI

Dicle Haber Ajansı çalışanları hakkındaki iddianame, bir ajans çalışanının gündelik işleriyle ilgili detaylarla dolu. Bir editör Kürtlerle ilgili bir gösteriyle ilgili bilgi veriyor; bir muhabir, siyasi bir protesto olarak kendini ateşe veren bir genç hakkında haber yapıyor, bir diğeri ise polisin bir Kürt siyasi partisine yönelik operasyon yapma olasılığı hakkında bilgi edinmeye çalışıyor. Ama hükümetin iddianamesine göre bunların her biri uygunsuz fiiller: Tüyolar yetkililere bildirilmeliydi; kendini yakan genç propaganda yapmak için haberleştirildi; operasyon haberini takip etmenin sebebi hükümeti aşağılamaktı.

1 Ağustos 2012 itibarıyla Dicle Haber Ajansı'nın (DIHA) yirmi iki gazetecisi hapisteydi; biri hariç tamamına isnat edilen suç ise Kürdistan Topluluklar Birliği'ne (KCK) ya da Kürdistan işçi Partisi (PKK)'ne yardım etmektir. Suçlanmalar arasında bulunan ajansın Bitlis muhabiri Sinan Aygül hakkında 15 yıl hapis cezası isteniyor. Aygül'ün avukatı Murat Timur müvekkilinin yaptığı bir basın açıklaması haberinin yetkililerce terör örgütünün faaliyetlerine katıldığına dair delil olarak gösterildiğini söyledi. "Bu dosyadaki belgeler Sinan Aygül'ün yazdığı haberler. Burada yargılanan gazetecilik faaliyetidir" dedi.

CPJ'nin Ağustos 2012'de yaptığı kapsamlı araştırma sırasında Türkiye'de hapiste bulunan 76 gazetecinin yüzde yetmişten fazlasını Kürt gazeteciler oluşturuyordu. Kürt meselesi, Türkiye'de basın özgürlüğü sorununun en gerilimli unsurlarından biri. Kürt gazetecilerin akıbeti, yalnızca Türkiye devletinin ne kadar demokratik olduğunun göstergesi olmakla sınırlı değil, aynı zamanda Türkiye'nin kimlik algısını da zorlayan ve Kürtlerin hak mücadelesiyle de doğrudan bağlantılı bir mesele.

Türkiye'nin 75 milyonluk nüfusunun 12 ila 20 milyonu Kürtlerden oluşuyor. İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün (Human Rights Watch – HRW) tahminlerine göre bu nüfusun yaklaşık yarısı, ülkenin güneydoğusunda, diğer yarısı da başta İstanbul olmak üzere batı illerinde yaşıyor. Ağırlikle Batı Avrupa'da yaşayan geniş Kürt diasporası sebebiyle Kürt meselesi ülke dışında da etkisini sürdürüyor.

Türkiye hükümeti, defalarca, Danimarka ve Belçika'dan yayın yapan PKK yanlısı ROJ TV'nin kapatılması için uğraştı. 2012 başlarında PKK sempatisini olduğundan şüphelenilen kişiler, Fethullah Gülen hareketine yakın duran ve genellikle AK Parti'ye destek veren Türkiye'nin önde gelen gazetelerinden *Zaman*'ın Paris, Cologne ve diğer Avrupa şehirlerindeki bürolarına yangın bombaları atıp, büroları yağmaladılar.

“BUGÜN BİLE İNSANLAR KÜRT MESELESİYLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİ BARIŞÇIL YOLLARLA İFADE ETTİKLERİ, KÜRT TARİHİNİ TARTIŞTIKLARI VE DEVLETİN AZINLIK HAKLARIYLA İLGİLİ POLİTİKALARINI ELEŞTİRDİKLERİ VE DAHA GENEL ANLAMDA AZINLIK GRUPLARININ YAKIN TARİHLERİNİ TARTIŞMAYA AÇTIKLARI İÇİN KOVUŞTURMAYA UĞRUYORLAR.”

— *Human Rights Watch (İnsan Hakları İzleme Örgütü)*

Kürt meselesinin tartışılmasında köklü kültürel, dini, etnik ve siyasi faktörler önemli bir rol oynuyor. Osmanlı İmparatorluğu'nun 1. Dünya Savaşı'nın ardından çökmesi ve Mustafa Kemal Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nı kazanmasından sonra Türklük olgusunu temel alan "yeni bir ülke" kuruldu. O günden beri de Ankara'nın askeri ve siyasi elitleri tüm dikkatlerini etnik bölünme, farklı dillerin konuşulması, dini farklılıklar ve ulusun bölünmesi gibi tehlikelere vermiş durumda. Kriz çözümü konusunda uzman bir hükümet dışı kuruluş olan Uluslararası Kriz Grubu (International Crisis Group), PKK ayaklanması hakkındaki Eylül 2011 tarihli raporunda şöyle diyor: "Birçok Türk, Kürtlerin anadillerinde konuşması ve eğitim görmesine izin verildiği takdirde bunun bölünmenin ilk adımı olacağına inandırılarak büyüyor."

“KAMUSAL VEYA SİYASAL DÜZLEMDE KÜRT KİMLİKLERİNİ YA DA KAMUSAL ALANDA KÜRTÇE KULLANILMASINI SAVUNAN KÜRTLER; KINAMA, TACİZ VE KOVUŞTURMAYLA KARŞI KARŞIYA KALDI.”

— ABD Dışişleri Bakanlığı

Türkiye'nin Kürt azınlığı, Ankara'nın asimilasyon çabalarına büyük bir azimle direniyor ve bunun da bedelini ödüyor. Gazeteci ve yazar Ece Temelkuran, Ocak 2012'de Beyrut'ta yayınlanan *Al-Akhabar* gazetesine verdiği röportajda “Kürtlere ikinci sınıf vatandaş muamelesi yapılıyor” diyor. 1984'te başlayan silahlı PKK ayaklanmasına gelen desteğin bir bölümü, ekonomik az gelişmişlik ve yoksulluktan kaynaklı; ancak PKK, Kürtlerin, devletin elinden çektiği ayrımcılık ve aşağılanma duygularına da cevap veriyor.

Örgütün şiddet eylemleri ve silahlı direnişi, ordunun şiddetli tepkisiyle birlikte sorunu büyütüyor. 1984 ile 2000'lerin başları arasında Güneydoğu bölgesi güvenlik güçleri ve bölgedeki köy korucuları tarafından yakıp yıkma politikasının kurbanı oldu. Güvenlik güçleri ve milisler binlerce köyü boşalttı, yüzbinlerce Kürdü yerinden etti ve sistematik olarak yargısız infazda bulundu. Hükümetin tahminlerine göre gerilla ve gerilla karşıtı operasyonların şiddet girdabında yaklaşık 44,000 asker, PKK savaşçısı ve sivil öldürüldü.

2002'deki seçim zaferinin ardından AK Parti hükümeti Kürt meselesinin çözümüne önceki hükümetlerden çok daha açık gibi görünüyordu. Biraz Avrupa Birliği'nin azınlık haklarına saygı gösterilmesi gerektiği konusundaki ısrarına cevaben, biraz da İslam'da buluşma çağrısıyla, iktidar partisi uzunca bir zamandır Kürt topluluğunun varlığını inkar eden Türk etnik milliyetçiliğini gündemden düşürmeye çalıştı. Kürt dilinin kullanılmasının önündeki -başta medyada olmak üzere- engelleri azalttı. Ocak 2009'da devlet televizyonu Kürtçe yayın yapan bir kanalı, TRT 6'yı açtı.

Temmuz 2009'a kadar Başbakan Recep Tayyip Erdoğan normalleşme çabalarına devam etmeye hevesli gibi duruyordu ve bu dönemde şahinlerin ekarte edilecek ılımlı Kürtlerin cesaretlendirilmesini gözeten Demokratik Açılım ya da Kürt Açılımı'nı başlattı. Hasan Cemal, *Milliyet*'teki köşesinde “İlk defa bir Türk hükümeti Kürt meselesine bu kadar ciddiyetle yaklaşıyor” diye yazdı.

Bu yumuşama kısa ömürlü oldu. Bir dizi karmaşık sebepten dolayı – Türkiye'nin aşırı milliyetçi askeri ve yargı sistemi ile örgütün uzlaşmaz tutumu gibi- hükümet ülkenin geleneksel politikası olan isyancılara karşı savaş kazanma politikasına geri döndü. Ağır kayıplarla sonuçlanan bir dizi PKK saldırısının yanı sıra, Aralık

2011'de, hükümetin verdiği bilgiye göre; Türk Hava Kuvvetleri'nin Uludere'de PKK savaşçısı sanarak açtığı ateşle yanlışlıkla 34 sivil öldürmesi de bütünüyle silahlı çatışmaya geri döndüğünü gösteriyordu.

Bu şiddet ortamında Kürt meselesinin tartışılması kaçınılmaz olarak mayın tarlasında yürümek kadar riskli bir hal aldı. ABD Dışişleri Bakanlığı 2011 ülke raporunda “Kamusal veya siyasal düzlemde Kürt kimliklerini ya da kamusal alanda Kürtçe kullanılmasını savunan Kürtler kınama, taciz ve kovuşturmayla karşı karşıya kaldı” diyordu. O yıl Türkiyeli yetkililer, Kürt politikacılarını, gazetecileri, akademisyenleri ve dernek ve sendika aktivistlerini kitlesel olarak gözaltına aldı ve onları içinde Kürdistan işçi Partisi (PKK)'nin de bulunduğu Kürt gruplarından oluşan şemsiye bir örgüt olan Kürdistan Topluluklar Birliği - (KCK) üyesi olmakla suçladı.

Aslında devlet, Kürt meselesiyle çok ilgili olduğunu düşündüğü görüşlerin ifade edilmesini, terör savunuculuğu yapıldığı iddiasıyla düzenli olarak kınamakta. Hatta belli kelimelerin kullanılması bile izlenmeye başlandı: Örneğin Mayıs 2012'de Türkiye'nin en yüksek idare mahkemesi olan Danıştay, televizyonda PKK ile ilgili olarak “gerilla” kelimesinin kullanılmasını yasakladı. 2009'da CNN Türk'te yayınlanan bir programla ilgili bir mahkeme kararında “gerilla kelimesi meşru bir amaç için savaşan asiler için kullanılır. Bu kelimenin PKK üyeleri için kullanılması teröristleri ve terörü meşrulaştıracaktır” denmektedir.

Ekim 2011 sonlarında savcılar işi iyice ilerleterek şiddetsizliğin, insan haklarının ve ifade özgürlüğünün önde gelen savunucularından, bağımsız yayıncı Ragıp Zarakolu'nun tutuklanmasını talep ettiler. Yasadışı KCK örgütü ile ilişkisi olmakla suçlanan Zarakolu hakkında, Mart 2012'de kabul edilen iddianamede 15 yıl hapis cezası öngören “yasadışı örgüte yardım ve yataklık” suçlaması yer alıyordu. İddianame, Zarakolu hakkında Meclis'te 36 milletvekiliyle temsil edilen Barış ve Demokrasi Partisi'nin bir kurumu olan İstanbul Siyaset Akademisi'ne katılmasını konu ediyor. Zarakolu, Nisan ayında tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Kürt meselesi hakkında eleştirel bir üslupla yazan bütün gazeteciler, terör örgütüne yardım ettiklerine dair şüphelere veya suçlamalara maruz kalma riskiyle karşı karşıyalar. Bu suçlamalar ne kadar ciddi? Sempatizan göz-

SOL: Hapis gazeteciler *Tutuklu Gazete* adlı özel ekte hikayelerini anlatıyor. REUTERS

“BİRÇOK TÜRK, KÜRTLERİN ANADİLLERİNDE KONUŞMASI VE EĞİTİM GÖRMESİNE İZİN VERİLDİĞİ TAKDİRDE BUNUN BÖLÜNMENİN İLK ADIMI OLACAĞINA İNANDIRILARAK BÜYÜYOR.”

— *International Crisis Group (Uluslararası Kriz Grubu)*

lemcilerin birçoğu Kürt basınının PKK ile ilişkisi hakkında bir yargıda bulunma konusunda mütereddit. Kürt gazetecilerin silahlı grubun görüşlerini benimsediğine dair herhangi bir imanın durumu kötüleştirileceğinden endişe ediyorlar.

CPJ Kürt medyasını incelediğinde haberlerde çeşitlilik ve farklı yoğunlukta haberler olduğunu gözlemledi. Fırat Haber Ajansı ve Roj TV gibi Türkiye dışından haber yapan kuruluşlar alenen PKK yanlısı bir bakış açısına sahip. Dicle Haber Ajansı, *Özgür Gündem* gazetesi gibi ülke içindeki önde gelen Kürt basın kuruluşları ise daha geniş bir Kürt yanlısı yaklaşımı yansıtıyorlar. Kürtler hakkında oldukça lehte bir tutumla, tek taraflı bir bakış açısıyla haber yaparken, AK Parti ve orduyu karanlık ve olumsuz bir yaklaşımla haberleştiriyorlar. Ancak bu kuruluşlar açıktan ve doğrudan silahlı şiddet savunuculuğu yapmıyorlar. Kürt sempatanları ya da PKK liderleri tarafından yazılan yorum yazılarını yayınlamaları ise, yetkilileri oldukça öfkeliyor.

Birçok gözlemciye göre Kürt basını basit bir siyasi gerçekliği yansıtıyor – Aliza Marcus’un 2007 tarihli *Blood and Belief* (Kan ve İnanç) adlı kitabında dediği gibi bu gerçeklik “örgütün Türkiye Kürtleri’nin asli siyasi sesi olduğu”. Her ne kadar örgüte yakın milliyetçi partiler, genel seçimlerde Kürt oylarının sadece yarısını alabiliyorsa da, silahlı grup kendini tek meşru Kürt örgütü olarak görüyor. Bu yüzden Kürt milliyetçiliğinin gergin ve tahammülsüz dünyasında, örgütün görüşlerine, politikalarına ya da taktiklerine yönelik her türlü eleştiri davaya ihanet olarak görülüyor. Merkezi Paris’te olan *Courrier International*’ın Türkiye muhabiri Pierre Vanrie “Bazı Kürt entelektüellerin ve gazetecilerin, Kürt davasına hala bağlı olmalarına rağmen PKK ile aralarına mesafe koyduğunu” söyleyerek “Ancak, PKK ve destekçileri onlara genellikle düşmanca davranıyor” dedi.

Türkiye yetkilileri radikal siyasi görüşlerin ifade edilmeyle örgütün şiddet eylemlerini doğrudan destekleme arasındaki çizgiyi ısrarla belirsizleştirdikçe Kürt gazeteciler diğer tarafın da hedefi haline geliyor. Dönemin Avrupa Konseyi insan hakları komiseri Thomas Hammarberg Nisan 2012’de *Bianet*’e verdiği bir röportajda “Özgür bir toplumda eleştirileri dile getirmek bir hak” diyerek “Eleştiri ne kadar sert olursa olsun bunu terörizm olarak yorumlamanın yanlış olduğunun” altını çizdi.

Devletin Kürt meselesiyle ilgili haberlere yönelik tavır basit bir siyasi otoriterliğin ifadesi değil. İnsan Hakları İzleme Örgütü’nün 2010 yılında yayınladığı Terörle Mücadele Yasaları’yla ilgili bir raporda ifade ettiği üzere, bu aynı zamanda Türkiye’nin “Türk ve Sünni Müslüman çoğunluğa mensup olmakla özdeşleşen bir Türk vatandaşlığı” yeniden tahayyül etmekte yaşadığı zorluğu da yansıtıyor. “(1923

Lozan Anlaşması’yla azınlık olarak kabul edilen Ermeniler, Yahudiler ve Rumlar dışında) Vatandaşların diğer etnik veya dini aidiyet ve bağlantılarını gömmeleri bekleniyor. Bugün bile insanlar Kürt meselesiyle ilgili görüşlerini barışçıl yollarla ifade ettikleri, Kürt tarihini tartıştıkları ve devletin azınlık haklarıyla ilgili politikalarını eleştirdikleri ve daha genel anlamda azınlık gruplarının yakın tarihlerini tartışmaya açtıkları için kovuşturılmaya uğruyorlar.”

Kürt gazeteciler hakkında açılan davalar Türkiye’nin yasal düzeninin aşırılıklarını da - örneğin ifade özgürlüğünü çok az dikkate alan bir ceza kanunu gibi - ortaya koyuyor. Mesela 216. Madde’de “halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde... cezalandırılır” diyor. Yetkililer bu maddeyi sıklıkla geniş bir biçimde yorumlayarak kullanıyorlar. İstanbul’da yaşayan Hollandalı serbest gazeteci Frédérique Geerdink bir yazısında “Bu madde muhalif sesleri susturmak için kullanılıyor” diyor. “Özellikle Kürt politikacılar ve gazeteciler, mesela Kürtler için daha fazla hak talep ettiklerinde ya da PKK savaşçıları hakkında haber yaptıklarında, bu yasadaki hüküm giyiyorlar.”

Yetkililer son derece katı olan Terörle Mücadele Yasaları’na da oldukça yoğun başvuruyorlar. İnsan Hakları İzleme Örgütü araştırmacılarından Emma-Sinclair Webb “Son üç yılın en büyük sorunlarından birinin Terörle Mücadele Yasaları’nın meşru ve barışçıl Kürt veya sol siyasi faaliyetlerde bulunmuş birçok sıradan insana karşı dava açmak için kullanılması” olduğunu söyledi. Associated Press tarafından 2011 yılında yapılan bir çalışmaya göre 11 Eylül saldırılarından beri dünya çapında terör bağlantılı suçlar için verilen mahkumiyet kararlarının üçte biri, yani 12,897 tanesi Türkiye mahkemeleri tarafından verilmiş.

Terörle Mücadele Kanunu’nda (TMK) yer alan terör tanımı birçok uzmana göre fazla kapsamlı ve muğlak. Sinclair-Webb “Birçok vakada terör eylemi olarak tanımlanması gereken ya da tanımlanabilecek bir fiil olduğuna dair kanıt bulunmadığını” belirterek, “Ama yine de Türkiye’nin Terörle Mücadele Yasaları’nın geniş ve muğlak olması heveskar savcı ve hakimlere bu kişileri sanki PKK üyesiymiş gibi hapsedip yargılama olanağı sağlıyor” dedi.

Türkiye’de savcılar bu davaların görülmesi için “özel yetkili mahkemelere” başvuruyor. Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 250. ve 251. Madde’lerinde belirtildiği üzere özel mahkemelerin yetki alanı terör örgütleri ile

anayasal düzene karşı işlenen suçları kapsıyor. Ordunun kurduğu devlet güvenlik mahkemelerinin yerine 2005 yılında kurulan bu mahkemelerin başlangıçta daha çok ilgilendikleri alan ordu dahil laik Kemalist yapı içinden yönetime karşı hazırlanan komplo iddialarıydı. Ancak mahkemelerin hüküm vermesi uzun sürmesine rağmen sanıkların yıllarca tutuklu kalması gibi uygulamalar insan hakları savunucularının şiddetli eleştirilerinin hedefi oldu. Temmuz 2012’de Meclis, giderek artan bu hoşnutsuzluk karşısında boyun eğdi ve özel mahkemelerin yetkilerini sona erdirdi; bu mahkemelerin yetkisini bölgesel ceza mahkemelerine devretti. Yine de, gazeteciler ve darbe iddiaları ya da PKK ile bağlantılı olduğu iddia edilen diğerleri bu değişiklikten etkilenmedi.

Türkiye’deki Kürt gazetecilerin kaderi, tek tek bireylerden çok daha geniş konular olan siyasal şiddet ve etnik, kültürel ve ulusal kimlikler meselelerine bağlı. Ancak bu durum, Türkiye’nin sistematik bir şekilde ifade özgürlüğünü kısıtlamasını mazur göstermez. Belçika’daki Ghent Üniversitesi’nde medya hukuku profesörü olan Dirk Voorhoof, “Türkiye Kürt meselesi hakkında haber yapan medya kuruluşlarını ve gazetecileri yargılayıp mahkum ederek İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesini (çev-Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi) birkaç defa ihlal etmiştir” dedi. “Kürt bağımsızlık hareketine destek, hatta referans vermek, devletin ülkenin güneydoğusunda yürüttüğü askeri operasyonları eleştirmek, örgütün rolü ve eylemlerinden söz etmek ya da PKK üyeleriyle röportaj yapmak Türkiye tarafından teröre destek vermek, nefrete tahrik etmek ya da bölücü propaganda olarak değerlendiriliyor. Ancak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu tür müdahaleyi, ancak şiddeti teşvik varsa ve böylesi bir tahrikin şiddet kullanımı, silahlı direniş ya da ayaklanmaya sebep olacağı yönünde gerçek bir tehlike varsa kabul edilebilir bulmaktadır.”

Demokratik bir toplum en hassas konuları bile irdeleyen, eleştirel bir basın olmadan gelişemez. *Taraf* gazetesi genel yayın yönetmen yardımcısı Yasemin Çongar, 2012 Dünya Basın Özgürlüğü Günü münasebetiyle şunları söyledi: “Aslında her hikâye bir aynadır. İster hükümet, bürokrasi, ordu, iş dünyası, ister dinî mezhep... söz konusu olsun, ne zaman bir kurum aynadaki suretinden korkarsa -ne olduğuyla ve ne yaptığıyla ilgili gerçek onu korkutursa o kurum biz gazetecilerden hikâyenin peşini bırakmasını, bakışlarını aynadan öteye çevirmesini, kutunun içinde kalmasını ister.” Kürt meselesi bağlamında basın özgürlüğü de son tahlilde Türkiye’nin kendisini nasıl bir demokrasi ve ulus olarak gördüğüne bağlıdır. ■

Aşağıda Türkiye’de hapsedilmiş dört gazetecinin yazdığı mektuplardan alıntılar var. İlk olarak bağımsız iletişim ağı *Bianet* tarafından 2012 yılının Ocak ve Şubat aylarında yayımlandılar.

Bu insanlar da düzinelerce benzeri davada olduğu gibi savcılar tarafından devlete karşı suç işlemekle itham edildiler. Okuyacağınız birinci ağızdan anlatımlar farklı bir bakış açısı sunuyor. Gazeteciler kendi kelimeleriyle geçmişlerini tanımlıyor, perspektiflerini açıklıyor ve Türk adalet sisteminin onlara nasıl davrandığını detaylandırıyor.

ATEŞTEN GÖMLEK:

Dicle Haber Ajansı Muhabiri Hamdiye Çiftçi

Bölgede gazetecilik yapıyorsan ateşten gömleği giymişsin demektir. Her gün evden çıktığında ölüme gidermişsin gibi veda eder sana sevdiğiniz. Çünkü ne olacağı hiç belli olmuyor. Faili meçhullerde de kayboluyorsun, ölümden de beter ediliyorsun... Bölgede sadece gazeteci olmak başlı başına bir sorunken hem Kürt basınında çalışıp, hem de kadın gazeteci olmak çok daha zorlu eziyet gibidir adeta.

18 yaşında başlayan gazetecilik serüvenimde, yerelden başlayarak ulusal basına geçiş dönemlerinde yolunda giden her şey, Kürt basınına geçmemle değişmişti.

İstenilen sipariş haberi yapıp mevcut sisteme tabi olmuyorsa, baskıyla, sindirmeyle seni yola getirme çalışmaları devreye girer, bunlar da etkili olmazsa cezaevine girersin...

Ölüm tehditlerine de aldırılmamayı öğrenmiştim. Herşeye rağmen çalışıyordum. Ta ki Hakkârî’de 2008 yasaklı Newroz’unda kameralar karşısında kolu kırılan 14 yaşındaki Cüneyt Ertuş’un o görüntüsünü çekene kadar...

Çocuğun biber gazından etkilenmemek için ağzına taktığı pembemsi bez parçasını ağzından indirip boğazını sıktılar, gözümüzün önünde inanılmaz bir işkence yapıyordu.

O anı çekmek istedik ama her gün göz göze geldiğimiz polisler “ bizlere sonra sorun çıkıyor” diyerek çekmemize izin vermediler.

O görüntü karşısında artık duramadık. Gözümüzün önünde Atatürk heykelinin hemen yanında sokak ortasında küçük çocuğa p... şerefsiz gibi hakaretler yaptılar. Çocuğun artık ağlamaktan sesi çıkmıyordu.

Küçük masum gözlerinden süzülen yaşlar pembemsi yanaklarında kirli lekeler oluşturmuştu. Polisin elinde bize bakıyordu, “Beni kurtarın” diye isyan ediyordu.

“MUHALİF BASIN VE KESİMLER SUSTURULMAYA ÇALIŞILYOR. ÜLKENİN İÇİNDE BULUNDUĞU TABLO HiÇ İÇ AÇICI DEĞİL VE BÖYLE BİR ÜLKEDE GAZETECİLERDİR AYDINLIĞI TAŞIYANLAR.”

— Azadiya Welat eski Genel Yayın Yönetmeni

O keskin bakışları, o kadar masum ve çaresizdiler ki ilk defa içimin yanıp daraldığını hissettim.

Bizi toplu halde gören bir sivil polis, arkadaşının elinde çırpanan küçük çocuğun montundan tutarak; “Çekin, çekin çocukları nasıl kullanıyorlar görsünler” derken, acıdan kıvranan çocuğun kolunu sert bir şekilde bükerek, fotoğrafını çekmemizi istedi.

O anda görüntüyle beraber çıkan sesleri de kamera kayıtlarına almayı çok istiyordum. Bir şey yapamıyordum. Ama bu sokak ortasındaki işkencenin tanığı olması çok önemliydi. Ve bunu başarmıştım.

Görüntü olaylardan birkaç gün sonra dünya televizyonlarında bile yayınlandı. Çocuk eklemek almak için çarşıya gelmiş, olayların içinde kalıp gözaltına alınmış ve sonrasında da işkence görmüştü...

Ailesiyle görüşüp hakkında bilgi alma şansım olmuştu. Bu görüntü çıktıktan bir iki gün sonra görüntü yüzünden 1 Nisan 2008’de evime baskın olmuştu. Kasetlerim, özel eşyalarım, bilgisayar ve kitaplarıma el konmuştu.

Gidebileceğim birçok yere eş zamanlı yapılan baskınlarla aranıyordum. ■

(İlk olarak 22 Şubat 2012 tarihinde yayımlanmıştır. Çiftçi neredeyse 2 yıl hapis yattıktan sonra Nisan 2012’de tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Yasadışı örgüt Kürdistan Topluluklar Birliği’ne yardım etmek suçlamasıyla yargılanmaya devam ediyor.)

FOTOĞRAF MAKİNAMI TEKRAR ELİME ALIRDIM:

Azadiya Welat Genel Yayın Yönetmeni Ozan Kılınc

Ayakkabısının teki köy yangınında kalmış bir çocuk olarak geldiğimiz Diyarbakır’da şairin “ilkokulun silgi kokan tebeşir lekeli” dediği yaşta yani “Amed’in barut kokan kan lekeli” yıllarında fakirliğin tetikçiliği ile gazete dağıtımıcılığına başladım.

Ki o yıllarda gazeteciler faili meçhul cinayetlere kurban gidiyordu; ancak ben bunun ne farkındaydım ne de bundan haberdar idim... Günün ilk ışıkları nabız gibi atmaya başlayınca dağıttığım gazeteleri bitirince okul çantasını sırtlayıp okula giderdim.

Lise yıllarında gitmeye başladığım Güneş Kültür ve Sanat Merkezi’nde (GKM) yaptığım işin ayrımına varmış ve dağıttığım gazetenin manşetini okumak bile bir savaşta aydınlığı yaymaya çalışan birçok kişiden biri olduğumu fark etmemi sağlamıştı.

Gazeteci olma fikrine yataklık ettiğim o günlerde Basın Şehitleri ve Özgür Basın geleneği beni çok etkilemişti.

... Kürtçe yayın yapan *Azadiya Welat* gazetesinin imtiyaz sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü iken 22 Temmuz 2010 tarihinde kaldığım evin kapısı kırılarak gözaltına alındım.

Evimi basan polislerin de potinlerine ve silahlarına dikkat etmiştim ve çocukluğumdaki kadar büyük ve sağlam görünmüyorlardı artık. Gözaltına alındıktan sonra savcılığa sevk edildim.

Savcılık makamı ise örgütten nasıl talimat aldığımı soruyordu.

Örgütten değil haber ajanslarından haber aldığımı ve haberleri böyle yayınladığımı belirttim.

Nöbetçi mahkemeye çıkarıldığımda hakim suçlandığım konuyu detaylı bir şekilde anlatınca rahatladım.

Çünkü suç işlemediğimi, sadece gazetecilik yaptığımı anladım.

Böylece hakim, polis olan birikişilerin tercüme ettiği haberleri sordu ve sözde çevirisi yapılan gazete nüshalarını gösterdi.

Ancak bir sorun vardı haber başka idi, çeviri başka.

Hakime durumu izah etmeye çalıştım. Haberleri abonesi olduğum ajanstan aldığımı ve tercüme edilen haberin yanlış ve yanlış tercüme edildiğini anlattım.

Avukatımın yaptığım savunmaya paralel savunması daha bitmeden hakimın götürün emri ile tutuklanıp elim kelepçe vurdukları Diyarbakır D Tipi Kapalı Cezaevi’ne getirildim.

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi ile 5. Ağır Ceza Mahkemesi’nde açılan davalarda istenilen astronomik cezalar ile geçen mahkeme süreçlerinde, hem Kürt olarak hem de Kürtçe yayın yapan bir gazetenin imtiyaz sahibi olarak anadilimde yani Kürtçe savunma yapmak istedim ve savunma yapmama izin verilmedi.

Savunma yapsam da yapmasam da değişen bir şey olmayacaktı.

Çünkü her şey bir tiyatro oyununun gereklerine uygun işliyordu. Ajanslardan aldığımız ve yayınladığımız haberler polis tarafından çarpıtılarak Kürtçe’den Türkçe’ye çevrilmişti.

Tamamen yanlış ve kendilerine göre çevrilmişti. Sistemin muhalif basını susturmak için kendi koyduğu yasaları bile yok sayarak yaptığı sözde mahkeme de savcılık ve mahkeme heyeti de rollerini çok iyi oynuyorlardı.

Muhafif basın ve kesimler susturulmaya çalışılıyor... Ülkenin içinde bulunduğu tablo hiç iç açıcı değil ve böyle bir ülkede gazetecilerdir aydınlığı taşıyanlar.

“BİZ GAZETECİYİZ, BU DURUŞMALARDA YAKINMAYACAĞIZ. BİZE YAKIŞAN DURUŞMA SALONUNU HABER MERKEZİNE ÇEVİRMEKTİR.”

— Soner Yalçın, Odatv İmtiyaz Sahibi

Ülkenin aydınlığı için gerçeklerden asla taviz vermeden, gazeteciliğin onurunu alnımızda taşıyarak mesleğimizi yapmamız gerekiyor... Şu an dışarıda olsam; tüm samimiyetimle söylüyorum; elime fotoğraf makinemi alır ve bu rezil düzeni deşifre etmek için haber kovalar ve yapardım. ■

(İlk olarak 13 Ocak 2012 tarihinde yayımlanmıştır. Kılınç yasadışı Kürdistan İşçi Partisi'nin (PKK) propagandasını yapmak hükmüyle 32 yılı aşkın hapis cezasını yatmakta.)

MAHKEMEYİ HABER MERKEZİNE ÇEVİRMEK: Odatv İmtiyaz Sahibi Hüseyin Soner Yalçın

Bilgisayar ya da daktiloda yazmak isterdim ama cezaevinde bulunmasına izin vermiyorlar. ...size 22 Kasım 2011'deki ilk duruşmada eğer söz verilseydi yapacağım konuşma metnini gönderiyorum.

1966 doğumluyum.1987'de profesyonel gazeteciliğe başladım. 2000'e *Doğru* dergisi, *Aydınlık*, *Siyah Beyaz* gazetesi, Show TV Ankara Müdürlüğü, Star TV, *Oda TV* imtiyaz sahibiyim... 14 Şubat 2011'de gözaltına alındım. 18 Şubat 2011'de tutuklandım. Halen Silivri 1 Nolu Cezaevi'ndeyim.

10 aydır nefretin gözleri kör ettiği bu vahşet ortamında; felaketlere, bütün karalamalara, tehditlere, mahremiyetimin ayaklar altına alınmasına rağmen, düşüncemi, yazdıklarımı, mesleğimi ve yüreğimin insancılığını ne pahasına olursa olsun koruyacağım; insan kalmakta inat edeceğim. Zor olan ruhsal esarettir, fiziksel tutsaklık geçicidir.

25 yıllık gazeteciyim. Binlerce haber yaptım. 11 kitap yazdım. Belgeseller çektim.Suç delili olarak gösterilen yazılar, haberler sadece ODA TV'de yer alan makaleler değil, diğer gazetelerden iktibas ettikleridir... Haber merkezinin fihristi, santralinden yapılan görüşmeler suç kanıtı yapılmıştır.

Burada basın özgürlüğü yargılanıyor... Biz gazeteciyiz, bu duruşmalarda yakınmayacağız. Cesaretle bu karanlık tertibin üzerine gideceğiz. Biz gazetecilere yakışan budur. Bize yakışan duruşma salonunu haber merkezine çevirmektir. ■

(İlk olarak 18 Ocak 2012 tarihinde yayımlanmıştır. Yetkililer Yalçın'a hükümet karşıtı Ergenekon planında yer almak, halkı kin ve nefrete teşvik, devlet sırlarını ifşa etmek gibi çeşitli suçlamalar getiriyorlar. Davası 2012 yılının ortalarında halen devam ediyordu.)

BASILI SÖZÜN GÜCÜ:

İşçi Köylü Genel Yayın Yönetmeni Barış Açık

Gazetecilik hayatımın başlangıcı sayacağım ilk adımı Çorum'daki yerel gazetelerin bulunduğu o daracık yerlere gidip gelerek attım.

Malum gazetelerin bulunduğu mekânlar birkaç odadan oluşurdu. Ve o odalarda üç-dört kişi haril haril çalışırdı.

Yaz tatillerinde çalışmak için gittiğim bakırcı dükkânının kepenklerine sıkıştırılmış günlük yerel gazeteler olurdu. Dükkândaki tek çırak olarak bir yandan yerleri süpürüp çay demlerken, göz ucuyla da gazetede ki siyah beyaz haberleri okumaya çalışırdım.

Ceketimin cebinde her daim taşıdığım (Aziz Nesin, Yaşar Kemal, Halikarnas Balıkcısı..) kitapları da okurdum.

Gazeteci olmamda, hem ağabeyimin hem de kitap okuma alışkanlığı kazandıran babamın büyük etkisi oldu. Kitap okumayan, cümlelerkelimelerle haşır neşir olmayan bir kişi nasıl gazeteci olur, değil mi?

... Yatarım Kandıra'da, okuyarak, araştırıp inceleyerek, volta atıp, spor yaparak.

Ve hiçbir zaman umudum şamdandaki mum gibi sönmedi. Bizden önce yatan ustalarımız, Nazım'dan, Ahmet Arif'ten, Rifat Ilgaz gibi kişilerden öğrendik mahpusu nasıl yatacağımızı.

Ve ayrıca Türkiye Gazeteciler Sendikası Başkanı Ercan İpekçi... gibi meslektaşların o sıcak dayanışma kartlarını da almak çok sevindiriciydi.

Akşam haberlerinde, gazete sayfalarında meslektaşlarımızın, demokratik kurumların “Tutuklu gazeteciler serbest kalsın” haykırışlarını duymak bizlere güç ve umut veriyor. Biliyoruz bedel ödenmeden, özgürlük ve demokrasi olmuyor. ■

(İlk olarak 10 Ocak 2012 tarihinde yayımlanmıştır. Açık bu mektubu yazdıktan kısa süre sonra tahliye oldu. Çalışmalarıyla doğrudan alakalı suçlamalar nedeniyle yedi yıl ve dokuz ayını hapis hane geçirdi.)

SIYASİ İRADENİN İMTİHANI

25 Mart 2012 günü Güney Kore'nin başkenti Seul'daki Nükleer Güvenlik Zirvesi'nin başlamasına bir gün kala ABD Başkanı Barack Obama Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'la bir takım dünya meselelerini görüşmek için biraraya geldi. Gündemlerinde Suriye Başkanı Beşar Esad'ı iktidardan çekilmeye ikna etmek ve İran'ın nükleer programını kontrol altına alma çabaları vardı. Seul zirvesinin ardından Erdoğan aniden İranlı liderlerle görüşmek üzere Tahran'a gitti. Ve bir sonraki hafta İstanbul, ABD Dışişleri Bakanı Hillary Rodham Clinton'ın ve 70 ülkenin diplomatlarının katıldığı "Suriye'nin Dostları" toplantısına ev sahipliği yaptı.

Seul toplantısı, Türkiye'nin, yalnızca ABD için değil tüm uluslararası topluluk için ne denli büyük bir stratejik değeri olduğunu ortaya koydu. Suriye ve İran'la ilgili sorunlarda oynadığı rolün ötesinde Türkiye, Doğu Akdeniz'deki enerji politikaları ve Avrupa füze kalkanı gibi konularda da önemli bir aktör haline geldi. Gelişen ekonomisi ve bölgede artan etkisiyle Türkiye, Obama tarafından Orta Doğu'da İslami bakış açısını demokratik değerlerle birleştirebilmek için bir yol arayan ülkeler için de örnek olarak gösteriliyor. Gerçekten de Haziran 2012 boyunca Obama Erdoğan'la yedi kez yüz yüze, 15 defa da telefonla görüştü. Bu toplantılar boyunca Obama ve Erdoğan arasında, halkın önüne çıktıklarında da fark edilen kişisel bir ilişki de gelişti. Seul toplantısından sonra yaptığı yorumda Obama, Erdoğan'la kızları hakkında sohbet ettiklerini söyleyerek "Kızları yetiştirme konusunda [Erdoğan'ın] görüşlerini büyük bir ilgiyle dinliyorum" dedi. Bu yakın ilişkiye rağmen Obama'nın bu toplantıların herhangi birinde Türkiye'deki insan hakları ve basınla ilgili kaygıları gündeme getirdiğine dair bir belirti yok.

Obama'yla olan ilişkisi, Erdoğan'ın, insan hakları ve basın özgürlüğü ile ilgili ülkesine dair uluslararası eleştirileri bertaraf etmek için ülkenin stratejik önemini nasıl kullandığını gösteren iyi bir örnek. Alınan ve inatçı Erdoğan, her türlü eleştiriye kişisel bir saldırı olarak algılıyor ve medyada yer alan eleştirilere çok sert tepki gösteriyor; bu da bir korku ve oto-sansür ortamı yaratıyor. Daha sorunlu olanıysa Erdoğan'ın, siyasi bir açıklamanın yasadışı silahlı grupların siyasi hedefleriyle örtüşen konuları desteklediğini düşündüğünde, bunu doğrudan bir komplonun kanıtı olarak nitelmesi. CPJ, yaptığı araştırmada gazetecilere karşı açılan

“AK PARTİ DEVLET KARŞITI BİR ALTERNATİF OLARAK GELDİ. ŞİMDİ İKTİDARDA OLDUKLARI İÇİN ONLAR DA GELENEKSEL TÜRK DEVLETİ PERSPEKTİFİNİ BENİMSEDİ.”

— Yigal Schleifer, siyasi analist

çok sayıda davada iddiaların gazetecilerin yayınlanmış haberleri ya da haber için bilgi toplama faaliyetlerinden oluştuğunu gördü. Sol görüşlü haftalık dergi *Yürüyüş*'ün muhabirlerinden Kaan Ünsal, Ocak 2012'de birçok gazete de yayınlanan mektubunda "Dergimizin arşivi, kütüphanedeki kitaplar, haber fotoğraflarımız ve haber videolarımız aleyhimizdeki en güçlü delillerdi" diyor. Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi'ne yardım etmekten 18 ay hapis yatan Ünsal, yetkililerin siyasi bir amacın sempatisini olarak gazetecilikle, doğrudan terörizmi aynı kefeye koyduklarını söyledi.

Türkiye'de yetkililer ülkenin basın özgürlüğü ve insan hakları karnesiyle ilgili eleştirilere zaman zaman cevap veriyorsa da, Erdoğan, Şubat 2011'de ABD Elçisi Frank Riccardone hapis gazeteciler konusunu gündeme getirdiğinde, deneyimli elçiye "çaylak" diyerek olumsuz bir yaklaşım sergiledi. Siyasi muhalefetin darmadağın olduğu, Türkiye'deki kurumların zayıf kaldığı ve uluslararası baskının azaldığı bir dönemde Erdoğan'ın eleştirilere kişisel tahammülsüzlüğü ve haber medyasına karşı derin şüpheliği pratikte bir devlet politikasına dönüşmüş durumda.

“TÜRKİYE, ŞİDDETİ ÖVMEK VE TERÖR PROPAGANDASI YAPMAK İLE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN GENİŞLETİLMESİ İHTİYACI ARASINDA DOĞRU DENGİYİ TUTTURMAK İÇİN ÇABALYOR.”

— Sadullah Ergin, Adalet Bakanı

Erdoğan 2003 yılında iktidara gelirken iki ana hedefi vardı: Türkiye'nin siyasi kurumları üzerindeki cendereyi kırmak ve Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğini zorlamak. İlk hedefini, ikincisini feda ederek bir yere kadar gerçekleştirdi.

Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu laik, milliyetçi devletin geleneksel iktidar odakları, ordu ve iş dünyasının elitleri ile medya patronları olmuştur. Bunlar Kemalist düzeni tam bir sadakatle savunmuş ve bazen de korumak için komploya başvurmuşlardır. Erdoğan ve AK Parti bu yapıyı meydan okuyarak daha girişimci olan yeni bir iş dünyasının elitleriyle bağlar kurup, kişisel dini görüşlerinin kamusal alanda ifade edilmesi yönünde kapıları araladı. Erdoğan, Avrupa Birliği üyeliği umudunu kullanarak kendi siyasi projesine yarayacak belli bazı dini ifadelerin korunması ve ekonominin liberalleşmesi gibi reformları gerçekleştirdi. Ama Avrupa'nın siyasi reform ve yargı reformu çağrılarına yanıtı oldukça dengesiz. İlk reform döneminden sonra Erdoğan, devraldığı otoriter devlet yapılarını korudu ve bunları hem gerçek olan ve hem de kendi algısında gerçek olarak gördüğü siyasi düşmanlara karşı oldukça saldırganca kullanıyor.

Erdoğan'ın medya saldırısı birbirinden farklı ama birbiriyile ilintili iki çerçevede gerçekleşiyor. İlk elit holding medyasının kendi reform projesine karşı olan geleneksel güç odaklarıyla köklü ilişkide olduğu algısı. İkincisi ise medyadaki bazı unsurların hükümete karşı komplo kurduğuna inanması. Sözde medya komploları aşırı milliyetçi medyadan, Kürt ayrılıkçılara kadar geniş bir siyasi spektrumu kapsıyor.

Avrupalı siyasetçilerin Türkiye'yle ilgili temel kaygıları ve Türkiye'nin AB üyeliği önündeki önemli engeller, ifade özgürlüğüne yönelik saldırıların devam etmesi ve yargı reformunun çok yavaş ilerlemesi. Avrupa Parlamentosu medya reformunda çok az ilerleme olmasından yakılarak belli gazetecilerin tutuklanmasını eleştiren çok sayıda karar çıkardı. Temmuz 2011'de Avrupa Konseyi insan hakları komiseri Thomas Hammarberg, Türkiye'de ifade özgürlüğü üzerine bir rapor yayınladı. Raporunda ceza adalet sisteminin işlevsizliği ve anayasal güvencenin olmaması gibi konulardaki derin kaygılarını dile getirdi. (1980 askeri darbesi tarafından kabul edilen T.C. Anayasası

bireysel haklardan ziyade devletin bütünlüğünü korumaktadır.)

Hammarberg raporda yapılan bir takım yargısal ve anayasal reformlardan olumlu yönde söz ederek, gazetecilerin yargılanması için kullanılan çeşitli yasaları sıraladı. Örneğin bir suçu ya da suçluyu övmek, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek, Türk milleti veya devletini aşağılamak ya da halkı askerlikten soğutmak suç. Bir suç örgütünün amaçları için propaganda yapmak hapis cezasıyla sonuçlanabilir. Türkiye'nin politikleşmiş ve yarı şeffaf yargı sistemi ve özel yetkili mahkemelerdeki savcı ve hakimlere tanınan yetkilerin boyutları göz önüne alındığında bu hükümlerin son derece sıkıntılı olduğu açıktır. CPJ birçok durumda gazetecilerin duruşmalar başlamadan ve karar çıkmadan önce aylarca ya da yıllarca tutuklu kaldıklarını belgeledi. Bu sorunlar o denli şiddetli ki Hammarberg, Türkiye'de yargının işleyişi ile ilgili son derece eleştirel ikinci bir rapor hazırladı. Ocak 2012'de yayınlanan raporda aşırı uzun süren ceza kovuşturmaları ve terör tanımının fazla geniş olması gibi konular ele alınıyordu.

Erdoğan'ın Avrupa'dan reform yapılması için gelen baskılara yanıtı aslen taktiksel: kağıt üzerinde taviz veriyor gibi görünüyor ancak eleştirileri susturacak bir dizi hukuki aygıtı da elinde tutuyor. Mesela 2008 yılında Türkiye TCK'nın “Türklüğü aşağılamak” suçunu düzenleyen 301. Maddesi'nde değişiklik yapmayı kabul etti. Bu meşhur yasa yüzünden yüzlerce kişi genellikle geniş yetkilere sahip milliyetçi savcılarının başlattığı kovuşturmalara maruz kalmıştı. 2008 yılında yapılan değişikliğe göre ancak Adalet Bakanı'nın izniyle 301. Madde'den dava açılabilir. Bu değişiklik sorunu azaltsa da ortadan kaldırmadı.

Temmuz 2012'de Meclis, basın yoluyla “soruşturmanın gizliğini ihlal” ve “adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs” gibi bazı suçların cezalarında indirimine giden bir yasayı onayladı. Bu yasa devlete karşı işlenen suç veya terör suç iddiasıyla yeni açılacak davaların özel yetkili mahkemeler tarafından görülmesini sona erdirdi. Ama yasaya göre bu mahkemeler önlerindeki davalara bakmaya devam edecek ve yeni açılacak davalarla ilgili yargı yetkisi aslen bölge mahkemelerinde olacak. Adalet Bakanı Sadullah Ergin CPJ'ye gönderdiği ve bu raporun ekinde tamamının yayınlandığı mektupta bu yasa değişikliklerinin “bir

SOL: Erdoğan ve Obama birbirlerine yakınlar ama basın özgürlüğü gündemlerinde yer almıyor. REUTERS

“TÜRKİYE’DE TAHAMMÜL KÜLTÜRÜ GELİŞMEMİŞ. ÇOK BASİT ELEŞTİRİLER İÇİN AÇILMIŞ DAVALAR VAR.”

— Yasemin Çongar, *Taraf* gazetesi Genel Yayın Yönetmen Yardımcısı

yandan Türkiye’de yargının etkin biçimde çalışmasını sağlarken bir yandan temel hak ve özgürlükler için daha güçlü garantiler getireceğini” söylüyor.

İşin aslı Türkiye’de yargı erkinin elinde kullanılabileceği - cumhurbaşkanına, Atatürk’ün hatırasına ya da yaşayan ya da ölmüş herhangi bir kişinin hatırasına hakaret suçu gibi - öylesine kapsamlı bir hukuki malzeme var ki, Temmuz 2012’de kabul edilen yasa gibi parça parça yapılan bu reformlar, eleştirel yazılar yazan gazeteciler için çok bir şey değiştirmiyor. AK Parti’nin aynı ay yaptığı anayasa değişikliği önerisi kabul edilirse, bu sadece en ufak kazanımı bile ortadan kaldırmakla kalmayacak, aynı zamanda kamu hayatının büyük bir bölümünün haberleştirilmesini kısıtlayan ve anayasada baskıyı savunan büyük bir geri adım atılmış olacak. Ne var ki, gerçek reformların yapılması yönündeki teşvikler yerel düzeyde ilgi görmedi. Bağımsız siyasi analist, blogcu ve eskiden Türkiye’de gazetecilik yapan Yigal Schleifer, halk arasında bu konunun çok önemsenmediğini, vatandaşın hükümetin ekonomiyi iyi idare ettiğini düşündüğünü, haber medyasını da -en azından tarihsel olarak- “alenen hükümet politikalarının aracı” olarak gördüğünü söylüyor.

Schleifer “Gördüğümüz şeyin reform yorgunluğu olduğunu düşünüyorum” dedi. “AK Parti devlet karşıtı bir alternatif olarak geldi. Şimdi iktidarda oldukları için onlar da geleneksel Türk devleti perspektifini benimsedi.” Bu demektir ki, Avrupa liderlerinin sivil özgürlüklerin genişletilmesi ve özellikle Kürtlerin uzun süredir var olan bağımsızlık taleplerinin ışığında merkezi yönetimin yetkilerinin azaltılması çağrılarına karşı iktidar son derece direnç gösteriyor. Gerçekten de Avrupa’da yaşanan mali krizle birlikte AB üyeliği beklentisi azaldıkça, Erdoğan tek başına hareket etme yaklaşımını benimsedi. The New Yorker’dan Dexter Filkins’in Mart ayında yayınlanan bir yazısında dediği gibi, Erdoğan bir mitingde Avrupa’nın kur karmaşasıyla “paramparça” olduğunu, öte yandan “Türkiye’nin onların sayesinde değil, kendi halkı sayesinde ayakları üstünde sapa sağlam durduğunu” iddia etti.

Türkiye’nin eksiklerinin muhaliflerce kendi siyasi amaçları doğrultusunda abartıldığı algısı, Adalet Bakanı Ergin’in CPJ’ye gönderdiği 10 Temmuz tarihli mektubunda da görülüyor. Ergin yetkililerin gazetecileri fikirlerini ifade ettikleri için değil, suç teşkil eden filleri nedeniyle hapsedtiklerini öne sürüyor ve “Türkiye şiddeti övmek ve terör propagandası yapmak ile ifade özgürlüğünün genişletilmesi ihtiyacı arasında doğru dengeyi tutturmak

için çabılıyor” diyor. Ama CPJ’nin analizi, Türkiye’de basın özgürlüğüne yönelik saldırıların iddia edilen terör propagandasının kökünü kazıma çabasının çok ötesine geçtiğini ortaya koyuyor. Erdoğan, kendini eleştirenlere sürekli saldırıyor, politikalarına meydan okuyan gazetecileri karalamaya çalışıyor ve muhalif olarak gördüğü medya kuruluşlarına baskı yapıyor. Doğan Grubu’na ait *Hürriyet* gazetesi ve diğer medya organları 2008 yılında Almanya’daki bir yardım kuruluşunun AK Parti liderlerine para gönderdiğine dair iddialarla ilgili yürütülen soruşturma hakkında haberler yayınlamaya başladığında Erdoğan köpürdü ve yandaşlarına “böyle yalanlar yazan gazeteleri satın almayın” dedi. Ertesi yıl hükümet, şirket hakkında vergi yolsuzluğu davası açtı ve 2,5 milyar dolar ceza kesti. Doğan Holding yaptıkları uzun pazarlıkla, *Hürriyet* gazetesinin yazı işleri müdürünü değiştirip *Milliyet* dahil medya kuruluşlarını sattıktan sonra nihayet cezayı 600 milyon dolara düşürebildi.

İşini kaybetme korkusuyla adının verilmesini istemeyen önemli bir günlük gazetede yazan bir köşe yazarı, “Kimse bana hükümeti eleştirme demiyor ama bunu ortamdaki hissediyorsun. Başbakan basının eleştiri işleri müdürü rolünü üstlendi.”

Taraf gazetesinin genel yayın yönetmen yardımcısı Yasemin Çongar misafirlerini birbirinden farklı sandalyelerin ve eski bir kanapenin olduğu sıkış tepiş bir odada ağırlıyor. Dekor, *Taraf*’ın bağımsızlığını ve Türkiye’nin uzlaşmacı olarak görülen kurumsallaşmış medyasının karşı dengesi olduğu imajını destekler bir görüntü arz ediyor. Gazete yayın hayatına 2007 yılında ailesi *Taraf* gazetesinin şu an üst katında çalıştığı işlek kitabevinin sahibi olan Başar Aslan’ın sermayesiyle başladı. Gazete Erdoğan’ı devirmek için 2003 yılında tasarlanmış bir askeri komplo olduğu iddia edilen Balyoz planı haberini yayınlınca büyük çıkış yaptı. Bu haber birçok aferin olsa da aynı zamanda tartışmalıydı. Bazıları darbeciler aleyhindeki kanıtlardaki uyumsuzlukları eleştirerek bunun orduyu etkisizleştirmek isteyen hükümetin hazırladığı bir komplo olduğunu söyledi. Çongar bu eleştiriye doğal karşılıyor.

“Türkiye’de gazetecilikte inanılmaz para var” diyen Çongar, paranın “şoförleri ve özel asistanları”olan ama mücadele edecek cesareti olmayan elit gazeteciler arasındaki kayıtsızlık kültürünü şiddetlendirdiğini öne sürdü. Eleştirel yazıları nedeniyle hakkında açılmış onlarca dava olan Çongar “daha önce hiç bu kadar kötü olmamıştı” diyen meslektaşlarına katılmıyorum. Ama

“TEMEL ÖZGÜRLÜKLERİ GARANTİ ALTINA ALMAK DEMOKRASİMİZ İÇİN ÇOK ÖNEMLİ. TÜRKİYE’NİN BÖLGEMİZDEKİ DİĞER BİR ÇOK ÜLKEYE ÖNEMLİ BİR ÖRNEK TEŞKİL ETTİĞİ ŞU DÖNEMDE BU DAHA DA ÖNEMLİ.”

— Namık Tan, Türkiye’nin ABD Büyükelçisi

bu ortada çok ciddi bir sorun olmadığı anlamına gelmez. Ama Türkiye’de gazetecinin cesur olması gerekiyor” dedi.

Çongar hükümet baskısı ve oto sansürden yakından bazı gazeteciler için “Türkiye’yi demokratik bir eşiği aşmış muhalefet etme hakkının yasalarla korunduğu bir ülke sanıyorlar” dedi. Çongar Türkiye’yi köşeleri biraz yumuşamakta olan otoriter bir ülke olarak tanımlıyor ve esas mesele “Türkiye’de tahammül kültürünün gelişmemiş olması” diyor. “Çok basit eleştiriler için açılmış davalar var.”

Siyasi baskı ve adli kovuşturmalar Erdoğan’ın daha genel medya stratejisine hizmet ediyor. Bu stratejiye göre önde gelen gazeteciler ve medya kuruluşlarının Erdoğan’a politik hedeflerine ulaşmasında özellikle de ulusal güvenlik konusunda-yardımcı olması bekleniyor. Başbakan Türkiye’nin en önemli genel yayın yönetmenlerini davet ettiği yeni bir toplantıda bu yaklaşımını belli etti. Toplantıya katılanlardan birinin de doğruladığı haberlere göre Erdoğan, editörlerden gazete ve televizyon haber ve programlarında “PKK teröristleri” ile röportaj yapmamalarını ve onlardan alıntı kullanmamalarını istemiş. Genel yayın yönetmenlerinin birçoğu hemen kabul etmiş ve bir tanesi de bu politikayı nasıl hayata geçirebilecekleri konusunda tavsiye istemiş.

Medyanın toplum bekliliği görevini yerle bir etmek -ve muhalif grupların medya aracılığıyla görüşlerini ifade etmelerini engellemek için sistematik olarak gösterdiği çaba Erdoğan ve AK Parti’ye kısa vadede siyasi fayda sağlayabilir. Ama bu Türkiye’nin uzun vadeli stratejik hedeflerine ulaşmasını zorlaştırabilir de. Erdoğan’ın da kabul ettiği gibi Türkiye’nin ekonomik geleceği Avrupa’yla entegrasyona bağlı. Bu sürecin duraksamasında -Avrupa’daki derin ekonomik krizden ikiye bölünmüş Kıbrıs’a kadar- çok sayıda sebep olsa da Avrupalı karar vericiler için Türkiye’nin basın özgürlüğü karnesi temel kaygı konularından biri olarak duruyor. Bu sorun çözülünceye kadar AB entegrasyon sürecinin ilerleme ihtimali çok düşük.

Türkiye’nin baskıcı politikalarının ABD ile olan stratejik ilişkisinin belli yönleri -özellikle Türkiye’nin İran’la arabuluculuk rolü- üzerinde çok az etkisi olsa da bu ortaklık Ankara’nın demokrasi ve özgürlükler konusunda bölgesel model olma imajı üzerine kurulu. Bu, Türkiye’nin de benimsediği bir rol. Türkiye’nin ABD Büyükelçisi Namık Tan, CPJ’ye yazdığı Haziran 2012 tarihli mektubunda da

bu noktaya değiniyor: “Temel özgürlükleri garanti altına almanın demokrasimiz için çok önemli olduğuna kesinlikle inanıyoruz. Türkiye’nin bölgemizdeki diğer bir çok ülkeye, özellikle de büyük halk ayaklanmaları sürecinden ve dönüşümünden geçmekte olan ülkelere önemli bir örnek teşkil ettiği şu dönemde bu daha da önemli.”

Türkiye’nin gazetecileri kitlesel olarak hapse atması onu bu hedeften oldukça uzaklaştırıyor ve Türkiye’yi doğrudan dünyanın İran, Eritre ve Burma gibi, muğlak suçlamalarla ve hukuk kurallarına uymadan çok sayıda gazeteciyi tutuklayan ülkelerin arasına yerleştiriyor. Tutuklamalar, adli kovuşturmalar ve diğer yargısal taciz biçimleri gibi basın özgürlüğü ile ilgili temel göstergelerde Türkiye Orta Doğu’nun en kötülerini arasında yer alıyor.

Türkiye’nin yumuşak güç (soft power) kullanmak gibi daha büyük stratejik hevesleri ülkenin demokratik kurumlarını güçlendirmesi ve daha toleranslı bir siyasi kültür tesis etmesiyle doğrudan bağlantılıdır. Her ne kadar Türkiye’nin ulusal güvenliğine yönelik tehditler gerçek olsa da bu, eleştiri ve muhalefetin terörizmle eş değer tutularak suç sayıldığı bir ortamın yaratılmasını haklı kılmaz. Türkiye, kemikleşmiş basın özgürlüğü krizini tek tek yasaları değiştirip ek reformlar yaparak çözemez. Basın üzerindeki baskının karmaşık düzenini sistematik olarak etkisiz hale getirebilmek için ciddi bir siyasi irade gerekli.

Türkiye iktidarı, krizi sivil toplumla birlikte çalışarak çözmelidir. Atılacak ilk ve en önemli adım Türkiye’nin basını hapse atmada dünyanın en kötü ülkesi gibi itibarsız bir unvan almasına sebep olan sorunu çözmek için, işleri yüzünden hapse atılmış onlarca gazeteciyi serbest bırakmaktır. Türkiye’nin Avrupa Birliği ve ABD’deki uluslararası ortakları ilkeli ve tutarlı bir tavır takınıp Türkiye’nin uzun süreli stratejik ortak olabilmesinin ancak ifade özgürlüğü için küresel standartları korumasıyla mümkün olabileceğini net olarak belirterek yardımcı olabilirler.

10 yıllık iktidarın ardından AK Parti, siyasi projesi için gereken orduyu dizginleme, ekonomik açılım ve Türkiye’nin ortodoks laiklerine meydan okuma gibi değişikliklerin çoğunu gerçekleştirdi. Şimdi uluslararası baskıdan etkilenmeyen ve ülke içindeki desteğin keyfini süren parti liderlerinin demokratik reform yapmak için hiç istekleri kalmamış durumda. Schleifer “Onlar devlet; onlar bürokrasi oldu. Savaşıkları şeylere dönüşüyorlar” dedi. ■

“ALTIŞ BEŞ MİLYON TÜRK’ÜN CEP TELEFONU VAR, OTUZ BEŞ MİLYONU FACEBOOK KULLANIYOR. ARTIK BİR ŞEYLERİ GİZLEMENİN MÜMKÜN DEĞİL.”

— Deniz Ergürel, Medya Derneği Genel Sekreteri

İNTERNET SANSÜRÜ YENİ TAKTİKLER DOĞURUYOR

Danny O’Brien

Deniz Özgürel ve Medya Derneği’nden çalışma arkadaşları Haziran 2011’de Cumhurbaşkanı Abdullah Gül’le yapacakları görüşmeye hazırlanırken, Türkiye’de internet sansürünün ne kadar mantık dışı bir hal aldığını kanıtlayacak korkunç bir örnek arayışındaydı. Çok fazla aramaları gerekmedi. Google’ın sahibi olduğu YouTube’un tamamen erişime kapatılması için uğraşan Türkiye’nin internet servis sağlayıcıları tüm Google hizmetlerini bloke edecek bir sistem oluşturmuşlardı – Cumhurbaşkanı’nın ikamet ettiği Çankaya Köşkü’ne nasıl gidebileceklerini tarif edebilecek harita uygulaması da engellenmişti.

Twitter’da bir milyon 800 bin takipçisiyle sıkı bir internet kullanıcısı olan Gül mesajı aldı ve kısa süre sonra Google’a erişim yasağı kalktı. Ama YouTube birkaç saldırgan video yüzünden Türkiye’de 2007’den bu yana, iki kez tamamen kapatıldı. Türkiye’nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ü aşağıladığı düşünülen YouTube videoları halk arasında infial yarattı ve tüm sitenin kapatılmasıyla sonuçlanan davalara sebep oldu. Saldırının en yoğun olduğu zamanda geçen bir internet yasası Türkiye’nin ad hoc filtreleme sistemine düzenleme getirmiş oldu ve websitelerinin bir bütün olarak ISP düzeyinde engellenmesiyle sonuçlandı. Metacafe, Myspace, Livestream gibi diğer uluslararası siteler de bu yasaların hedefi oldu.

Türkiye’deki internet sansürüne karşı uluslararası ilgi bunlardan, hükümetin en kapsamlı darbelerinden dolayı gösterildi. Fakat sansürün bu en bariz örnekleri, aralarında muhalif ve Kürt basınının da bulunduğu yerel haber kaynağı sitelerin sansürleniyor olduğu gerçeğini gizledi. Bu sansür giderek artıyordu ve çok daha tehlikeli idi. Yerel uzmanlara göre bu filtreleme ülkenin kapsamlı internet sansür düzenlemeleri bakımından bile hukuk dışı ve uluslararası basın özgürlüğü standartlarına aykırı. Birçok teknoloji meraklısı Türkiye’li kullanıcı yasaklı popüler haber ve sosyal sitelerine ulaşmak için filtreyi

nasıl aşacaklarını öğrenmiş durumda, ama yerel gazeteciliğin görüş alanlarından etkin bir biçimde yok edildiğinin farkına bile varmamış olabilirler.

Türkiye’de web sitesinin filtrelenmesi Mayıs 2007’de yürürlüğe giren ve nelerin online filtrelemeye tabi olacağını belirleyen 5651 No’lu kanunla düzenleniyor. Sekiz “katalog suç” sansürlenecek siteleri belirliyor: çocuk pornosu, müstehcenlik, intihar, kumar, uyuşturucu, fahişelik, tehlikeli maddeler ve Atatürk’e hakaret ettiği düşünülen şeyler. Hem hükümetin internet düzenleyicisi olan Telekomünikasyon Daire Başkanlığı, hem de özel kişiler bu tür suçların işlendiğine dair “makul şüphe” varsa, sitelerin kapatılması ya da erişiminin engellenmesi için şikayette bulunabilir.

İki yıl içinde 5651 No’lu Kanun uyarınca 2,600’ün üzerinde siteye erişim engellendi. Son resmi rakamlara göre bunların yüzde sekseni doğrudan Telekomünikasyon Daire Başkanlığı’nın emriyle engellendi. Bunun anlamı herhangi bir kamusal veya yargısal denetimin olmadığıdır. Hükümet, Mayıs 2009’dan beri yeni istatistik yayınlamıyor ama *The Washington Post* 2011 sonunda yasaklı site sayısının yaklaşık 8,000 olduğu tahmininde bulundu.

Anlaşılan bu yasaların hepsi kanuni değil. 5651. No’lu kanun yürürlüğe girdiğinden beri *Özgür Gündem* ve *Keditör* gibi Kürt meselesiyle ilgili haber yapan sitelere Türkiye’den erişim engellenmiş durumda. Bu sitelerin arkasındaki kişiler hakkında “yasadışı örgüt propagandası yapmak” ve “silahlı eyleme teşvik etmek” gibi suçlardan davalar açılıyor. Ama 5651 No’lu Kanunda bu tür suçların internet yasaklı olmasını gerektiren bir kanun maddesi yok. Türkiye hükümetinin bu kurumların faaliyetlerini yasaklı siyasi hareketleri destekledikleri gerekçesiyle kısıtlamak için birçok aracı var ancak websitelerine erişimi engellemek için ISP’lerinin yasaklanması bunlardan biri değil.

Ne var ki bu gerçek, mahkemelerin Atatürk videoları için gösterdikleri kararlılıkla eşdeğer bir hürsle haber medyasını yasaklamalarını engellemiyor. Ekim 2011’de Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesi, hükümetin dediğine göre yasa dışı Kürdistan İşçi Partisi’ne (PKK) bağlı Frat Haber Ajansı’nın web sitesini yasakladı. Bunun ardından yetkililerle ajans arasında aylarca süren bir kedi fare oyunu başladı. Ajans, mahkemelerin yasaklama emrini alt

“URL TEMELLİ ENGELLEMEYLE NE TÜR İÇERİĞİN HÜKÜMET SANSÜRÜNE UĞRADIĞINI BİLEMEEYCEĞİZ BİLE.”

— Yaman Akdeniz, Hukuk Profesörü, İstanbul Bilgi Üniversitesi

etmek için web sitesinin adresini sürekli değiştirdi; firatnews.com’dan firatnews.nu’ya, firatnews.eu’ya ve sonra firatnews.ws. Son versiyon ise internet kanununun yasaklar listesine uygun ama ajansın haber tarzına pek de uymayan “pornografik içerik” yüzünden kapatıldı. Diğer yasaklama girişimleri için ajansa herhangi bir gerekçe sunulmadı.

İstanbul Bilgi Üniversitesi’nde hukuk profesörü olan Yaman Akdeniz “Bu yasaklama emirlerinin 5651 No’lu kanuna göre herhangi bir hukuki temeli yok” diyor. Yetkililer her zaman yaptıkları gibi terörle mücadele yasalarını Kürt politikalarına yakın duran ya da diğer haber sitelerinin çalışanlarını hapse atmak ve taciz etmek için kullanıyor. Akdeniz bir noktaya dikkat çekiyor: “Ancak terörle mücadele yasalarında erişim engellemeyle ilgili hükümler yok ve terör propagandası yapmakla ilgili suçlar da 5651 No’lu kanun kapsamında değil.”

Bu görece küçük ve tartışmalı sitelerin ortadan kaybolması çok fazla dikkat çekmedi ama bu Türkiye’deki tüketicilerin ülkenin internet kısıtlamalarından hoşnut olduğu anlamına gelmiyor. Medya Derneği’nden Ergürel “Biz teknolojik olarak sofistike bir toplumuz” dedi. Başında olduğu basın özgürlüğü kurumu Türkiye hükümetini internet üzerindeki baskıyı hafifletmeye ikna etmek için ekonomik argümanlara odaklanıyor: “Altmış beş milyon Türk’ün cep telefonu var, 35 milyonumuz Facebook kullanıcısı; Türkiye’de internet kullanıcılarının yüzde onaltısı Twitter’da. Eskiden olduğu gibi birşeyleri gizlemek artık mümkün değil.”

Gerçekten de YouTube yasağı bir nesil Türk’e hükümet sansürünü proxyler veya başka yöntemlerle nasıl aşacağını öğretti. YouTube üç yıl boyunca yasaklı olmuş olabilir ama Türkiye’deki en popüler 10 sitenin içinde olmaya devam etti. Küresel internet kültürü üzerine birçok yazısı olan sosyolog Zeynep Tüfekçi “İnsanların birşeye erişim konusunda sorun yaşadığından bahsettiğini pek duymadım” diyor. Manşetlere konu olan sansür, Türkiye’nin yurtdışındaki imajına da zarar verdi. Tüfekçi “Dünyayla ticaret yapan biri için bu çok

utanç verici bir durum” diyerek, “hükümetin bazen yasakları kaldırmaya niyetlenmesinin sebebinin de bu” olduğunu ifade etti.

Bu istenmeyen ilgi yetkililerin şimdilerde sürdürdüğü daha ustaca kontrol yöntemlerini kullanmaya da teşvik ediyor. Büyük protestolara rağmen hükümet Kasım 2011’de internet hizmet sağlayıcılarına devlet destekli sansür programını tüm müşterilerine uygulamaları zorunluluğu getirdi. Bu filtre programı 5651 No’lu kanunda belirtilen kısıtlı korumalardan bile yoksun; mesela bir “katalog suçlar” listesi bile yok. Onun yerine ne var: hükümet herhangi bir hakim önüne gelmeden tek tek URL’leri filtreye ekleyebilir. Sansür programını şimdilik isteyen kullanıyor; yönetim ilk baştaki herkes için zorunlu kılma planından geri adım attı. Ama şu anki haliyle bile düzenlemeler web sitelerini daha gizli ve daha hedefe odaklı bir biçimde sansürlemek isteyen bir hükümetin varlığını ortaya koyuyor.

Akdeniz gibi gözlemciler böylesi bir URL temelli yasaklamanın ileride ISP düzeyinde ulusal çapta bir bloklamaya gidebileceğinden endişeleniyorlar. Bu yaklaşımı benimseyen yetkililer örneğin Facebook’a erişim mümkünken tek bir Facebook sayfasını engelleyebilir. Türkiye’nin internet sansür uygulaması kullanıcıların çoğunluğu için bir süre sonra bir engel veya sıkıntı olmaktan çıkacak ama yerel düzeyde sevilmeyen siteleri ya da azınlık haberlerini susturmak için hala etkin bir araç olmaya devam edecek. “URL temelli engellemeyle ne tür içeriğin hükümet sansürüne uğradığını bilemeyeceğiz bile” diyen Akdeniz, şöyle devam etti: “Sistem şeffaf olmayacak ve kararlara itiraz etmek neredeyse imkansız olacak.”

Yıllar içinde Türkiye’nin aleni ve kapsamlı internet sansürü hem ülkede hem de yurt dışında infiale sebep oldu. Ama yetkililer vurguyu başka yere kaydırıyor; tehlike hükümetin kaba vurularında değil ince dokunuşlarında yatıyor. ■

Danny O’Brien, Committee to Protect Journalists (Gazetecileri Koruma Komitesi) internet özgürlüğü koordinatörü olarak çalışıyor.

TAVSİYELER

CPJ Türkiye yetkililerine ve uluslararası topluluğa aşağıdaki tavsiyelerde bulunmaktadır.

BAŞBAKAN RECEP TAYYİP ERDOĞAN'A

- Eleştirel gazetecilere karşı hakaret davaları açmaktan, alenen itibarlarına saldırmaktan ve eleştirel haber medyasına üsluplarını hafifletmeleri için baskı yapmaktan vazgeçin.
- Hükümet olarak özgür basın Türkiye toplumu için sahip olduğu önemli rolü tanıdığınızı açıklayın. Eleştirel yorumcuların, hükümetin müdahalesi olmadan işlerini yapabilmeleri için işlerine geri dönmelerine izin verin.

TÜRKİYE HÜKÜMETİ'NE

- Gazetecilik faaliyetleri nedeniyle tutuklu olan tüm gazetecileri, yaptıkları faaliyetler hükümetçe saldırgan olarak nitelenen görüşleri destekliyor olsa da, serbest bırakın. Gazetecilere yaptıkları haberler veya yazdıkları köşe yazıları nedeniyle açılmış davaları durdurun. CPJ'nin belgelediği onlarca davada hükümet gazetecileri yalnızca mesleki faaliyetleriyle ilgili kanıtlara dayanarak terör ve devlete karşı işlenen suçlar nedeniyle gözaltına alıyor.
- Gazetecilere karşı terörle mücadele yasalarını kullanmaktan vazgeçin. CPJ incelediği birçok davada, yetkililerin hükümetçe saldırgan bulunan siyasi görüşlerin açıklanmasına terör eylemi muamelesi yaptığını belgeledi. Böylesi bir uygulama Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesine aykırıdır.
- Gazetecilerin iddianame hazırlanırken veya yargılanırken uzun süre tutuklu kalmaları uygulamasından vazgeçin. CPJ'nin araştırmaları gazetecilerin aylarca ve hatta yıllarca herhangi bir suçtan mahkum edilmeden alıkonduğunu gösterdi.
- Ceza kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu'nda haber yapmayı ve eleştirel veya muhalif görüşleri yayınlamayı suç sayan maddeler dahil basına karşı yaygın olarak kullanılan tüm yasaları kökten ve kapsamlı olarak değiştirin. Bu yasalara yapılacak değişiklikler hakkında Türkiye'nin medya kurumları ve basın özgürlüğü örgütleriyle birlikte çalışın.
- 5651 No'lu kanun dahil interneti düzenleyen tüm yasa ve yönetmelikleri uluslararası ifade özgürlüğü standartlarıyla uyumlu hale getirecek şekilde kapsamlı bir reform yapın. Binlerce web sitesi herhangi bir kamu veya adli denetimden geçmeksizin 5651 No'lu kanun uyarınca erişime kapatılmış durumda.
- Basın özgürlüğü ve ifade özgürlüğünün korunması için uluslararası hukuk standartlarıyla ve Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nden doğan yükümlülükleriyle uyumlu, kapsamlı bir anayasal reformu hayata geçirin.

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin Temmuz 2012'de sunduğu önerge gibi basın özgürlüğünü anayasal düzeyde kısıtlayacak her türlü çabayı reddedin. Temmuz önergesi ulusal güvenlik, yargı sistemi ve insan hakları gibi konularda bağımsız gazeteciliği neredeyse imkansız hale getirecek ve ifade özgürlüğüyle ilgili uluslararası standartlara aykırı olacaktır.

AVRUPA BİRLİĞİ'NE

- Türkiye yetkililerine ifade ve basın özgürlüğünü kullandıkları için hapsedilen tüm gazetecileri derhal serbest bırakmaları için baskı yapın.
- Türkiye liderlerine başta ceza kanunu ve terörle mücadele kanunundakiler olmak üzere ifade ve basın özgürlüğünü gereksiz yere kısıtlayan tüm yasa maddelerini kaldırmaları ve yasaları Avrupa ve uluslararası insan hakları standartlarıyla uyumlu hale getirmeleri çağrısında bulunun.
- Türkiye'nin AB üyeliğinin, ülkenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nden doğan yükümlülüklerine uygun davranmasına ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin başta ifade ve basın özgürlüğüyle ilgili kararlarının etkin bir biçimde hayata geçirilmesine bağlı olmasında ısrar edin.
- Avrupa Parlamentosu Türkiye'de basına yönelik saldırıları yakından izlemeli ve basın ve ifade özgürlüğü ile ilgili düzenli oturumlar düzenlemelidir.

AVRUPA KONSEYİ'NE

- Avrupa Konseyi, özellikle Bakanlar Komitesi ve Parlamenterler Meclisi, Türkiye'yi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun davranmak konusunda sorumlu tutmalı ve Türkiye'nin yasa ve politikalarını Avrupa ve uluslararası insan hakları standartlarıyla uyumlu hale getirecek kapsamlı değişiklikler yapmasını talep etmelidir.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NE

- Amerika Birleşik Devletleri Başkanı, Ulusal Güvenlik Konseyi ve Dışişleri Bakanlığı Türkiyeli liderlerle yaptıkları iki taraflı ve çok taraflı toplantılarda basın ve ifade özgürlüğü ile konuları gündeme getirmelidir.
- ABD liderleri Türkiye'yle stratejik işbirliklerinin devam etmesi için Türkiye'nin ifade ve basın özgürlüğüyle ilgili uluslararası standartlara uygun davranması gerektiğinde ısrarcı olmalıdır.
- ABD Kongresi'nin Senato Dış İlişkiler Komitesi, Temsilciler Meclisi Dışişleri Komitesi, Tom Lantos İnsan Hakları Komisyonu dahil Kongre, Türkiye'deki basın ve ifade özgürlüğü ile ilgili açık toplantılar düzenlemelidir.

HAPİSTEKİ GAZETECİLER

CPJ araştırması, 1 Ağustos 2012 tarihi itibarıyla Türkiye’de 76 hapis gazeteci olduğunu tespit etmiştir. Hükümet delilleri ile diğer devlet arşivlerini inceleyerek savunma avukatları ile görüşen CPJ, tutuklulardan en az 61 tanesinin doğrudan gazetecilik çalışmalarından dolayı tutulduğu sonucuna varmıştır.

Diğer 15 davayı dikkatli bir incelemeye tabi tutan CPJ, kişilerin gazetecilik çalışmalarına doğrudan bir misilleme olarak tutulup tutulmadıklarını saptayamamıştır. Davaların birçoğunda kişilerin siyasal faaliyetleri delil olarak gösterilmiştir. Davaları incelemeye devam eden CPJ yeni bilgiler ışığında yeniden değerlendirmelerde bulunacaktır.

CPJ’nin Türkiye’deki tutuklu gazetecilerle ilgili önceki araştırmaları, Aralık 2011 örneğinde olduğu gibi çok daha az sayıda tutuklanma tespit etmişti. Doğrudan gazetecilik faaliyetlerinden dolayı tutuklanmış sekiz kişinin saptandığı 2011 araştırmasında diğer bağımsız tahminlerin çok altında tespit edilmiş bulunması nedeniyle CPJ bazı gazeteciler ve basın özgürlüğü savunucuları tarafından eleştirilmiştir.

CPJ her dava için yakından inceleme olmaksızın uygun bir yargıya varılmadığını belirtmiştir. Türkiye’deki basının siyasi doğasından ötürü, gazetecilik ve aktivizm arasındaki çizgiyi belirlemek güç olabilmektedir. Türkiye hukuk sisteminin özellikle terör ve isyana teşvik iddialarının olduğu davalarda çetrefillliği ve saydam olmaması da eşi benzeri olmayan bir güçlük yaratmaktadır.

2012 yılının başlarından beri teşkilat Türkiye’de

CPJ, TUTUKLULARDAN EN AZ 61 TANESİNİN DOĞRUDAN GAZETECİLİK ÇALIŞMALARINDAN DOLAYI HAPİSTE TUTULDUĞU SONUCUNA VARMIŞTIR.

yaşayan araştırmacılar öncülüğünde derinlemesine bir vaka bazlı inceleme üstlenmiştir. Bu araştırma 1 Ağustos 2012 tarihi itibarıyla hapsedilmiş tüm gazeteciler üstüne aşağıdaki kısa raporları doğurdu. Bu raporlar iki bölümde gruplandırılmıştır: “Gazetecilik Faaliyetlerinden Dolayı Tutuklananlar” ve “Tutuklular: İncelenen Durumlar.” ■

GAZETECİLİK FAALİYETLERİNDEN DOLAYI TUTUKLANANLAR

CPJ bu gazetecilerin doğrudan çalışmalarından dolayı hapsedildiklerini tespit etmiştir.

Hatice Duman, *Atılım*

Tutuklanma: 12 Nisan 2003

Yasadışı Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP)’nin üyesi olmak, propaganda yapmak ve “anayasal düzeni zor yoluyla ortadan kaldırmaya teşebbüs etmek” gerekçesiyle müebbet hapis cezasına çarptırılan sosyalist haftalık gazete *Atılım*’ın eski sahibi

ve yazı işleri müdürü olan Duman, Kocaeli Gebze M Tipi Cezaevi’nde tutuluyor. Mahkumiyet kararı 2012 ortaları itibarıyla Yargıtay’da bekliyordu.

Duman’ın MLKP gösterilerine katılımı ve gizli tanık ifadeleri yetkililerce delil olarak gösterilmiştir. Savunma avukatı Keleş Öztürk CPJ’ye müvekkilinin, *Atılım* iktidar politikalarıyla ters düştüğü için hedef alındığını ifade etmiştir.

YUKARIDA: Ankara’da gazeteciler meslektaşlarının gözaltına alınmasını protesto ediyor. AP

GAZETECİLERDEN BİRİ, ALEYHİNE GÖSTERİLEN BELGELERİN POLİS TARAFINDAN İMAL EDİLDİĞİNİ ...

Mustafa Gök, *Ekmek ve Adalet*

Tutuklanma: 19 Şubat 2004

Anayasal düzeni zorla değiştirmeye kalkışmak” iddiasıyla ömür boyu hapse mahkûm edilen Sol tandanslı *Ekmek ve Adalet* dergisi Ankara temsilcisi Gök, İstanbul Sincan F Tipi Cezaevi’nde tutuluyor. Hakkında yasadışı Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (DHKP-C) üyeliği suçlamasıyla 5 ile 10 yıl arası ek hapis cezası karara bağlanmayı bekliyor.

Savunma avukatı Evrim Deniz Karataş CPJ’ye yaptığı açıklamada haber içeriği ve siyasi gösterilere katılımının Gök’ün aleyhine delil olarak kullanıldığını söyledi. Müvekkilinin politika ve insan haklarıyla ilgili haber yapmasının yanı sıra sosyalist düşüncesi nedeniyle de hedef alındığını belirten Karataş, Gök’ün görme bozukluğu ve dengesizliğe neden olan Wernicke-Korsakoff sendromu hastası olduğunu ilettili.

Fusun Erdoğan, *Özgür Radyo*

Tutuklanma: 8 Eylül 2006

Sol çizgideki Özgür Radyo’nun eski genel yayın koordinatörü Erdoğan yasadışı Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP) yöneticiliği suçlamasıyla Kocaeli T Tipi Cezaevi’nde tutuluyor. Hakkında müebbet hapis cezası istenen Erdoğan’ın radyo istasyonunun mal varlığını MLKP’ye destek için kullandığı iddiasında bulunuldu.

Gazetecinin kız kardeşi ve avukatı olan Zülfü Erdoğan’ın CPJ’ye yaptığı açıklamaya göre müvekkiline karşı kullanılan başlıca delil, MLKP üyelerinin adları ve kişisel bilgilerini içerdiği iddia edilen 40 sayfalık bir belge. Söz konusu belgenin doğruluğunu sorgulamaya açan Zülfü Erdoğan, belgenin müvekkilinin evinde veya ofisinde ele geçirilmediğini ve hiçbir delilin müvekkili ile bağlantılı olmadığını belirtti. Avukat, duruşmaların altı yıl sonra hükme bağlanacağını da ifade etti. Bu uzun süreç, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne taşınmış olan bir şikayetin de içeriğini oluşturuyor. Erdoğan’a karşı açılan davanın gazetecinin ve haber kanalının hükümete muhalif tavri nedeniyle imal edildiğini söyleyen avukat, Erdoğan’ın tiroid rahatsızlığı çektiğini ve tıbbi yardıma ihtiyaç duyduğunu sözlerine ekledi.

Sedat Şenoğlu, *Atılım* Bayram Namaz, *Atılım*

Tutuklanma: 8 Eylül 2006

Haftalık sosyalist gazete *Atılım*’ın eski genel yayın koordinatörü Şenoğlu ve köşe yazarı Namaz, tehlikeli madde bulundurmamak, ruhsatsız silah bulundurmamak, resmi belgede sahtecilik ve anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etmek iddialarıyla suçlandılar. Her ikisi de Edirne F Tipi Cezaevi’nde tutuluyor.

Atılım, yasal bir örgüt olan Ezilenlerin Sosyalist Partisi (ESP)’ne bağlıdır. CPJ’ye konuşan sanık avukatı Gülizar Tuncer, devletin gazeteyi ve partiyi yasadışı MLKP’nin faaliyet alanı olarak gördüğünü söylüyor. İddianamede iki gazetecinin MLKP’nin 4. genel kongresinin düzenlendiği Aydın’ın Nazilli ilçesindeki bir evde, başkalarıyla beraber tutuklandığı belirtildi. Şenoğlu ve Namaz ise başka bir yerden alınıp oraya götürüldüklerini ifade ediyor.

Nazilli’deki evde ele geçirilen iki belgede Şenoğlu’nun isminin MLKP yöneticisi olarak geçtiği ve *Atılım*’ın MLKP’ye ait silahlı eylemleri üstlenme bildirisini yayımladığı ileri sürüldü. İddianameye göre Namaz sahte kimlik kullanmış olup Namaz’a ait kimlikler Kayseri’deki bir MLKP evinde bulunmuştur. Namaz’a karşı delil olarak gösterilenler arasında 2005 yılında Kürtçe bir dergide bir MLKP konferansı hakkında yayınlanmış olan bir yazı da yer alıyor. Tuncer, yazının müvekkiline ait olmadığını belirtti.

Müvekkillerinin yıllardır polis gözetiminde çalıştığını belirten Tuncer, yasadışı bir örgütün üyeleri olarak gizli bir yaşam sürmelerinin mümkün olmadığını ifade etti. Hapisten yollanan ve bağımsız haber portalı *Bianet*’te yayınlanan Mart 2012 tarihli bir mektupta Şenoğlu, suç kanıtı olarak gösterilen belgelerin polis tarafından imal edildiğini ve politik düşünceleri ile gazetecilik faaliyetlerinden ötürü cezalandırıldığını söylüyor.

Tuncer, Şenoğlu’nun benzer suçlardan yargılandığı başka bir davada 1997 yılında beraat ettiğini ifade etti.

... VE SİYASİ DÜŞÜNCELERİYLE GAZETECİLİK FAALİYETLERİ SEBEBİYLE CEZALANDIRILDIĞINI SÖYLÜYOR.

Faysal Tunç, Dicle Haber Ajansı ve Özgür Gündem

Tutuklanma: 5 Nisan 2007

Dicle Haber Ajansı ve Özgür Gündem gazetesi muhabiri Tunç, örgüt propagandası yapmak ve yasadışı Kürdistan İşçi Partisi (PKK) üyesi olmak suçlamalarından altı yıl üç ay hapis cezasına çarptırıldı. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın bir raporuna göre Tunç, 2011 yılında Rize Kalkandere L Tipi Cezaevi'ne aktarıldı.

Tunç'un avukatları da, PKK gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK)'ne karşı yürütülen soruşturma kapsamında tutuklandılar.

Tunç, Mart 2012'de bağımsız haber portal *Bianet*'e mektup yollayarak yetkililerin kendisini haksız yere tutuklamak için komplo kurduğunu iddia etti. Nisan 2007'de şu anki Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)'nin selefi Demokratik Toplum Partisi (DTP)'nin üyesi olduğunu düşündüğü bir kadına kalacak yer bulma konusunda yardım ettiğini söyledi. Kadını tanımadığını ve komploda piyon görevi gördüğünü düşünen Tunç, birkaç gün içinde terör örgütü üyesine yardım suçlamasıyla gözaltına alındığını belirtti.

Mustafa Balbay, Cumhuriyet

Tutuklanma: 5 Mart 2009

Ulusalcı sol çizgideki *Cumhuriyet* gazetesinin köşe yazarı ve eski Ankara temsilcisi Balbay, darbe zemini oluşturarak hükümeti devirmeyi amaçladığı iddia edilen Ergenekon planına karşı hükümet soruşturması kapsamında göz altına alınmıştı.

Balbay ilk olarak 1 Temmuz 2008 tarihinde göz altına alınıp haber içeriğinin yanı sıra asker ve diğer Ergenekon şüphelileri ile ilişkileri hakkında sorgulandı. Evini ve *Cumhuriyet* Ankara bürosunu araştıran polis bilgisayar ve belgelere el koydu. Dört gün sonra salınan Balbay, 2009'un Mart ayında ikinci kez göz altına alınıp tutuklu yargılanmak üzere İstanbul Silivri F Tipi Cezaevi'ne yerleştirildi. Balbay, Şubat 2011'de tecrit hücreğine alındı. Avukatları

hukuk ihlali gerekçesiyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne şikayette bulundu.

Balbay tutuklu olmasına karşın Haziran 2011 genel seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)'nden İzmir milletvekili seçildi.

Balbay'a karşı yöneltilen suçlamalar arasında silahlı terör örgütü üyesi olmak, hükümeti devirmeye teşebbüs, silahlı isyana teşvik, devletin güvenliğine ilişkin belgeleri temin etmek, kullanmak ve tahrip etmek ile açıklanması yasaklanan gizli bilgileri temin etmek bulunuyor. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın bir raporuna göre suçlamalar Balbay'a müebbet hapis cezası getirebilir. Balbay'ın aleyhine deliller arasında kendi mülkünde ve ofisinde el konulan belgeler, yazdığı haberler, telefon dinlemeleri ve kıdemli ordu ve devlet yetkilileri ile yapılan, gizlice kaydedilmiş toplantılar bulunuyor. Suçlamaları reddeden Balbay, hapisten yazılan köşe yazılarında ve duruşmalarda, el konulan notlar ve kayıtlı konuşmaların gazetecilik faaliyetlerine ilişkin olduğunu defalarca yineledi.

İddianamede Balbay'ın askeri ve siyasi kişilerle olan görüşmelerini ayrıntılı olarak not ettiği ifade ediliyor. Balbay'ın notları bilgisayarından sildiği ancak teknisyenlerin sabit disk sürücüsünden bunlara ulaştığı iddia ediliyor. Bazıları Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti)'nin iktidara gelmeden önceki döneme ait notlar, askeri yetkililerin Türkiye siyasetini nasıl değiştirebileceklerine dair tartışmalarını gösteriyor. Örneğin, 6 Nisan 2003 tarihli notlarda, ismi Yaşar olarak geçen bir general, köşe yazarına şu soruyu yöneltiyor: "Söyleyin Sayın Balbay, bu medya yapısıyla bugün darbe yapılır mı? Yapılmaz. Bugün medyayı arkanıza almadıktan sonra bir şey yapamazsınız. Laikliği konu edinen bir tek siz varsınız. Öteki gazeteler her gün bir türbanlı kadın fotoğrafı koyup, neredeyse sempatik hale getirmeye çalışıyorlar."

Kamuoyu açıklamalarında Balbay, notları gazetecilik faaliyetleri kapsamında tuttuğunu, bunları kitap yazabilirim düşüncesiyle aldığını belirtti. İddianamenin bölümleri içeriklerinden kopuk olarak ve onu suçlu gösterecek şekilde alıntıldığını söyledi. İddianamede Balbay'ın

YETKİLİLER YAYIMLANMIŞ İŞLERİNİ VE KAYDEDİLMİŞ KONUŞMALARINI İDDİALARA KONU OLAN ERGENEKON PLANINA DAHİL OLDUĞUNUN KANITI OLARAK GÖSTERDİLER.

dosyaları, kullanmak uygun olmaz diye sildiğini söylediği ifade ediliyor.

Konuşmalarda yer alanlar arasında *Cumhuriyet*'in merhum genel yayın yönetmeni ve Haziran 2010'daki ölümünden önce Ergenekon şüphelisi olan İlhan Selçuk; generaller Şener Eryugur, Aytaç Yalman ve Şenkal Atasagun ile eski Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer bulunuyor. Selçuk'un Ergenekon yöneticisi olarak tanımlandığı iddianamede Balbay, toplantılar düzenlemede sekreter olarak rol almak ve gazetecilik kisvesi altında notlar tutmakla itham ediliyor. *Cumhuriyet* askeri yetkililer tarafından laiklik ve Kürt meselesinde ortak duruşları nedeniyle takdir topluyordu.

Balbay'ın komşu ülkeye dair askeri raporlar ve Türkiye'de siyasal İslam değerlendirmeleri gibi gizli belgelere sahip olduğu da iddia edildi. Balbay ise belgeleri haber kaynaklarından temin ettiğini ve haber amaçlı kullandığını belirtti.

23 Aralık 2003 ve 5 Ocak 2004 tarihli, Jandarma Genel Komutanlığı'nda kayda alınmış iki konuşma da delil olarak gösterildi. Balbay ve mevcut diğer kişilerin siyasi koşulların darbeyi mümkün kılıp kılmayacağını tartıştığı iddia edildi. Balbay ise bu tarz tartışmaların teorik olduğunu ve suç kastı taşımadığını belirtiyor.

Ayrıca, 2003'ün Mayıs ayına ait "Genç Subaylar Rahatsız" başlıklı haber gibi Balbay'ın çalışmaları da delil olarak gösterildi. Başlıkta geçen ifade daha önceden Türk siyasetinde kullanılmış olup olası bir askeri darbe için bir şifre olarak görülmektedir.

Haber, dönemin Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök'ün, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı, askerler, iktidardaki Adalet ve Kalkınma Partisi'nin ordu karşıtı baskısını algıladığı konusunda uyardığını iddia ediyor. Özkök o dönemlerde haberin gerçeği yansıtmadığını bildirmişti. Balbay'a ait notlarda, zamanın Kara Kuvvetleri Komutanı Atilla Ateş'in yazı için Balbay'ı "Görevini yaptın" diyerek tebrik ettiğinin yer aldığı iddia edildi.

Balbay'ın vekili olan İKMS Hukuk Bürosu CPJ'nin Balbay'ın savunması ile ilgili sorularını yanıtlamadı.

Ahmet Birsin, Gün TV

Tutuklanma: 14 Nisan 2009

Güneydoğu merkezli yerel haber kanalı Gün TV'nin genel yayın koordinatörü olan Birsin hakkında, Adalet Bakanlığı belgelerine göre yasadışı Kürdistan işçi Partisi (PKK)'nin yan kuruluşuna hizmet etmek, PKK faaliyetlerine katılmak, PKK belgeleri bulundurmak ve basın çalışmalarında örgüte destek olmak suçlarından dava açıldı. Avukatı Fuat Coşacak, CPJ'ye yaptığı açıklamada suçlamaların bir misillime olduğunu ve dayanağının bulunmadığını belirtti.

Birsin, Mayıs 2009'da *Gündem* gazetesinde yayımlanan bir mektubunda nasıl tutuklandığını anlattı. Polisin 13 Nisan gecesi televizyon binasına geldiğini söyleyen Birsin, televizyonun tüm arşivlerine, var olan tüm bilgisayarların hard disklerine, fotoğraf makineleri ve diğer yayın ekipmanlarına el konulduğunu ifade etti. Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde tutulan Birsin, suçlu bulunması durumunda 15 yıl hapis yatacak.

Deniz Yıldırım, *Aydınlık*

Tutuklanma: 8 Kasım 2009

Darbe zemini oluşturarak hükümeti devirmeyi amaçladığı iddia edilen Ergenekon örgütüne karşı açılan soruşturma kapsamında İstanbul'daki evinde gözaltına alınan Yıldırım, o zamanlar aylık dergi formatında yayımlanan ulusalcı sol çizgideki *Aydınlık*'ın genel yayın yönetmeniydi.

Terör örgütü üyesi olmak, özel hayatın gizliliğini ihlal etmek ve devlet sırlarını açığa vurmak suçlamalarıyla Silivri F Tipi Cezaevi'nde tutulan Yıldırım, iddianameye göre Ergenekonculardan ses kayıtları alıp, içeriğini yayımladı. Kayıtlarda Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat arasında 2004 yılında geçen ve hassas bir konu olan, Kıbrıs'ın siyasi statüsüne dair bir telefon konuşmasının bulunduğu iddia ediliyordu. Erdoğan ve işadami Remzi Gür arasında geçen bir konuşmanın da kaydının bulunduğu iddialar arasındaydı.

Yetkililer Yıldırım'ın basılı çalışmalarını ve *Aydınlık* bürolarına yapılan polis baskını esnasında bulunduğu

iddia edilen diğer kayıtları delil olarak gösterdi. 57 yıla kadar hapis cezası istemiyle yargılanan Yıldırım, Ergenekon ile hiç bir bağı olmadığını ifade etti. Yıldırım'ın avukatlığını yapan Mehmet Aytekin, CPJ'ye verdiği demeçte, müvekkilinin, Aydınlık gazetesinin hükümeti eleştiren yayın yapması nedeniyle tutuklandığını söyledi.

Seyithan Akyüz, Azadiya Welat

Tutuklanma: 7 Aralık 2009

Kürtçe yayın yapan *Azadiya Welat*'in Adana temsilcisi Akyüz, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK)'ne yardım suçlamasıyla dokuz yıl üç ay hapis cezası alıp Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi'ne konuldu. Yasaklı gazeteleri bulundurması ve İzmir'deki 1 Mayıs gösterilerine katılması aleyhine delil olarak gösterildi.

Hakimin Kürtçe savunmaya izin vermemesi üzerine Adana'daki dava, ulusal basında kendine yer buldu. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın hazırladığı bir rapor da davayla ilgili belgelerin Akyüz'ün avukatına bir yıldan fazladır verilmediğini saptadı.

Kısa süre önce Akyüz ve diğer tutuklu *Azadiya Welat* gazetecilerinin avukatları değişti. Akyüz'ü temyizde temsil eden yeni savunma avukatı Cemil Sözen, henüz davaya aşına olmadığı gerekçesiyle yorumda bulunamayacağını belirtti.

Kenan Karavil, Radyo Dünya

Tutuklanma: 7 Aralık 2009

Adana'dan yayın yapan Radyo Dünya'nın yayının yönetmeni Karavil, yasadışı Kürdistan

Topluluklar Birliği (KCK) ve Kürdistan İşçi Partisi (PKK) üyesi olmak suçlamasıyla Adana F Tipi Cezaevi'ne kondu. Karavil, 25 yıl hapis cezası istemiyle karşı karşıya kaldı.

Savunma avukatı Vedat Özkan, CPJ'ye verdiği demeçte, Karavil'in yaptığı haber programları ve Demokratik Toplum Partisi (DTP) üyeleri ile toplantılarının yanı sıra meslektaşları, dinleyicileri, haber kaynakları ile yaptığı telefon görüşmelerine ait dinlemelerin de aleyhine delil olarak kullanıldığını söyledi. Avukat Özkan, müvekkilinin telefonda radyo programlarından birine "Adayı Düşleyenler" ismini vermeyi konuştuğunu, iddianamenin ise bunu propaganda saydığını söyledi. İddianameye göre bu isim, İmralı Adası'nda tutulan PKK lideri Abdullah Öcalan'ı çağırıyor.

Medya organlarına yazdığı mektubunda Karavil, radyo istasyonunun mülkiyeti ve programların içeriği hakkında sorgulandığını ifade ediyor. Özkan ise mahkeme yetkililerinin Karavil'in Kürtçe savunma yapmasına izin vermediğini iletiyor.

Bedri Adanır, Aram ve Hawar

Tutuklanma: 5 Ocak 2010

Adalet Bakanlığı kayıtlarına göre, Aram Yayınları sahibi ve *Hawar* adlı gazetenin yazı işleri müdürü Adanır hakkında, yayımladığı kitap ve makaleler yoluyla Kürdistan İşçi Partisi (PKK) lehine propaganda yapmak suçlamasıyla dava açıldı. Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde tutulan Adanır'ın tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılma istemi geri çevrildi. Adanır 50 yıla kadar hapis istemiyle karşı karşıya.

Anadolu Ajansı'nın bildirdiğine göre, Adanır, 2009 yılında ilk derece mahkemesi tarafından benzer propaganda suçlarından 15 ay hapis cezasına çarptırılmış, ancak dava 2012 ortalarına kadar Yargıtay'ın incelemesinde kalmıştı. Bağımsız haber portalı *Bianet*'e göre, 2009 yılındaki dava, PKK lideri Abdullah Öcalan tarafından yazılmış ve Aram Yayınları tarafından basılmış olan *Kültür-Sanat Devrimi Üzerine* isimli kitaptan kaynaklanıyor.

BİR BASIN AÇIKLAMASININ HABERİNİ YAPMAK SUÇ DELİLİ SAYILDI ...

Erdal Süsem, Eylül Sanat Edebiyat Dergisi

Tutuklanma: 10 Şubat 2010

Sol çizgideki *Eylül Sanat Edebiyat Dergisi*'nin editörü Süsem, yasadışı Maoist Komünist Parti (MKP) yöneticisi olmak suçlamasıyla Edirne F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Süsem'in dergisinin parti propagandası yaptığı iddia ediliyor.

Bağımsız haber portalı *Bianet*'te Şubat 2012'de yayınlanan mektubunda Süsem, kitap, kart ve mektup gibi haber malzemelerinin yanı sıra, telefon görüşmeleri gibi haber toplama faaliyetlerinin aleyhine delil olarak gösterildiğini söyledi. Süsem, Adalet Bakanlığı'na yazdığı ve basın organlarının alıntılanmış mektubunda da benzer açıklamalarda bulundu.

Hapiste olan sosyalist aydınlardan gelen yorum yazıları ve edebiyat ürünleri içeren dergiyi, Süsem daha önce Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde hapis olduğu sırada çıkartmıştı. İlk dört sayıyı fotokopi yoluyla demir parmaklıkların ardında hazırladıktan sonra Süsem, 2007 yılında salınmasından sonra dergiyi standart basılı yayına dönüştürüp, 16 sayı daha çıkarttı.

Süsem daha önce 2000 yılının Mart ayında ortaya atılan bir iddia nedeniyle de tutuklanmıştı. O dönemde Süsem'in, daha sonra cinayet işlemekte kullanılan bir silahı bir polis memurundan çaldığı iddia edilmişti. (Süsem "adam öldürme" ile doğrudan suçlanmadı.) Akıllarda birçok soru işareti bırakan adli kovuşturma esnasında Süsem suçlamaları reddetti. Silahı Süsem ile ilişkilendiren herhangi bir adli delil bulunmadığı gibi tanıkların zanlıya dair eşkal tarifleri de gazeteciyle örtüşmedi. Ceza mahkemesi tarafından hırsızlık suçuyla mahkum edilen Süsem, ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı; bu hüküm 2007 yılında Yargıtay tarafından bozuldu. Ancak, 2011 yılında Yargıtay, önceki hükümlerini çiğneyerek dosyayı onadı.

Ali Konar, Azadiya Welat

Tutuklanma: 27 Mayıs 2010

Türkiye'nin tek Kürtçe gazetesi olan *Azadiya Welat*'in Elazığ temsilcisi Konar, Kürdistan İşçi Partisi (PKK)'ni bünyesinde bulunduran Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK)'nin üyesi olma suçlamasıyla yedi yıl altı ay hapis cezasına çarptırılarak Malatya E Tipi Cezaevi'ne kondu.

Bağımsız haber portalı *Bianet* tarafından yayımlanan

Ocak 2012 tarihli mektubunda Konar, basın çalışmaları ve meslektaşları ile görüşmelerinin suç unsuru olarak gösterildiğini söylüyor. Hapisteki ağabeyine olan ziyaretleri de örgütün cezaevi sorumlusu olduğunun kanıtı olarak ileri sürülüyor.

Ozan Kılınç, Azadiya Welat

Tutuklanma: 22 Temmuz 2010

Türkiye'nin tek Kürtçe gazetesi *Azadiya Welat*'in genel yayın yönetmeni Kılınç, Terörle Mücadele Yasası kapsamında, yasadışı Kürdistan İşçi Partisi (PKK) propagandası yapmak suçlamasıyla hüküm giyerek 32 yıldan fazla hapis cezasına çarptırıldı. Kılınç Diyarbakır D Tipi Cezaevi'ne kondu.

Basın organlarından edinilen bilgiye göre, *Azadiya Welat*'ta basılmış 12 haber metni aleyhine delil olarak gösterildi. *Azadiya Welat*'in diğer genel yayın yönetmenleri Tayip Temel ve Mehmet Emin Yıldırım da CPJ'nin Ağustos 2012 araştırması sırasında benzer suçlamalardan tutuklu bulunuyordu.

Hakan Soytemiz, Red

Tutuklanma: 21 Eylül 2010

Aylık sol dergi *Red*'in köşe yazarı Soytemiz, devlet tarafından terör örgütü kapsamında değerlendirilen Devrimci Karargah Örgütü mensubu olmak ve sahte kimlik bulundurmaya suçlamaları ile Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Soytemiz, hüküm giymesi durumunda 15 yıl hapis cezası istemiyle karşı karşıya.

İddianamede Soytemiz'in 2004 yılında Devrimci Karargah üyesi olduğu bilinen Ulaş Erdoğan ile görüşmeleri delil olarak gösterildi. Soytemiz'in Haziran adlı bir yayının satışında Erdoğan'dan yardım aldığı da söylendi. Ayrıca, iddianamede Soytemiz'in koliler göndermesi de delil olarak gösteriliyor; ancak kolilerin içeriği veya davayla bağlantısı üzerine bir açıklama yapılmıyor iddianamede. İsimleri belirlenen alıcıların davadaki rollerine dair de bir açıklama bulunmuyor.

Savcılar, Soytemiz'in Devrimci Karargah'ın yayın organı olarak gördükleri *Demokratik Dönüşüm* adlı dergiyle de bağlantısı olduğunu ileri sürdü. Soytemiz'in isminin dergiyle ilintili faturalarda yer aldığı ifade edildi.

Soytemiz'in yasal bir yapı olan Türkiye Komünist

... BİR AVUKATA GÖRE, GAZETECİLİK FAALİYETİ YARGILANIYOR.

Partisi'nin mitinglerine katılımı, başkasının ismine kayıtlı cep telefonu kullanması ve içeriği belirtilmeyen telefon görüşmeleri de delil olarak gösterildi. Ayrıca Soytemiz'in kardeşinin adına kimlik belgesi bulundurduğu iddia edildi. Silahlı terör örgütü Türkiye Devrim Partisi (TDP)'ne yardım suçlamasına dair giymiş olduğu önceki bir hüküm de aleyhine delil olarak gösterildi. Soytemiz o davadan yaklaşık dört yıl hapis yatmıştı.

Sinan Aygül, Dicle Haber Ajansı

Tutuklanma: 19 Ocak 2011

Dicle Haber Ajansı (DİHA)'nın Bitlis muhabiri Aygül, yasadışı Kürdistan İşçi Partisi (PKK) mensubu olmak suçlamasıyla, Muş E Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. 15 yıla kadar hapis cezası istemiyle karşı karşıya kalan Aygül, iddiaları reddediyor.

Gazetecinin dinlemeye alınan telefon görüşmeleri PKK adına örgütsel faaliyette bulunduğu kanıtı olarak gösterildi. Evinde el konulan kitaplar, dergiler ve dijital malzeme ile gizli tanık ifadesinin yanı sıra polis mitinglerde çektiği fotoğraflar da gösterilen deliller arasındaydı. Avukat Murat Timur, müvekkilinin hükümete muhalif olan bir Kürt yayın organında çalıştığını ve siyasi konularda haber yaptığını söyleyerek, bu yüzden hedef seçildiğini söyledi. "Dosyadaki belgeler yazmış olduğu haberlerden oluşuyor" diyen Timur, müvekkilinin basın açıklamalarından yaptığı haberlerin yetkililerce yasadışı grubun faaliyetlerine katılım olarak gösterildiğini ifade ederek "Burada yargılanmakta olan gazetecilik faaliyetleri" dedi.

Soner Yalçın, Odatv ve Hürriyet Barış Pehlivan, Odatv Barış Terkoğlu, Odatv

Tutuklanma: 14 Şubat 2011

Yalçın Küçük, Odatv ve Aydınlık

Tutuklanma: 7 Mart 2011

Ulusalcı sol çizgideki haber sitesi *Odatv*'den çok sayıda kişi, darbe zemini oluşturarak hükümeti devirmeyi amaçladığı iddia edilen Ergenekon örgütüne bağlantıları olduğu gerekçesiyle 2011'in Şubat ve Mart aylarında tutuklandılar. Yetkililer tüm kadroyu Ergenekon propagandası yapmakla itham ederken,

bazıları diğer suçlamalarla da karşı karşıya kaldı.

Kemalist çizgide ulusalcı haber ve yorumlar içeren *Odatv*, karşıt olarak gördüklerine karşı takındığı sert eleştirel tutumuyla dikkat çekiyor. Eleştirilerinin hedefinde Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) iktidarı, Fethullah Gülen cemaati, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ve liberaller bulunuyor. *Odatv*'nin eleştirel yorumlarının birçoğu oldukça kişisel saldırıları içeriyor.

Sitenin sahibi ve *Hürriyet* gazetesini köşe yazarı Yalçın ile sitenin Genel Yayın Yönetmeni Pehlivan, yargılamayı etkilemeye teşebbüs, halkı kin ve düşmanlığa tahrik ve özel hayatın gizliliğini ihlal ile de suçlandı. Yalçın'a yöneltilen suçlamalar arasında, açıklanması yasaklanan gizli askeri ve istihbarat belgelerini ifşa etmek de bulunuyor. İstanbul Silivri F Tipi Cezaevi'nde tutuklu yargılanan Yalçın ve Pehlivan suçlamaları reddederek web sitesinde yayınlanan içerik ve mesleki telefon görüşmelerinin aleyhlerine delil olarak kullanıldığını söyledi.

Halkı kin ve düşmanlığa tahrik ile suçlanan haber müdürü Terkoğlu da Silivri F Tipi Cezaevi'nde tutuklu olarak yargılanıyor. Kendisi tarafından yazılmış olsun veya olmasın *Odatv*'de yayınlanan tüm haberlerin arkasında olduğunu belirten Terkoğlu, hiçbirinin suç unsuru taşımadığını ifade etti. Örnek olarak, *Odatv*'nin Ergenekon davasına dair haberlerinin iddianame ve duruşmalara dayandığını belirtti. Mahkemede Terkoğlu, "Ülkede basın yasaları var. Eğer yazdığımız yanlışsa savcılar dava açabilirlerdi. Ama öyle olmadı, haberlerimiz sözde terör suçu sayıldı" dedi.

Web sitesi ve *Aydınlık* gazetesinin yorum yazarı Küçük, Ergenekon örgütünün yöneticisi olmak, halkı kin ve düşmanlığa tahrik etmek, özel hayatın gizliliğini ihlal ve açıklanması yasaklanan gizli askeri ve istihbarat belgelerini ifşa etmek ile suçlandı. Mahkemede Küçük, suçlamaların dayanaksız olduğunu ifade etti.

Personelin, haberlerin içeriğini tartıştıkları telefon konuşmalarına ait dinleme kayıtları da delil olarak gösterildi. Görüşmelerden birinde Yalçın'ın bir köşe yazarını AK Parti iktidarının orduyu darbeye ittiğini ifade eden bir yazı yazmaya yönlendirdiği iddia ediliyor.

Yayın organına yapılan polis baskını esnasında *Odatv* bilgisayarlarında bulunan bir dizi dijital belge de yetkililer tarafından gösterilen deliller arasındaydı.

DÜNYA BARIŞ GÜNÜ MİTINGİNE MUHABİR GÖNDERMEK ...

Bu belgelerin gerçekliğini sorgulayan savunmanın talebi üzerine delilleri inceleyen Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nden bir ekip, bilgisayarları dışarıdan manipülasyona karşı savunmasız bırakan Truva dosyaları buldu. Ekip ayrıca belgelerin polis baskının yapıldığı gün değiştirildiğini saptadı. Bu da dosyaların gizlice konulmuş olduğu veya değiştirilmiş olabileceği ihtimalini doğuruyor.

Yetkililer, belgeler arasında Ergenekon örgütünün medya stratejisine dair bir döküman olduğunu belirtip; bunun AK Parti'yi tehlikeli gösteren, PKK, generaller ve Ergenekon soruşturmasına dair haberlerle ilgili talimatlar içeren ulusalcı bir metin olduğunu ifade etti.

Tanınmış araştırmacı gazeteci Nedim Şener'in eski Emniyet Müdürü Hanefi Avcı'ya, Gülen hareketinin polise sızdığını ileri süren 2010 yılında yazılmış bir kitabın yazımında yardım ettiği iddiasında bulunan iki belge de delil olarak gösterildi. Diğer bir belgede ise Şener'in Ahmet Şık'a da Gülen hareketi hakkında bir kitap yazma konusunda yardım ettiği ileri sürülüyor. Bu belgeler yetkililerce, Şener ve Şık'ı Ergenekon örgütüyle bağlantılı göstermek için kullanıldı. İki gazeteci de 12 ay tutuklu kaldıktan sonra tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı; ancak halen Ergenekon ile ilgili olarak devlete karşı işlenen suçlarla karşı karşıyalar.

Ahmet Akyol, Dicle Haber Ajansı

Tutuklanma: 6 Mayıs 2011

Dicle Haber Ajansı (DİHA) için Adana'da stajyer muhabirlik yapan Akyol, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) mensubu olmak suçlamasıyla Ceyhan E Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Hüküm giymesi durumunda, örgüt propagandası yapmak gibi suçlardan ötürü 25 yıla kadar hapis cezası istemiyle karşı karşıya.

Savunma avukatı Vedat Özkan, telefon dinlemelerinin müvekkili aleyhine delil olarak gösterildiğini söyledi. Deliller arasında özellikle DİHA'daki editörü, başka bir muhabir ve bir haber kaynağı ile konuşmalarına odaklanıldığını belirtti. İddianamede ayrıca mitinglere katılım da yer alıyor. Akyol yetkililere telefon görüşmelerinin ve mitinglere katılmasının muhabir olarak staj faaliyetleri arasında olduğunu söyledi.

Çukurova Üniversitesi'nde öğrenci olan Akyol, üniversite öğrencilerini hedef alan bir polis operasyonu esnasında tutuklanmıştı.

Turhan Özlü, Ulusal Kanal

Tutuklanma: 21 Ağustos 2011

Ulusalcı sol çizgideki Ulusal Kanal'da genel yayın yönetmeni olarak görev yapan Özlü, darbe zemini oluşturarak hükümeti devirmeyi amaçladığı iddia edilen Ergenekon örgütüyle bağlantılı olarak İstanbul Silivri F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor.

İddianameye göre kanal, Ergenekoncular tarafından yapılmış bir ses kaydını yayınladı. Kayıta Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat arasında 2004 yılında geçen, hassas bir konu olan Kıbrıs'ın siyasi statüsüne dair bir telefon konuşmasının bulunduğu iddia ediliyordu. Erdoğan ve işadamı Remzi Gür arasında geçen bir konuşmanın da içerildiği iddialar arasındaydı.

İddianame, Ulusal Kanal'ı Ergenekon'un medya kanadı olarak tanımlıyor.

Aydın Yıldız, Dicle Haber Ajansı

Tutuklanma: 1 Ekim 2011

Dicle Haber Ajansı (DİHA) muhabiri Yıldız, polis tarafından Mersin'de gözaltına alındı.

Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) mensubu olmak suçlamasıyla Gaziantep

YUKARIDA: Ankara'daki bir protesto eyleminde kameralar ve pankartlar.
AFP

... PKK EMİRLERİNE UYMAK OLARAK GÖRÜLDÜ.

H Tipi Cezaevi'nde tutulan Yıldız hüküm giymesi durumunda 20 yıla kadar hapis cezası istemiyle karşı karşıya.

Yetkililer, Yıldız'ın sivil itaatsizlik gösterileri ve PKK gerillalarının cenazelerine katıldığına dair fotoğrafları bulunduğunu söyledi. Savunma Avukatı Berivan Özpolat, CPJ'ye müvekkilinin haber yaptığını ve bir Kürt gazeteci olarak hükümete muhalif bir yayın organında çalışması nedeniyle hedef alındığını belirtti.

Tayip Temel, Azadiya Welat

Tutuklanma: 3 Ekim 2011

Kürtçe gazete *Azadiya Welat*'in eski genel yayın yönetmeni ve köşe yazarı Temel, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) mensubu olmak suçlamasıyla Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın bir raporuna göre, Temel, hüküm giymesi durumunda 22 yıl hapis cezası istemiyle karşı karşıya.

Bağımsız haber portalı *Bianet*'e Ocak ayında yazdığı bir mektupta Temel, gazetecilik faaliyetleri nedeniyle hedef alındığını söylüyor. Meslektaşlarıyla Demokratik Toplum Partisi (DTP) ile Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)'nde siyaset yapan kişilerle yaptığı telefon görüşmelerine dair dinlemelerin aleyhine delil olarak gösterildiğini belirten Temel, mesleğiyle ilgili Irak'a yaptığı gezilerin PKK toplantılarına katılım olarak değerlendirildiğini ifade etti.

İddianameden söz ederken Temel, "Yani yazılarım, yazışmalar, manşet tartışmaları, muhabirlerden haber ve görüntü istemem 'talimat' ve 'örgütsel faaliyet' olarak tanımlanmış ve örgüt yöneticiliği ile suçlanmaktayım" sözlerini kullandı.

Azadiya Welat'in diğer iki genel yayın yönetmeni Ozan Kılınç ve Mehmet Emin Yıldırım da CPJ'nin Ağustos 2012 araştırması sırasında benzer suçlamalardan tutuklu bulunuyordu.

Murat Aydın, Dicle Haber Ajansı

Tutuklanma: 20 Ekim 2011

Dicle Haber Ajansı (DİHA) muhabiri Aydın, Muş'ta polis tarafından gözaltına alındıktan sonra, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) üyesi olmak suçlaması ile

tutuklandı. Aydın 2012 ortaları itibarı ile Bayburt M Tipi Cezaevi'nde tutuluyor ve bu tarih itibarıyla hakkında hala bir iddianame hazırlanmış değil. Savunma avukatı Halil Kartal, CPJ'ye verdiği demeçte müvekkilinin gözaltı ve tutuklanma süresince kötü muameleye maruz kaldığını belirtti.

Kartal, sorgulama esnasında, savcıların Aydın'ın işvereni ve diğer haber organlarıyla olan telefon görüşmelerini suç delili olarak gösterdiğini söyledi. Savcıların odağında özellikle Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)'nin yaptığı bir basın açıklaması sonrası Aydın'ın Roj TV'ye canlı yayınına telefonla katılması bulunuyor.

Bağımsız haber portalı *Bianet*'te yayımlanan açık bir mektupta Aydın, yetkililerin sorgulama esnasında özellikle gazetecilik faaliyetlerine odaklandıklarını söyleyerek, şunları ifade ediyor: "Evime yapılan baskın sırasında maskeli, ağır silahlı özel harekâtçıların tekme ve dipçikleriyle kendimi salonun ortasında yerde yüzdü buldum. O sırada ayaklarıyla bastıkları kafama silahlarının namlularını dayamışlardı. Bu baskını kamera ile çeken polise bir polis amiri bağıırıyordu; 'çekme bunları' diye."

Hasan Özgüneş, Azadiya Welat

Tutuklanma: 28 Ekim 2011

Kürtçe yayınlanan gazete *Azadiya Welat*'ta çalışan deneyimli gazeteci ve köşe yazarı Özgüneş, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) yöneticiliği suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Propaganda yapmak ve yasadışı gösterilere katılmak da Özgüneş'e yöneltilen suçlamalar arasında.

Azadiya Welat'a 2007 yılından beri siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik konularda köşe yazarlığı yapan Özgüneş, 1993 yılında başlayarak *Tiroj* ve *Zend* adlı Kürtçe dergilerde yazdı. Kendisi aynı zamanda Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) üyesidir.

Haber kaynaklarına göre Özgüneş'in Kürtçe savunma yapmasına müsaade edilmemiştir. Sorgulama esnasında, yetkililer Özgüneş'in BDP Siyaset Akademisi'nde verdiği dersler, Roj TV ile görüşmeleri ve siyasi bir gösteriye katılımı hakkında bilgi almaya çalışmıştır.

YETKİLİLER, YASADIŞI KÜRDİSTAN TOPLULUKLAR BİRLİĞİ'NE ...

Mehmet Güneş, Türkiye Gerçeği

Tutuklanma: 6 Aralık 2011

Aylık sosyalist dergi *Türkiye Gerçeği* köşe yazarı Güneş, devlet tarafından terör örgütü kapsamında değerlendirilen Devrimci Karargah Örgütü mensubu olmak suçlamasıyla Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın bir raporuna göre, Güneş hüküm giymesini halinde 15 yıl hapis cezası ile karşı karşıya.

Güneş'in polis gözetimi altında tutulduğu ve telefonunun dinlendiğinin belirtildiği iddianamede, benzer suçlarla karşı karşıya kalan davalılarla görüşmeleri suç delili olarak gösteriliyor. Ayrıca, Devrimci Karargah'a yakın görülen *Devrimci Dönüşüm* adlı bir yayının Güneş'in bürosuyla aynı posta adresini paylaştığı iddia ediliyor.

Güneş'in bürosundan çıkan Devrimci Karargah hakkındaki belgelere el konulduğu belirtiliyor. İddianameye göre, belgeler Devrimci Karargah hakkında makalelerin yanı sıra örgüte yönelik davalar ve polis operasyonlarına dair bilgi içeriyor. İstanbul'da 2009'da bir polis operasyonu esnasında öldürülen Devrimci Karargah lideri Orhan Yılmazkaya'ya ait makaleler de bunlar arasında.

Güneş'in Tekirdağ Cezaevi'nde kötü muameleyle maruz kaldığını söyleyen savunma avukatı Ercan Kanar, müvekkilinin soyulup dövüldüğünü aktardı. Polis ayrıca Güneş'in eşi olan avukat Gülizar Tuncer'e ait bilgisayar ve belgelere de el koydu. Avukat Tuncer, el konulan belgelerin kendi mesleğiyle ilgili olup konuyla alakasız davalara ait olduğunu belirtti.

Abdullah Çetin, Dicle Haber Ajansı

Tutuklanma: 16 Aralık 2011

Dicle Haber Ajansı (DİHA) Siirt muhabiri Abdullah Çetin, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK)'ne yardım suçlamasıyla Diyarbakır D Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın bir raporuna göre, hüküm giymesini durumunda 15 yıl hapis cezasıyla karşı karşıya.

ETHA haber ajansı, Çetin'in hükümet karşıtı

gösteriler düzenlemekle suçlandığını bildirdi. Bağımsız haber portalı *Bianet* ise iddianamede Çetin'in mesleki telefon görüşmelerinin de kanıt olarak gösterildiğini aktardı. *Bianet*, Çetin'in gösterilere haber amaçlı olarak katıldığını söylediğini belirtiyor.

Ziya Çiçekçi, Özgür Gündem
Turabi Kişin, Özgür Gündem
Yüksel Genç, Özgür Gündem
Nevin Erdemir, Özgür Gündem
Dilek Demiral, Özgür Gündem
Sibel Güler, Özgür Gündem
Nurettin Fırat, Özgür Gündem

Tutuklanma: 20 Aralık 2011

Hükümetin 20 ve 21 Aralık 2011 tarihlerindeki kitlesel baskınının ardından alıkonulup Ağustos 2012 itibariyle hala hapiste tutulan 27 gazeteci arasında *Özgür Gündem* ile bağlantılı olarak en az yedi editör ve yazar bulunuyor. Yetkililer, operasyonun Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK)'ne karşı yürütülen soruşturma kapsamında olduğunu belirtti. İddianameye göre, Türkiye'de Kürt hakları savunucusu tüm ana medya ve haber ajansları örgütten talimat alıyor.

Gazetenin imtiyaz sahibi ve sorumlu yazı işleri müdürü Çiçekçi, örgütün amaçları doğrultusunda haber yaptığı ileri sürülen KCK basın komitesini yönetmek suçlamasıyla Kocaeli Kandıra F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. İddianamede Çiçekçi, örgütün talimatları doğrultusunda haber gündemi belirlemek ve Irak'ta basın komitesi toplantılarına katılmakla suçlanıyor. Kitaplar, dergiler, bilgisayar sabit diski, CDler, DVDler, kasetler, hesap defterleri, elle yazılmış notlar, mektuplar ve *Özgür Gündem* kopyasının delil olarak gösterildiği iddianameye göre elektronik belgelerden biri PKK ve KCK etkinliklerini içeriyor.

Özgür Gündem editörü Kişin, KCK basın komitesi lideri olmak ve PKK lideri Abdullah Öcalan'dan avukatları aracılığıyla talimat almak suçlarından Kandıra F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Biri Kişin tarafından yazılan, diğer ikisinde kendisinin konu edildiği 3 haber yetkililerce delil olarak gösterildi.

... YÖNELİK SORUŞTURMA KAPSAMINDA 27 KİŞİYİ TUTUKLADI.

Savcılar ayrıca, Kişin'in ölen PKK gerillalarının ölüm ilanlarının yayınlamasını isteyen kişilerle – Kişin bu istekleri yasal engellerden dolayı reddetmiş – ve yazılarının gazetede yayınlanmasını isteyen kişilerle yaptığı telefon görüşmelerinin kayıtlarını da delil olarak kullanıyor. Kişin, gazetesinin muhalif bir yayın olduğunu ancak örgütten talimat almadığını ifade etti.

Köşe yazarı olan Genç ise KCK basın komitesi üyesi olma suçlamasıyla İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na gönderildi. Diğer sanıkların ifadelerine atıfta bulunan yetkililer Genç'in KCK basın komitesinde üst düzey üye olduğunu ve Kuzey Irak'ta komite toplantılarına katıldığını ileri sürdü. Ayrıca, Genç'in İspanya, Güney Afrika ve Bolivya'daki etnik çatışmalarla ilgili notlarının yanı sıra diğer gazetecilerle telefon görüşmeleri de delil olarak gösterildi. Örneğin, Genç'in bir yazardan Türkiye'deki Dünya Barış Günü gösterisine dair bir yazı istemesini yetkililer örgüte hizmet eden bir talimat olarak değerlendirdi. Genç, KCK basın komitesine katılmadığını, diğer gazetecilerle görüşmelerinin de mesleki olduğunu belirtti.

Muhabir ve editör olan Erdemir, KCK basın komitesi yöneticiliği suçlamasıyla İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuluyor. Gizli tanık ifadeleri ve pasaport kayıtları delil gösterilerek Erdemir'in 2009 yılında Irak'ta KCK basın komitesi

toplantısına katıldığını ileri sürüldü. İddianamede Erdemir'in *Özgür Gündem* editörlerinin Kürt gazetecilere yönelik polis operasyonunu protesto ettikleri bir basın toplantısına katılması ve BDP lideri ile yaptığı röportaj delil olarak gösterildi. Erdemir ise suçlamaları reddetti.

Eski editör Demiral KCK basın komitesi üyesi olmak ve örgüt adına propaganda yapmak suçlamasıyla İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuluyor.

Pasaport kayıtları ve tutuklu bir PKK üyesinin ifadesine başvuran yetkililer, Demiral'in 2005 yılındaki Irak'ta bir KCK basın komitesi toplantısına katıldığını iddia etti. Ayrıca, yasaklı kitapların ele geçirilen dijital kopyaları ve Demiral'in anma töreninde ölmüş bir PKK üyesi lehinde yaptığı konuşması delil olarak gösterildi. KCK ile bağlantısı olduğunu inkar eden Demiral, haber amaçlı seyahat ettiğini söyledi.

Gazetenin eski editörü Güler, KCK basın komitesi üyesi olma suçlamasıyla İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuluyor. KCK üyesi olmakla suçlanan bir zanlıdan ele geçirilen pasaport kayıtları ve belgelerden yola çıkılarak Güler'in 2003 ve 2005 yıllarında örgütün Irak'taki basın komitesi toplantılarına katıldığını ve KCK lideri Murat Karayılan ile görüştüğü ileri sürüldü. Güler yetkililere hiçbir KCK toplantısına katılmadığını söyledi.

Gazetenin editörü ve köşe yazarı olan Fırat, KCK basın komitesi lideri olma suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Pasaport kayıtları, örgüt kayıtları ve gizli tanık ifadelerine başvuran yetkililer, Fırat'ın 2003, 2005 ve 2007 yıllarında Irak'taki komite toplantılarına katıldığını ileri sürdü. Telefon görüşmelerini dinlemeye alan yetkililer, Fırat'ın KCK lideri Karayılan tarafından kaleme alınan bir yazıyı, başka bir gazeteciyle uydurduğu takma bir isim altında yayımladığını dile getirdi. Fırat ise gezilerinin haber amaçlı olduğunu ve herhangi bir KCK faaliyetinde yer almadığını söyledi.

Davaların çoğunda hüküm giymeleri durumunda gazeteciler 15 yıl hapis cezası ile karşı karşıya bulunuyorlar.

YETKİLİLER YILDIRIM'A ANADİLİ OLAN KÜRTÇE İLE SAVUNMA YAPMA ...

Zuhal Tekiner, Dicle Haber Ajansı
Semiha Alankuş, Dicle Haber Ajansı
Kenan Kırkaya, Dicle Haber Ajansı
Ramazan Pekgöz, Dicle Haber Ajansı
Fatma Koçak, Dicle Haber Ajansı
Ayşe Oyman, Dicle Haber Ajansı
Çağdaş Kaplan, Dicle Haber Ajansı
Ertuğ Bozkurt, Dicle Haber Ajansı
Nilgün Yıldız, Dicle Haber Ajansı
Sadık Topaloğlu, Dicle Haber Ajansı
İsmail Yıldız, Dicle Haber Ajansı
Ömer Çelik, Dicle Haber Ajansı
Mazlum Özdemir, Dicle Haber Ajansı

Tutuklanma: 20 Aralık 2011

Hükümetin 20 ve 21 Aralık 2011 tarihlerindeki kitlesel baskınıyla gözaltına alınıp Ağustos 2012 itibariyle hala hapisteye tutulan en az 27 gazeteci arasında Dicle Haber Ajansı (DİHA)'ndan 13 editör, yazar ve yönetici bulunuyor. Yetkililer, tutuklamanın Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği yasadışı Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK)'ne karşı yürütülen soruşturma kapsamında olduğunu belirtiyor. İddianameye göre, Türkiye'de Kürt hakları savunucusu başlıca medya ve haber ajanslarının tümü örgütten talimat alıyor.

DİHA Yönetim Kurulu Başkanı Tekiner, KCK basın komitesinin yürütmesinde görev almak ve örgütün üyesi olmak suçlamasıyla İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuklu bulunuyor. Tekiner'in DİHA adına 2010 yılındaki 1 Mayıs mitingini izleyip haberleştirmesi iddianamede propaganda yaptığının kanıtı olarak gösterildi.

Tekiner'in telefonunu dinlemeye alan yetkililer, PKK üyesi olmakla suçlanan bir şüpheli tarafından kendisine bir basın açıklamasının bildirildiği görüşmeyi de delil olarak gösterdi. Tekiner, KCK ile bağlantısı olduğu iddialarını reddetti.

Çevirmenlik ve editörlük yapan Alankuş, KCK basın komitesinin üyesi olmak suçlamasıyla İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuluyor. Kuzey Irak'ta 2009'un Eylül ayında KCK basın komitesi toplantısına katıldığı ileri sürülen Alankuş'un, DİHA editörü olarak konumunu, PKK'nın talimatlarıyla

yayın yapmak için kullandığı iddia edildi. Yasaklı kitap ve dergileri bulundurması da delil olarak gösterildi. Alankuş basın komitesi toplantısına katılmadığını söyledi.

DİHA'nın Ankara temsilcisi Kırkaya, KCK basın komitesinde yöneticilik suçlamasıyla Kocaeli Kandıra F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunuyor. Yetkililerce iki gizli tanığın ifadesi delil olarak gösterildi. PKK militanlarının kimyasal silahlarla öldürüldüğü iddiaları hakkındaki haber metinleri, Kürt meselesi üstüne makaleler ve hükümeti eleştiren yazılar da gösterilen deliller arasında. Kırkaya'nın PKK lideri Abdullah Öcalan'dan talimatlarla çalışan "sözde gazeteci" olarak tanımlandığı iddianamede haberlerinin KCK amaçlarına hizmet ettiği ve kamuoyunu manipüle etmeyi hedeflediği ileri sürüldü. Kırkaya yetkililere KCK ile herhangi bir bağlantısı olmadığını söyledi.

Editör olan Pekgöz, KCK basın komitesinde yöneticilik suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunuyor. Pasaport kayıtları ve gizli tanık ifadelerinden yola çıkılarak Irak'taki iki KCK komite toplantısına katıldığı ve KCK lideri Murat Karayılan ile görüştüğü ileri sürüldü. Karayılan ile haber amaçlı görüştüğünü belirten Pekgöz iddiaları reddetti. Pekgöz'ün telefon görüşmelerini dinlemeye alan yetkililer, editörü örgütten talimat almak ve örgütün emirlerini diğer gazetecilere iletmekle suçladı. İddianamede Pekgöz'ün şu an *Özgür Gündem* olarak bilinen, o zamanki adıyla *Günlük* gazetesinde haber müdürlüğü yaparken KCK lehine faaliyet yürüttüğü belirtildi. Pekgöz ile köşe yazarı Veysi Sarısözen arasında olası köşe yazısı konularına dair yapılan bir telefon görüşmesi ve Pekgöz'ün sosyalist ve sol partilerin olası birleşimine dair yazmak üzere yazar bulma çabaları delil olarak gösterildi. İddianamede hapisteki PKK lideri Öcalan'ın partilerin birleşmesini desteklediği belirtildi.

Ajansta yazı işleri müdürü olan Koçak, KCK basın komitesi üyesi olmak suçlamasıyla Bakırköy Kadın ve Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuklu bulunuyor. Koçak'ın haber kaynakları ve muhabirlerle olan görüşmeleri delil olarak gösterildi. Örneğin, DİHA'nın Kürt gösterileriyle ilgili haber tüyosu alması kanıt olarak gösterildi. "Normal bir gazetecinin"

... HAKKI VERMEDİLER. BU, ENGELLEME POLİTİK DAVALARDA SIKÇA GÖZLEMLENİYOR.

bu tip bir tüyoyu almasının mümkün olmadığı ileri sürülen iddianamede Koçak, böyle bir bilgiyi güvenlik güçleriyle paylaşmadığı için suçlandı. PKK militanlarının ölümleriyle ilgili telefonla bilgi almak ve Alman ZDF TV'si için PKK ile ordu arasındaki çatışmaların ve gerillaların cenazelerinin görüntülerine dair isteği yerine getirmekle suçlandı. Koçak'ın demokratik özerklik üzerine yazdığı yazılar da suç delili sayıldı. Koçak KCK ile bağlantı iddialarını reddetti.

DİHA'da muhabirlik yapan Oyman, KCK basın komitesi üyesi olmak suçlamasıyla İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuluyor. Sahadaki muhabirlerle olan telefon görüşmeleri, yasaklı kitap ve dergilerle DİHA için yaptığı haberler gösterilen deliller arasında. İddianamede, Oyman'ın haberciliği halkın "örgüte sempati, devlete antipati" duymasını amaçlayan propaganda olarak nitelendi. Pasaport kayıtları ve iki gizli tanık ifadesinden yola çıkan yetkililer, kendisinin 2003 yılında Irak'taki KCK basın komitesi toplantısına katıldığı ve hükümet tarafından örgütün Avrupa basın komitesinin yöneticiliğiyle suçlanan Fırat Haber Ajansı editörü İsmet Kayhan ile temas kurduğu iddiasında bulundu. *Özgür Gündem* için de muhabirlik yapmış olan Oyman, hakkındaki iddiaları reddetti.

DİHA muhabiri Kaplan, KCK basın komitesi üyesi olmak suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Kaplan'ın yaptığı haberler ve Roj TV'ye bilgi aktardığı telefon görüşmeleri iddianamede delil olarak gösterildi. İddianamede Kaplan'ın yaptığı haberlerin

gerçekleri çarpıtıldığı, örgütün resmi bakış açısını yansıttığı ve "operasyonların terör örgütüne değil de, Kürt halkına yönelik yapılmış gibi göstermek amacıyla yapıldığı" ileri sürüldü. Örneğin, iddianamede gerilla cenazesine dair bir haberin "örgüt lehine sonuçlar çıkarmaya" çalıştığı belirtilmiştir. Kaplan, Fırat Haber Ajansı'ndan Kayhan ile irtibatta olmakla da suçlandı.

DİHA'nın Diyarbakır bürosunda editör olan Bozkurt, KCK basın komitesi yöneticiliği suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Bozkurt'un Roj TV'ye bilgi aktardığı telefon görüşmeleri iddianamede delil olarak gösterildi. Yetkililer Bozkurt'un haberlerinin yalan, kışkırtıcı ve KCK amaçları doğrultusunda olduğunu ifade ettiler. İddianamede, Bozkurt Kürt gösterileri ve Alman ZDF kanalına gerillaların cenazesi ve askeri görüntüler sağlamakla da suçlanıyor. Pasaport kayıtları ve gizli tanık ifadesinden yola çıkarak yetkililer, kendisinin 2007 yılında Irak'taki KCK basın komitesi toplantısına katıldığını ve Fırat Haber Ajansı'ndan Kayhan ile temas kurduğunu iddia ediyor. PKK lideri Öcalan'ın yasaklı kitaplarının yanı sıra PKK üyeleri ve istihbaratçıların fotoğraflarının ele geçirildiği söylendi. Savcılara faaliyetlerinin habercilik kapsamında olduğunu ifade eden Bozkurt, KCK ile herhangi bir bağının olmadığını belirtti.

Muhabir Nilgün Yıldız, KCK basın komitesi üyesi olmak suçlamasıyla Bakırköy Kadın ve Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuluyor. Pasaport kayıtları ve gizli tanık ifadeleriyle Yıldız'ın Irak'taki KCK basın komitesi toplantısına katıldığı öne sürüldü. Yıldız'ın yaptığı haberler de delil olarak gösterildi. İddianamede, bir Kürt gencinin Öcalan'ın mahkumiyetini protesto etmek için kendisini ateşe vermesini aktaran bir haber propaganda; gerilla cenazesinden bahseden başka bir haber ise örgüt üyelerine toplanma çağrısı olarak değerlendirildi. El konan bir flaş bellekten çıkan gerilla cenazesine ait fotoğraflar da delil olarak gösterildi. Yıldız suçlamaları reddetti.

KCK basın komitesi üyesi olmak suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutulan DİHA muhabiri Topaloğlu'nun Roj TV'ye bilgi aktardığı telefon görüşmeleri iddianamede delil olarak gösterildi. Basın toplantılarına ve diğer etkinliklere dair telefonla haber

YUKARIDA: İstanbul'da hapis gazetecilerin fotoğrafları.
AFP

alması ve Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) Gaziantep şubesinden, partiye düzenlenen bir polis baskınına dair bilgi almaya çalışması da kusurlu bulundu.

Yaptığı haberlerin devleti küçük düşürmeyi, KCK amaçlarına hizmet etmeyi ve "masum Kürt halkını devletine karşı" kışkırtmayı amaçladığı iddia edildi.

DİHA muhabiri İsmail Yıldız, KCK basın komitesi üyesi olmak suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Gösterilere dair haberleri, DİHA bürolarındaki telefon görüşmeleri ve Roj TV'ye bilgi aktarması delil olarak gösterildi. İddianamede, Yıldız'ın çöp konteynırında gerçekleşen bir patlamadan sonra olay mahaline ilk gidenlerden olmasından yola çıkan yetkililer, kendisinin bomba hakkında önceden bilgi sahibi olduğunu ileri sürdüler. Kürt meselesine dair yasaklı kitap ve dergiler, dijital ekipman ve PKK sempatanlarıyla yaptığı röportajları içeren CD'ler Yıldız'dan ele geçirilenler arasında bulunuyor.

DİHA muhabiri Çelik, KCK basın komitesi üyesi olmak suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Üniversitede çıkan bir çatışma ve diğer olaylarda taraflı habercilik yapmakla suçlandı. Örneğin Van depremine ilişkin haberleri savcı tarafından "kara propoganda" olarak nitelendirildi. Basın toplantıları ve diğer haber etkinliklerine dair haber aldığı telefon görüşmeleri ve Roj TV'ye bilgi aktardığı bir görüşme delil olarak gösterildi. BDP ile ilgili haber yapması suç kanıtı olarak değerlendirildi. Suçlamaları reddeden Çelik, savcılara KCK basın komitesi üyesi olmadığını söyledi.

DİHA muhabiri Özdemir, KCK basın komitesi yöneticiliği suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Pasaport kayıtları ve gizli tanık ifadesine göre Yıldız'ın Irak'taki KCK basın komitesi toplantılarına katıldığı, Fırat Haber Ajansı editörü Kayhan ile temasa geçtiği ve örgütün ılımlı gösterecek habercilik

faaliyetlerinde bulunduğu öne sürüldü. Yetkililer, Özdemir'in örgütün finansal transferlerini yürüttüğüne dair şifreli elektronik mesajların bulunduğunu söylediler. Özdemir'in haberleri delili olarak gösterildi. Özdemir yetkililere elektronik posta iletilerinin habercilikle ve şahsi meselelerle ilgili olduğunu söyledi. Kitaplar, CD'ler, sabit disk, cep telefonu ve av tüfeğine el konuldu. Savunma avukatı Özan Kılıç'ın CPJ'ye yaptığı açıklamada silahın müvekkilinin büyükbabası tarafından verilmiş bir antika olduğunu söyledi. Özdemir silah yasası ihlali ile suçlanmadı.

Davaların birçoğunda, hüküm giymeleri durumunda gazeteciler 15 yıla kadar hapis cezası istemiyle karşı karşıyalar.

Çağdaş Ulus, Vatan
Zeynep Kuray, Birgün, Fırat Haber Ajansı
Hüseyin Deniz, Evrensel
Nahide Ermiş, Özgür Halk
ve Demokratik Modernite
Selahattin Aslan, Özgür Halk
ve Demokratik Modernite
Oktay Candemir, Prestij

Tutuklanma: 20 Aralık 2011

Çeşitli yayın organlarında çalışan bu editör ve yazarlar da hükümetin 20 ve 21 Aralık 2011 tarihlerindeki kitlesel baskınıyla gözaltına alınıp Ağustos 2012 itibariyle hala hapiste tutulan en az 27 gazeteci arasında bulunuyor. Yetkililer, yakalamanın Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği yasadışı Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK)'ne karşı yürütülen soruşturma kapsamında olduğunu belirtiyor. İddianameye göre, Türkiye'de Kürt hakları savunucusu başlıca medya ve haber ajanslarının tümü örgütten talimat alıyor.

Milliyetçi çizgisi ve PKK karşıtı tutumuyla bilinen Vatan gazetesinin muhabiri Ulus, İstanbul Maltepe L Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Örgütün amaçları doğrultusunda haber yaptığı ileri sürülen ve KCK basın komitesi üyesi olmakla suçlanan Ulus'un iki gazeteci ile yaptığı telefon görüşmelerinin dinlemeleri delil olarak gösterildi. Bunlardan biri hükümet tarafından

YUKARIDA: Ankara'da basın için yapılan bir gösteri.
AFP

GÖSTERİLERDE ÇEKİLEN FOTOĞRAFLAR VE VİDEO KAYITLARI İLE ABDULLAH ÖCALAN'A AİT BİR MAKALE SUÇ DELİLİ SAYILDI.

örgütün Avrupa basın komitesinin yöneticiliği ile suçlanan Fırat Haber Ajansı editörü İsmet Kayhan.

Kürt milletvekillerinin gösterilerdeki fotoğrafları, diğer gösterilere dair video ve resimler, PKK lideri Abdullah Öcalan hakkında bir yazı Ulus'un aleyhine gösterilen deliller arasında. Ayrıca, savcılar Ulus'u Haziran 2005 tarihinde Irak'taki KCK basın komitesi toplantısına katılmak ve Bahoz Deniz mahlasıyla Fırat Haber Ajansı için iki makale yazmakla suçladı. Savunma avukatları diğer gazetecilerle olan görüşmelerin haber amaçlı olduğunu, pasaport kayıtlarının varsayılan KCK toplantıları esnasında Ulus'an Irak'ta olmadığını gösterdiğini belirtti. Ulus, örgütün basın komitesi hakkında hiçbir şey bilmediğini söyledi.

Sol çizgideki *BirGün* gazetesinde muhabir ve foto muhabiri olup zaman zaman Fırat Haber Ajansı'na haber yapan Kuray, KCK basın komitesi üyesi olmak suçlamasıyla İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuluyor. Kuray'ın çektiği fotoğraflar ile yaptığı haberlerin yanı sıra, Kayhan ile telefon görüşmeleri delil olarak gösterildi. Kuray'ın çalışmalarının PKK propagandası niteliğinde olduğunu söyleyen savcılar, özellikle Kürt isyancılara karşı kimyasal silah kullanıldığı iddiaları ile Kürt politikacılar ve Öcalan'ın avukatlarına karşı yürütülen polis operasyonlarına dair haberleri örnek gösterdiler. Kuray'ın polis tarafından gösterilerde çekilen fotoğrafları da deliller arasında.

Sosyalist *Evrensel* gazetesi muhabiri Deniz, KCK basın komitesi yöneticiliği suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Pasaport kayıtlarına dayanan yetkililer, Deniz'in 2003, 2005 ve 2009 yıllarında Irak'taki KCK basın komitesi toplantılarına katıldığını ve KCK lideri Murat Karayılan ile temasa geçtiğini ileri sürdü. İddianame, bu belgelerden birini, *Özgür Gündem* gazetesinin "yayın kurulu raporu" olarak tanımlıyor. İddianameye göre bu belgede Öcalan övülüyor ve örgütün amaçlarının nasıl ilerletileceği anlatılıyor. Daha önce *Özgür Gündem*'de çalışmış olan Deniz, KCK toplantılarına katıldığını reddederek gezilerinin haber amaçlı olduğunu belirtti.

İki aylık siyasi *Demokratik Modernite* dergisinin yayın kurulu üyesi Ermiş, KCK basın komitesi üyesi olmak suçlamasıyla İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuluyor İddianamede, pasaport kayıtlarına göre Ermiş'in 2009 yılında KCK basın komitesi toplantısına katıldığı söyleniyor. Ayrıca, mülkünde Öcalan ve diğer PKK üyelerini ılımlı gösteren notlar ele geçirildiği belirtildi. İddianame bu notları örgütsel eğitim esnasında alınmış olarak değerlendirdi. Ermiş ise suçlamaları reddetti.

Artık yayın hayatında olmayan *Özgür Halk ve Demokratik Modernite* adlı yorum dergisinin editörü Aslan, KCK basın komitesi üyesi olmak suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Yayınlanmış haberler, dergilerin dağıtımı ve polisin derginin dağıtımını engellemeye çalışması hakkında dinlemeye alınan telefon görüşmeleri ve el konan iletiler delil olarak gösterildi. Aslan'ın parmak izinin ofiste bulunduğunu söyleyen yetkililer, bunu terör örgütünün medya organı için çalıştığının kanıtı olarak gösterdiler. Pasaport kayıtlarına dayanarak, kendisinin Irak'taki KCK basın komitesi toplantılarına katıldığı öne sürüldü. Aslan, KCK bağlantısına dair iddiaları reddetti.

Van gazetesi *Prestij*'de muhabirlik yapan ve eski Dicle Haber Ajansı kadrosundan Candemir, KCK basın komitesi üyesi olmak suçlamasıyla Kocaeli F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Candemir'in Fırat Haber Ajansı editörü Kayhan ile olan görüşmeleri delil olarak gösterildi. Kürt meselesi, insan hakları, sınır kaçakçılığı ve PKK üstüne yayınlanmış haber metinleri ve notlara da el konuldu.

Davaların çoğunda, gazeteciler 15 yıla kadar hapis cezası istemiyle karşı karşıya.

Mehmet Emin Yıldırım, *Azadiya Welat*

Tutuklanma: 21 Aralık 2011

Kürtçe yayın yapan *Azadiya Welat* gazetesi genel yayın yönetmeni Yıldırım, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği yasadışı Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK)'ne karşı yürütülen soruşturma kapsamında Diyarbakır mahkemesinin

emriyle tutuklandı. Türkiye'deki Kürt hakları savunucusu başlıca medya ve haber ajanslarının tümünün örgütten talimat aldığı ileri sürülüyor.

KCK basın komitesinin emirlerini yerine getirmek suçlamasıyla Kandıra F Tipi Cezaevi'nde tutulan Yıldırım hakkında Roj TV'ye bilgi aktardığı görüşmeler delil olarak gösterildi. İddianamede, Yıldırım'ın haberleri örgüte karşı yürütülen polis operasyonlarını eleştirmek, devleti aşağılamak ve Kürtleri devlete karşı kışkırtmakla kusurlu bulundu. Çeşitli notlar ve elektronik posta trafiğinin Yıldırım'ın örgütten gelen emirleri uyguladığını gösterdiği ileri sürüldü. Örneğin, jilet, diş macunu, diş fırçası, dijital radyo ve pil gibi ihtiyaç malzemeleri Yıldırım'ın örgüte yardım sağladığının kanıtı olarak gösterildi.

Yıldırım, savcılığa çıkarıldığında Kürtçe ifade verme talebinde bulundu ancak bu talebi kabul edilmedi. Savunma avukatı Özcan Kılıç'a göre bu siyasi davalarda sık rastlanan bir sanık hakları ihlali. Kılıç, "Uyuşturucu kaçakçılığı gibi davalar için çevirmen sağlıyorlar, ancak bu tür davalarda bunu yapmıyorlar," dedi.

Azadiya Welat'in diğer iki genel yayın yönetmeni Tayip Temel ve Ozan Kılınc da CPJ'nin Ağustos 2012 araştırması sırasında benzer suçlamalardan ötürü tutuklu bulunuyorlardı.

Aziz Tekin, Azadiya Welat

Tutuklanma: 28 Ocak 2012

Kürtçe yayın yapan *Azadiya Welat* gazetesi Mardin temsilcisi Tekin, yasadışı Kürdistan İşçi Partisi (PKK)'ne yardım etmek ve örgüt propagandası yapmak suçlamalarıyla Mardin E Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunuyor. Hüküm giymesi durumunda 20 yıla kadar hapis cezası istemi ile karşı karşıya.

Tekin, ölen bir PKK üyesi için kurulan taziye çadırını ziyaret etmek ve Kürtlere karşı polis baskını ile gözaltıların protesto edildiği bir eyleme katılmakla

suçlanıyor. Tekin'in savunma avukatına ulaşamadı. CPJ'ye açıklamada bulunan, *Azadiya Welat* İmtiyaz Sahibi Menderes Öner, Tekin'i kimin temsil ettiğini gazetemenin bilmediğini söyledi.

Gülşen Aslan, Dicle Haber Ajansı

Tutuklanma: 21 Şubat 2012

DİHA Batman muhabiri Aslan, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği yasadışı Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) üyesi olmak suçlamasıyla Batman M Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (OSCE)'nin bir raporuna göre hüküm giymesi durumunda 15 yıla kadar hapis cezası istemiyle karşı karşıya.

OSCE raporuna göre, polis tarafından ilk kez 4 Şubat 2012 yılında KCK ile bağlantı şüphesiyle 44 kişiye yönelik baskında göz altına alınan Aslan, daha sonra salınıp 12 Şubat'ta tekrar gözaltına alındı. *Özgür Gündem* gazetesinin bildirdiğine göre, hapis gazeteciler hakkındaki bir basın toplantısında konuşan meslektaşları Güler Can, Aslan'ın eleştirel gazeteciliğine son vermemesi nedeniyle yeniden tutuklandığını belirtti. Bağımsız haber portalı *Bianet*, Aslan'ın genel olarak hapis hane koşulları ve hapisteki insan hakları ihlalleri iddialarına dair çalışmalar yaptığını belirtiyor. Savunma avukatı Kezban Yılmaz, dava hakkında daha fazla bilgi almaya yönelik soruları yanıtlamadı.

Özlem Ağuş, Dicle Haber Ajansı

Tutuklanma: 6 Mart 2012

Adana'daki bir cezaevinde çocuklara uygulanan Acinsel tacizi duyuran DİHA muhabiri Ağuş, Karataş Kadın Kapalı Cezaevi'nde tutuluyor. Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği yasadışı Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) üyesi olmak iddialarının yöneltildiği Ağuş, hüküm giymesi durumunda 22 yıla kadar hapis cezası istemiyle karşı karşıya.

CPJ'ye açıklamada bulunan savunma avukatı Vedat Özkan, müvekkilinin, yaptığı haberler ve haber toplama faaliyetleri hakkında sorgulandığını söyledi. Yetkililer

YUKARIDA: Ankara'da basın için yapılan bir gösteri. AFP

1999 YILINDAKİ BİR DAVADA YETKİLİLER BİR YAYIMCIYI NOTLARI VE DERGİSİNİN İÇERİĞİNE DAYANARAK HAPSETTİLER.

özellikle Pozantı M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda çocuklara yönelik cinsel tacizi aktaran haberlere yoğunlaştılar. DİHA, 1 Mart 2012'de Ağuş'un, yaşça büyük tutuklular tarafından uygulanan cinsel tacizi anlatan 16 yaşındaki bir tutukluyla yaptığı röportajı yayımlamış; hükümet ise taciz iddialarını araştıracağını söylemişti.

Müvekkilinin Kürt meselesine odaklanan bir yayın organında çalışıp hükümete muhalif haber yapması nedeniyle hedef alındığını belirten Özkan, hükümetin suçlamalarının dayanaksız olduğunu belirtti.

Şükrü Sak, *Baran*

Tutuklanma: 20 Nisan 2012

İslami çizgideki haftalık *Baran* dergisinin eski genel yayın yönetmeni ve yorumcu Sak, yasadışı İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi'ne yardım ve yataklık suçlamasıyla üç yıl dokuz ay hapis cezasına çarptırılarak cezaevine gönderildi.

Yıllardır İslamci yayınlarda yazarlık ve editörlük yapan Sak, kendisi hakkında 1999 tarihli bir kararın Yargıtay'ca onanması üzerine 2012 yılının Nisan ayında cezaevine gönderildi. Savunma avukatı Güven Yılmaz, CPJ'ye verdiği demeçte Sak'ın tuttuğu

elle yazılmış notlar ve o zamanlar editörlüğünü yaptığı *Akıncı Yol* dergisinin içeriğinin delil olarak gösterildiğini belirtti.

Gülnaz Yıldız, *Mücadele Birliği*

Tutuklanma: 26 Nisan 2012

Mücadele Birliği adlı komünist derginin haber müdürü olan Yıldız, yasadışı Türkiye Devrimci Komünist Partisi-Leninist Kanat için propaganda yapmak suçlamasıyla hüküm giyerek üç yıl dokuz ay hapis cezasına çarptırıldı. CPJ'ye açıklamada bulunan savunma avukatı Sevinç Sarıkaya, İstanbul Bakırköy L Tipi Cezaevi'nde tutulan Yıldız'ın siyasi mitingler hakkında yaptığı haberlerin aleyhine delil olarak gösterildiğini ifade etti.

Müvekkilinin daha önce altı kez propaganda suçlarından hüküm giydiğini söyleyen Sarıkaya, bunlardan birinde açlık grevlerine dair bir köşe yazısının "suç işlemeye teşvik" teşkil ettiğinin ileri sürüldüğünü belirtti. Avukat şu anki hükümlerle ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne temyiz başvurusu yapacaklarını söyledi.

TUTUKLULAR: İNCELENEN DURUMLAR

CPJ araştırması aşağıdaki gazetecilerin doğrudan gazetecilik faaliyetleri ile ilgili tutulup tutulmadığını saptayamamıştır. CPJ, bu alıkoymaların dayanağını araştırmaya devam etmektedir.

Bayram Parlak, *Gündem*

Tutuklanma: 6 Temmuz 2007

Gündem gazetesi Mersin temsilcisi Parlak, haber bültenlerine göre yasadışı Kürdistan İşçi Partisi (PKK) üyesi olmak suçlamasıyla hüküm giyip altı yıl üç ay hapis cezasına çarptırılarak Karaman Ermenek M Tipi Cezaevi'ne kondu.

CJP araştırmasına göre şu anda *Özgür Gündem* adı altında yayın hayatına devam eden gazete çeşitli davalarla hedef alınmıştır. Fırat Haber Ajansı, Parlak'ın yaptığı haberlerin aleyhine delil olarak gösterildiğini bildiriyor. *Özgür Gündem*'de 2012 yılının Ocak ayında

yayınlanan bir yazıda Parlak gazetesinin kadrosundan hapiste olanlar arasında gösterilmekle birlikte gazetede şu anda çalışanlar davanın ayrıntılarını bilmediklerini ifade ediyor.

Sebahattin Sümeli, *Özgür Halk ve Demokratik Modernite*

Tutuklanma: 25 Kasım 2007

Artık yayın hayatında olmayan *Özgür Halk ve Demokratik Modernite* adlı yorum dergisinin editörü Sümeli patlayıcı bulundurmak, yasadışı Kürdistan İşçi Partisi (PKK) üyesi olmak, PKK propagandası yapmak, yasadışı

BİR GAZETECİ YOLSUZLUK HABERLERİ YAPTIĞI VE HÜKÜMETE MUHALİF OLDUĞU İÇİN TUTUKLANDIĞINI DÜŞÜNÜYOR.

gösterilere katılmak ve sahte kimlik bulundurmak suçlarından hüküm giyerek Tekirdağ F Tipi Cezaevi'ne kondu Sümeli, 14 yıl dokuz ay hapis cezasına çarptırıldı.

Savunma avukatı Hacer Çekiç, müvekkilinin PKK gösterilerine haber amaçlı katıldığını belirtti. Avukatın aktardığına göre diğer tüm suçlamaları reddeden Sümeli, Kürt gazeteci kimliği nedeniyle hedef alındığını ifade etti.

Hikmet Çiçek, *Aydınlık*

Tutuklanma: 28 Mart 2008

Ulusal sol çizgideki *Aydınlık*'ın Ankara temsilcisi ve İşçi Partisi basın danışmanı Çiçek, darbe zemini oluşturarak hükümeti devirmeyi amaçladığı iddia edilen Ergenekon örgütüne dahil olmak suçlamasıyla İstanbul Silivri F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunuyor Çiçek, hüküm giymesi durumunda 40 yıla kadar hapis cezası istemiyle karşı karşıya.

İşçi Partisi binası baskınında ele geçirilen belgeleri delil olarak gösteren yetkililer, belgelerden birinin parti üyeleri, askeri yetkililer ve Alevilerin siyasi amaçlara toplandıkları gizli alanları olan "karargah evleri"ni tarif ettiğini öne sürdüler.

Yetkililer Yargıtay'ın bir suikastte kullanılabilecek bina planlarının ve açıklanması yasaklanan gizli askeri belgeleri içeren CD'lerin ele geçirildiğini söyledi. Yetkililere verdiği ifadede Çiçek, hükümet karşıtı planda yer almadığını, hükümet karşıtı olduğu ileri sürülen herhangi bir belgeye dair bilgi sahibi olmadığını söyledi. "Karargah evlerini" tarif eden bir belge görmediğini, diğer kayıtların ise haber amaçlı olduğunu ekledi. Çiçek, *Aydınlık*'ın Ergenekon soruşturmasına dair haberleri hakkında da sorgulandı. Savunma avukatları davanın ayrıntıları hakkında konuşmayı kabul etmediler.

Ömer Faruk Çalışkan, *Özgür Halk ve Demokratik Modernite*

Tutuklanma: 19 Temmuz 2008

Artık yayın hayatında olmayan *Özgür Halk ve Demokratik Modernite* adlı yorum dergisinin kıdemli editörü Çalışkan, Dicle Haber Ajansı ile Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'ndan edinilen bilgilere göre, altı yıl üç ay hapis cezasına çarptırılarak Kocaeli Kandıra F Tipi Cezaevi'ne kondu.

CPJ, Çalışkan hakkındaki hükmün ve kesinleşen suçlamaların detayları hakkında bilgi sahibi olamadı. Bağımsız haber portalı *Bianet*'in aktardığına göre, Çalışkan Yasadışı Kürdistan İşçi Partisi (PKK) propagandası yapmak suçlamasıyla da 2012 ortaları itibarıyla yargılanıyordu. CPJ, görüş almak amacıyla ulaşmaya çalıştığı Çalışkan'ın savunma avukatının yerini belirleyemedi. İnceleme için herhangi bir iddianame de bulunmuyor.

Tuncay Özkan, *Kanal Biz ve Kanaltürk*

Tutuklanma: 23 Eylül 2008

Kanal Biz ve Kanaltürk'ün eski sahibi ve Yeni Parti'nin Keski lideri Özkan, darbe zemini oluşturarak hükümeti devirmeyi amaçladığı iddia edilen Ergenekon'un parçası olmak suçlamasıyla İstanbul Silivri F Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Şartlı tahliye imkanı olmadan iki kez müebbet hapis cezası ve 30 yıla kadar hapis öngören diğer bir ceza ile karşı karşıya. Gazetecilik hayatına 1981 yılında başlamış olan Özkan, hem yazılı basın hem de televizyonda araştırmacı gazeteci, köşe yazarı ve yönetici olarak çalıştı. Siyaset, güvenlik meseleleri ve kendi hapsedilişi üzerine yazdığı 17 kitabı bulunuyor.

Avukatı aracılığıyla CPJ'ye konuşan Özkan, habercilik ve siyasi faaliyetleri nedeniyle yargılandığını söyledi. CPJ'ye açıklamasında Özkan, "Başbakan ve bakanların yolsuzluğunu açığa çıkaran haberler yaptığım, hükümete muhalif olduğum ve aktivist duruşum nedeniyle hedef alındım," dedi. Özkan, bir yıldan fazladır tecritte tutulduğunu belirtti.

Özkan, 2007 yılında iktidardaki Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) karşıtı medya kampanyası başlatıp İstanbul, Ankara, İzmir ve diğer şehirlerde "Cumhuriyet Mitingleri" adlı bir dizi hükümet karşıtı gösterinin düzenlenmesinde rol aldı. Yüzbinlerce kişinin katılımıyla gerçekleşen mitingler AK Parti'yi laik yönetim ve Atatürk'ün mirasına bir tehdit olarak resmetmekteydi.

Bazı konuşmacılar açık ya da üstü kapalı olarak askeri müdahale çağrısında bulundular; bu tutum pankartlara da yansdı. Mitingleri düzenleyenler arasında o zamanlar Atatürkçü Düşünce Derneği başkanı olup Ergenekon soruşturması kapsamında içeri alınan emekli general Şener Erugur da bulunuyordu. Yeni Parti'yi kuran Öz-

kan, Haziran 2008 seçimlerinde partinin ilk lideri olarak seçildi.

CPJ'ye açıklamasında hükümetin suçlamalarının asılsız olduğunu söyleyen Özkan, kendisine karşı olan kanıtların tam olarak ne olduğunu sormasına rağmen yetkililerden bir yanıt alamadığını belirtti. Savunma avukatlarının talebi üzerine, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012 yılının Şubat ayında hüküm olmadan aşırı uzun gözaltı süreleri ile ilgili şikayetini dinlemeyi kabul etti.

İddianamede Özkan, Ergenekon komplocusu olmakla suçlanan, aralarında siyasetçilerin ve yüksek rütbeli askerlerin de olduğu kişilerle buluşmakla itham ediliyor. Bu buluşmalarla Özkan'ın amacı, iddianameye göre, askeri darbeye zemin hazırlayacak kargaşa ortamını yaratabilmek için medya varlıklarını kullanabilmek. Emekli general Eruygur'dan ele geçirilen ve Özkan'ı "ulusalcı medya"nın parçası olarak gösteren bir CD ile Özkan'ın dinlemeye alınan, muhalif "Cumhuriyet Mitingleri" ile ilgili olanlar dahil çeşitli telefon görüşmeleri delil olarak gösteriliyor. Özkan, toplantılar ve görüşmelerin habercilik faaliyeti olduğunu söyledi. Yetkililer, içinde Özkan'a ait eşyalar da bulunan bir depodan el bombaları, silahlar ve mühimmat ele geçirildiğini söyledi. Deponun Kanaltürk'ten meslektaşları tarafından kanalın ofisleri taşınırken kiralandığını söyleyen Özkan, depoyla bir ilgisinin olmadığını söyledi.

Reklam verenlerin Kanaltürk ile iş yapmamaları için siyasi baskıya maruz kalması nedeniyle kanalı satmak zorunda kaldığını söyleyen Özkan'ın diğer kanalı ise tutuklanmasından sonra faaliyetlerine son verdi.

Hamit Duman Dilbahar, Azadiya Welat

Tutuklanma: 13 Şubat 2010

Kürtçe yayınlanan *Azadiya Welat* gazetesi köşe yazarı Dilbahar, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği yasadışı Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) üyesi olmak suçlamasıyla 16 yıl hapis cezasına çarptırılarak Erzurum H Tipi Cezaevi'ne

kondu. Bağımsız haber portalı *Bianet*'in hazırladığı gibi hapis gazetecilere dair listelerde yer alması dışında Dilbahar hakkında çok az şey biliniyor.

Kısa süre önce Dilbahar ve diğer tutuklu *Azadiya Welat* gazetecilerinin hukuki temsillerinde değişiklik oldu. Dilbahar'ı temyizde temsil eden yeni savunma avukatı Cemil Sözen, henüz davaya aşına olmadığı gerekçesiyle yorumda bulunamayacağını belirtti. *Azadiya Welat* İmtiyaz Sahibi Menderes Öner, yasal çetrefillilik nedeniyle yorumda bulunmaktan kaçındı.

Miktat Algül, Mezitli FM ve Ulus

Tutuklanma: 17 Mayıs 2010

Mersin merkezli radyo istasyonu Mezitli FM editörü ve yerel *Ulus* gazetesinde yazar olan Algül, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (OSCE) raporuna göre şantaj, gasp, tehdit ve suç örgütü oluşturmak suçlamalarıyla Adana Kürkçüler F Tipi Cezaevi'nde tutuluyordu. Algül, hükme bağlanması durumunda 15 yıldan fazla hapis cezası istemiyle karşı karşıya.

Hapis gazeteciler tarafından yazılmış olup çeşitli gazeteler tarafından Temmuz 2011'de dağıtılmış olan "Tutuklu Gazete" adlı özel bir ekte Algül, Gülen cemaati ile ilgili haber yapması nedeniyle hedef alındığını söyledi.

Aygül, iddianamede bir otomobil firmasıyla ilgili haber yapmasının ve yerel şirketlerden topladığı reklam ücretlerinin şantaj olarak saptırıldığını söyledi.

Sevcan Atak, Özgür Halk ve Demokratik Modernite

Tutuklanma: 18 Temmuz 2010

Artık yayın hayatında olmayan *Özgür Halk ve Demokratik Modernite* adlı yorum dergisinin editörü Atak, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın raporuna göre, yasadışı Kürdistan İşçi Partisi (PKK) propagandası yapmak suçlamasıyla yedi yıl altı ay olarak verilen hapis cezasını yatıyordu. Dava 2012 ortaları itibarıyla Yargıtay'da bekliyordu. Dicle Haber Ajansı, Atak'ın İzmir Şakran Cezaevi'ne aktarıldığı bilgisini verdi.

CPJ, dava hakkında görüş almak amacıyla ulaşmaya çalıştığı Atak'ın savunma avukatının yerini belirlemedi. İnceleme için herhangi bir iddianame de bulunmuyor.

YUKARIDA: Gazeteciler Şener ve Şık'ın yargılanmasını protesto ediyor. AFP

MÜVEKKİLİNİN, YAPTIĞI HABERLERE MİSİLLEME OLARAK HEDEF ALINDIĞINI DÜŞÜNDÜĞÜNÜ SÖYLEYEN YOLYAPAN ...

Şahabettin Demir, Dicle Haber Ajansı

Tutuklanma: 5 Eylül 2010

Cinayete teşebbüs, silahlı saldırı ve başkasının mülküne tecavüz suçlamalarıyla 11 yıl hapis cezasına çarptırılan Dicle Haber Ajansı (DİHA) Van muhabiri Demir, Bitlis E Tipi Cezaevi'nde tutuluyor. Dava 2012 ortaları itibariyle Yargıtay'da bekliyordu.

Savunma avukatı Aydoğan Yolyapan'ın verdiği bilgiye göre Demir, iki akrabasıyla kavgası sonrası erkek kardeşleriyle birlikte hüküm giyerek tutuklandı. Demir'in kuzeni ve kuzeninini eşi kavga esnasında yaralandı.

Yolyapan ve mahkeme kayıtlarına göre, dava birçok yönden ihtilaflı. Demir kavgada yer aldığını inkar etmekle kalmayıp ayrıca olayın geçtiği şehirde de olmadığını ifade etti. Kardeşlerinden biri de olaya karıştığını reddetti; diğeri olay mahalinde olduğunu kabul etmekle birlikte suçlu olduğunu reddetti.

Mahkeme kayıtlarına göre kuzeni ve karısı zaman içinde değişken ve çelişkili ifadeler verdi. Polise ilk ifadesinde kuzeni, Şahabettin Demir'i saldırgan olarak tanımlamadı; ancak daha sonra savcıya verdiği ifadede gazetecinin ismini verdi. Davada ise çift, kardeşlerin kendilerine saldırmadığını söyledi.

Yaralanmanın boyutu da ihtilaflı. Yetkililer kuzenin yaralarının hayati tehlike düzeyinde olduğunu belirten bir sağlık raporu sunarken; savunma, beyanın doğruluğunu tartışmaya açtı. (Eldeki tüm verilere göre kuzeninini karısı hafif yaralandı.)

Tutarsızlıklara rağmen mahkeme kardeşlerin üçünü de suçlu buldu. Mahkeme kararında Demir'in iki kardeşi arasında geçen ve içinde fiziksel kavgada yer aldıklarından bahsettikleri telefon görüşmesi dinlemesi alıntılıdır.

Müvekkilinin yaptığı haberlere misilleme olarak hedef alındığını düşündüğünü söyleyen Yolyapan müvekkilinin, Erciş'te bir kıza tecavüz etmekle suçlanan dört polise dair yaptığı haber örnek gösterdi. Haber yayımlandıktan sonra Demir'in polis tarafından intikamla tehdit edildiğini ekledi. Daha önce yasadışı Kürdistan İşçi Partisi (PKK) propagandası yapmaktan hüküm giyen Demir dört yıl hapis cezasına çarptırılmıştı. Bu dava da Yargıtay'da bekliyordu.

Abdülcabbar Karabeğ, Azadiya Welat

Tutuklanma: 13 Eylül 2010

Kürtçe yayınlanan *Azadiya Welat* gazetesi Mersin temsilcisi Karabeğ, yasadışı Kürdistan İşçi Partisi (PKK)'ne yardım ve propaganda yapmak suçlamalarıyla yedi yıl hapis cezasına çarptırılarak Mersin E Tipi Cezaevi'nde kondu.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı raporuna göre, anayasa maddelerinde değişiklik öngören referenduma muhalefete sevkeden el ilanları dağıtmakla suçlandı.

Kısa süre önce Karabeğ ve diğer tutuklu *Azadiya Welat* gazetecilerinin hukuki temsillerinde değişiklik oldu. Karabeğ'i temyizde temsil eden yeni savunma avukatı Cemil Sözen, henüz davaya aşına olmadığı gerekçesiyle yorumda bulunamayacağını belirtti.

Azadiya Welat İmtiyaz Sahibi Menderes Öner ise yasal çetrefillilik nedeniyle yorumda bulunmaktan kaçındı.

Ferhat Çiftçi, Azadiya Welat

Tutuklanma: 16 Şubat 2011

Kürtçe yayınlanan *Azadiya Welat* gazetesi Gaziantep temsilcisi Çiftçi, Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği yasadışı Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) üyesi olmak ve örgüt propagandası yapmak suçlamasıyla 21 yıl sekiz ay hapis cezasına çarptırılarak Gaziantep H Tipi Cezaevi'ne kondu.

Kısa süre önce Çiftçi ve diğer tutuklu *Azadiya Welat* gazetecilerinin hukuki temsillerinde değişiklik oldu. Çiftçi'yi temyizde temsil eden yeni savunma avukatı Ce-

YUKARIDA: Tıkanmış ağız, gazetecilerin toplu halde tutuklanmasına gönderme yapıyor. REUTERS

... ERCİŞ'TE BİR KIZA TECAVÜZ ETMEKLE SUÇLANAN DÖRT POLİSE DAİR HABER ÖRNEĞİNİ VERDİ.

mil Sözen, henüz davaya aşına olmadığı gerekçesiyle yorumda bulunamayacağını belirtti. *Azadiya Welat* imtiyaz Sahibi Menderes Öner ise yasal çetrefillilik nedeniyle yorumda bulunmaktan kaçındı.

Ruken Ergün, *Azadiya Welat*

Tutuklanma: 23 Mayıs 2011

Kürtçe yayınlanan *Azadiya Welat* gazetesi imtiyaz sahibi ve yazı işleri müdürü Ergün, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (OSCE) raporuna göre yasadışı Kürdistan İşçi Partisi (PKK) propagandası yapmak suçlamasıyla altı yıl beş ay hapis cezasına çarptırıldı. OSCE raporu, Ergün'ün 2011 yılının Nisan ayında hüküm giyip bir sonraki ay hapsedildiğini belirtiyor.

Nerede tutulduğuna dair farklı bilgiler mevcut. OSCE raporu Adana Karataş Kadın Kapalı Cezaevi'nde tutulduğunu söylerken Dicle Haber Ajansı, Gaziantep H Tipi Cezaevi'nde bulunduğunu belirtiyor. Müvekkilinin hapis cezasına çarptırıldığını doğrulayan savunma avukatı Cemil Sözen CPJ'nin dava detaylarına dair sorularını yanıtlamadı.

Fatih Özgür Aydın, *Mühendislik, Mimarlık ve Planlamada Artı İvme*

Tutuklanma: 22 Temmuz 2011

Sol çizgideki bir dergi olan *Mühendislik, Mimarlık ve Planlamada Artı İvme* yazı işleri müdürü Aydın, Tekirdağ F Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunuyor.

Dergi, hükümetin yaptıklarını ve gelişmeye bakışını eleştiren yazılar içeriyor. Aydın yasadışı örgütlerle işbirliği, propaganda yapmak ve devlete karşı suçlara dair yasayı ihlal suçlamalarından hüküm giymesini durumunda 53 yıla kadar hapis cezası istemiyle karşı karşıya.

Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (DHKP-C)'ne destek verdiği iddia edilen Aydın, tutuklanmadan üç gün önce İstanbul'da düzenlenen hükümet karşıtı bir gösteriye katıldı. Dergisine gösteriye katılımından dolayı tutuklanmış olabileceğini düşündüğünü söyledi.

Cengiz Kapmaz, *Özgür Gündem*

Tutuklanma: 22 Kasım 2011

Özgür Gündem gazetesi köşe yazarı ve hapisteki Kürdistan İşçi Partisi (PKK) lideri Abdullah Öcalan'ı temsil

eden hukuk firmasının sözcüsü Kapmaz, PKK gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği yasadışı Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK)'ne karşı yürütülen soruşturma kapsamında İstanbul'da gözaltına alındı. Kocaeli Kandıra F Tipi Cezaevi'nde tutulan Kapmaz, hüküm giymesini durumunda, Öcalan'ın "sağlığı, güvenliği ve özgürlüğü" için çalıştığı söylenen örgütün "önderlik komitesi" yöneticiliği suçlamasıyla en az 10 yıl hapis cezası istemiyle karşı karşıya.

Kapmaz ve Öcalan'ın avukatlarının birçoğu PKK liderinden örgüte emirler iletmekle suçlandı. Kapmaz'ın avukatlarla toplantı ve telefon görüşmelerine katılıp Öcalan'ın isteklerini iletmek için özel bir elektronik posta hesabı ve protokoller kullandığı belirtildi. Kapmaz'ın KCK emirleri doğrultusunda hareket ettiği söylenen Fırat Haber Ajansı için yazdığı haberler ve PKK lideri hakkındaki "Öcalan'ın İmralı Günleri" isimli kitabı iddianamede suçluluk kanıtı olarak gösterildi. Kapmaz'ın hukuk firmasının sözcüsü olarak alıntılanmış haberler de delil olarak gösterildi.

Özgür Gündem'e gönderilen bir köşe yazısında Kapmaz, suçluluk iddialarının dayanaksız olduğunu belirtti. Kürt meselesi ve Öcalan davası hakkında haber yapan bir gazeteci olduğu için kendisine bedel ödetmek istendiğini söyledi.

Bazı medya raporları ise Kapmaz'ın Milli İstihbarat Teşkilatı için çalışan gizli bir istihbaratçı olduğunu ileri sürdü. Bu raporlarda Kapmaz'ın bilgisayarında bulunduğu iddia edilen bir belge delil olarak gösterildi. Savuma avukatı Özcan Kılıç bu iddiaları reddetti.

Sultan Şaman, *Rengê Hêviya Jinê*

Tutuklanma: 4 Şubat 2012

Artık yayın hayatında olmayan Kürtçe kadın dergisi *Rengê Hêviya Jinê* editörü Şaman, Dicle Haber Ajansı'nın bildirdiğine göre Kürdistan İşçi Partisi (PKK) gibi Kürt örgütlerinin bünyesinde faaliyet gösterdiği yasadışı Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) üyesi olmak suçlamasıyla Batman M Tipi Cezaevi'nde tutuluyor.

CPJ, tutuklanmanın ayrıntıları için ulaşmaya çalıştığı Şaman'ın savunma avukatı veya derginin eski kadrosunun yerini belirleyemedi. İsmi vermek istemeyen bir Kürt muhabir derginin kısa süre önce kapandığını ve gazetecilerin hukuki missilleme korkusu nedeniyle saklandığını belirtti. CPJ araştırması derginin eski kadrosundan kişilerin geçmişte benzer suçlamalarla hüküm giydiğini gösteriyor.

HÜKÜMETTEN TEPKİLER

CPJ, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve Adalet Bakanı Sadullah Ergin'den rapor hakkında yorum yapmalarını istedi. CPJ Avrupa ve Orta Asya Program Koordinatörü Nina Ognianova tarafından yazıyla iletilen bu isteğe Adalet Bakanı Sadullah Ergin ve ABD Büyükelçisi Namık Tan'dan cevap geldi. Başbakan'ın kendisi ise doğrudan yanıt vermedi. Hükümetten gelen mektupların tam metnini aşağıda sunuyoruz.

ADALET BAKANI SADULLAH ERGİN

Ankara, 10 Temmuz 2012

Nina Ognianova
Gazetecileri Koruma Komitesi
Avrupa ve Orta Asya Program Koordinatörü

Sayın Ognianova,

Düşünce ve ifade özgürlüğünün günümüzün demokratik sistemlerine dayanak sağlayan temel bir meşruiyet kaynağı olduğu konusunda hemfikiriz. Aynı zamanda, çoğulcu demokratik toplumun oluşumunda kilit rol oynayan basın mensuplarının mesleki faaliyetlerini özgürce ve korkusuzca sürdürmelerinin önemini kabul etmekteyiz.

Türkiye'nin liberal ve demokratik karakterini güçlendirme azminde olan Türk Hükümeti, temel hak ve özgürlüklerin yasalarla en geniş anlamda korunması hususunda güçlü bir siyasi iradeye sahiptir. Temel hak ve özgürlüklere dair uluslararası sözleşmelerin ulusal mevzuat üstündeki egemenliğinin 2004 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliği ile kabulü bu siyasi iradenin en önemli yansımasıdır. Hemen hemen her ülkede karşılaşılabilecek zorluklar ve siyasi direnç göz önüne alındığında reform çabalarımız, makul sayılabilecek dönemsel birkaç ivme kaybı dışında sürdürülebilir bir şekilde devam etmiştir.

Bu kısa mektupta tüm ayrıntılarıyla belirtemeyecek olmaktan üzüntü duyarak, Türk Hükümetleri'nin geçtiğimiz 10 yıl içerisinde demokratik standartları iyileştirmek adına birçok reformu başarıyla gerçekleştirdiğini söyleyebilirim. Art arda sunulan reform paketleri bir yandan Türkiye'de yargısal işleyiş etkinliğini getirecek, diğer yandan temel hak ve özgürlükler hususunda daha güçlü bir teminat sağlayacak önemler içermektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kısa bir süre önce kabul edilen 3. Yargı Reform Paketi ile basın aracılığıyla işlenen suçlar hakkındaki cezalar ve davalar askıya alınmış; daha önce eleştiri konusu olan adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs ve soruşturmanın

gizliliğini ihlal gibi özellikle basın mensupları için endişe kaynağı olan suçlar tekrar ele alınıp öğeleri açıklığa kavuşturulmuştur.

Terörle Mücadele Yasası'nın birçok hükmü, özellikle yayın durdurma önleminin kaldırılmasına dair olan hüküm, bu kanunla tekrar gözden geçirilmiştir. Ayrıca, çalışma yöntemleri tartışma yaratıp bazı makul eleştirilere konu olan özel yetkili mahkemeler, bu reform paketi kapsamında yeniden düzenlendi.

Yukarıda sözü edilen bulgulara rağmen Türkiye'deki temel özgürlük çerçevesinin şu an tartışma ve eleştiri konusu olmasını demokratik standartların geliştirilmesine dair muazzam bir sosyal isteğe bağlıyor ve bunu kesinlikle anlamlı buluyorum. Ancak basın ve ifade özgürlüğü kapsamındaki tartışmaların abartıldığını ve özellikle hapisteki gazeteciler konusunun gerçekçi olmayan rakamlarla kullanışlı bir siyasi argümana dönüştürüldüğünü ortaya koymak isterim. Değişik forumlarca eşzamanlı olarak çok farklı ve tutarsız rakamlar açıklanması da konunun spekülasyon yönünün göstergesi olmaktadır.

Demokratik refahımızın en önemli unsuru olan siyasi muhalefete saygı duymakla birlikte siyasi çıkarlar adına gerçeklere kayıtsız kalmanın süregelen tartışmaya hiçbir katkıda bulunmayacağını düşünüyorum. Bu nedenle Türk Hükümeti'nin konu hakkındaki bakış açısını sunmasına olanak sağlayan mektubunuz ve değerli sorularınız için memnuniyetimi bilhassa ifade etmek isterim.

Sayın Ognianova,

Öncelikle, yargı istatistiklerinde hakkında soruşturma açılan veya yargılanan kişilerin mesleklerine dair herhangi bir sınıflandırma yapılmadığını ve bu nedenle tutuklu veya hükümlü gazetecilerle ilgili herhangi resmi bir liste olmadığını vurgulamak isterim. Bu da bağımsız ve tarafsız yargı yetkilileri tarafından yürütülen soruşturma ve davaların zanlıların konum ve ünvanlarına değil amellerinin niteliklerine dayanmasının doğal bir sonucudur.

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanı olarak uygulamadaki bazı sorunların varlığını inkar etmeksizin tereddüt-süzce vurgulamak istediğim gerçek şu ki salt habercilik faaliyetleri soruşturma yürüten yetkililerin ilgi alanı dahilinde değildir. Tutuklu veya hükümlü gazeteciler mesleki faaliyetlerinden ötürü değil cezai eylemleri nedeniyle bazı önlem ve yaptırımlara tabi olmuşlardır.

Örneğin, halen terör örgütü mensubu olmak suçuyla yargılanan bir gazetecinin geçen yıl Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı bir başvuruda, Mahkeme de bu gerçeği teyit etmiştir. Ayrıntılarına yargı no 15869/09 ile ulaşılabilen bu başvuruda, mektubunuzda bahsettiğiniz iddialara bağlı olarak ileri sürülen “makul bir sebep olmadan hürriyetinden mahrum bırakılma” ve “makul sürede yargılanmama” ile ilgili şikayetler açıkça asılsız olmaları nedeniyle net bir şekilde reddedildi.

Türkiye'de faaliyet gösteren “Tutuklu Gazetecilerle Dayanışma Platformu” tarafından 5 Mayıs 2012 tarihinde yayımlanan 91 kişinin listesine dayanarak yaptığımız tahlil esnasında ulaştığımız sonuçları kısaca paylaşmak istiyorum:

Listedeki dört (4) kişinin herhangi bir cezaevine girişi kaydı bulunmuyor. Geriye kalanlardan yirmi dört (24) kişi hükümlü ve altmış üç (63) kişi gözaltında olup tüm rakam içerisinde (91) sadece altı (6) kişi basın kartı sahibi. Listede yer alıp ciddi suçlardan hükümlü veya yargılanmakta olan gazetecilerden hiçbirinin salt gazetecilik faaliyetleri nedeniyle suçlanmadığını özellikle belirtmek isterim.

Ülkemizde hapiste bulunanların arasında, gazetecilik kimlikleri ile alakalı gösterilmeye çalışılanların çoğu silahlı terör örgütü üyesi olmak, adam kaçırmak, ruhsatsız silah ve patlayıcı bulundurmak, bombalama eylemlerine katılmak ve cinayet gibi ciddi suçlar nedeniyle hürriyetlerini kaybetmişlerdir. Bu kişiler arasında hırsızlık, silahlı soygun ve sahtecilik gibi yüz kızartıcı suçlardan dolayı hüküm giymiş olanlar da mevcuttur.

Basın ve ifade özgürlüğü ile doğrudan ve dolaylı olarak ilgisi olmayan bu tarz hareketlere dünyada musamaha gösterecek bir hukuk modeli olduğunu sanmıyorum. Hukukun üstünlüğünün suç işlemede ayrıcalıklı zümreler oluşturmaktan apayrı olduğu çok açıktır.

Suç teşkil eden filler, özellikle de terör eylemleri toplulukların bir arada yaşama koşullarına karşı önemli bir tehdit teşkil etmektedir. Bu tehdite boyun eğen toplulukların, basın ve ifade özgürlüğü gibi temel hak ve özgürlüklerin ayakta kalabileceği demokratik platformu koruyabileceğini kesinlikle sanmıyoruz.

Kitlesel etkisi birbirinden uzak siyasi coğrafyalarda görülen terörizm son 30 yılda Türkiye'nin sıcak gündeminde olup on binlerce masum insanın hayatına mal olmuştur. Ülke, terör örgütleri dışında Türkiye'nin Asya ve Avrupa arasında geçit olması nedeniyle bu avantajdan yararlanmak isteyen uyuşturucu kaçakçıları ve sınırötesi suç örgütlerine karşı da kararlı bir savaş vermektedir. En büyük arzumuz bu mücadeleyi hukukun üstünlüğü ilkesine dayanarak temel haklara saygı çerçevesinde yürütmektir.

Bu noktada, Türkiye'de özel yetkili mahkemelerin varlığından yola çıkarak bahsettiğiniz “çift taraflı yargı sistemi” tanımına karşı çıkmak durumundayım. Türk yargı sisteminin tek bir tarafta olduğunun, bunun da temel hak ve özgürlükler ekseninde halkın barış ve güvenliğini sağlamak olduğunun özellikle altını çizmek isterim.

Terör ve organize suçlar gibi doğası gereği zor ve karmaşık olan suçların özel araştırma yöntemlerine tabi olması ve kovuşturmaların özel mahkemelerce yürütülmesi dünya çapında geçerliliği kabul edilmiş bir uygulamadır. Kıta Avrupası Hukuk Sistemi'nde, başta Fransa ve Almanya olmak üzere birçok ülkede bu tür suçlarla etkin bir şekilde mücadele etmek için yasal kovuşturmalara uzmanlık getirip kanunlarına birçok düzenleme dahil ettiler. Türkiye'deki tüm mahkemeler aynı yönetsel kurallara göre işleyip aynı yargı gözetleme mekanizmasına tabidir.

“YAPILAN REFORM ÇALIŞMALARINI KAPSAMINDA, İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ KONULARINDA ...

Sayın Ognianova,

Bunları aktarıırken çok az sayıda basın mensubunun nispeten gazetecilik ile ilgili olabilecek faaliyetleri nedeniyle geçmişte hürriyetlerinden mahrum kalmış olabileceğini inkar etmiyorum. Hükümet olarak biz gazeteci ya da değil, tek bir kişinin bile düşünce ve ifadelerinden dolayı mağdur olmasını istememekteyiz.

Gazetecilerde hassasiyet yaratan yön, gazetecilik faaliyetleriyle iç içe geçmiş terör örgütü propagandası suçuna ilişkin açılan soruşturma ve davalarda ortaya çıkmaktadır.

Türkiye, terör propagandası ve şiddetin övülmesini engellemekle ifade özgürlüğünü arttırmak ihtiyacı arasında denge bulmaya çabalamaktadır. Bu dengeyi bulmaktaki güçlüğü aktarabilmek adına size şu hassas soruyu sorma ihtiyacı duyuyorum: Bir terör örgütünün eylemleri için talimatlarını açıkça ya da üstü kapalı olarak yayınlatabildiği, örgütsel öğretisini kitlelere yayıp şiddeti nefret dolu bir üslupla övebildiği bir gazetecilik fikrine dünya çapında herhangi bir ülkede hoşgörünün sınırı nedir? Bu soruya verilecek samimi cevap özgürlüklerimizin sınırlarını, yani özgürlüklerimizin nerede başlayıp nerede bittiğini gösterecektir.

Son olarak, mektubunuzda bahsettiğiniz “yüz üzerinde hapis gazeteci”ye dair bir liste yollamanız durumunda ayrıntılı bir değerlendirme ve tahlil yapıp sonuçlarını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyacağımı iletmek isterim.

İlginize teşekkür eder, en iyi dileklerimi sunarım.

Saygılarımla,

Sadullah Ergin
Adalet Bakanı

BÜYÜKELÇİ NAMIK TAN'DAN

29 Haziran 2012

Sandra Mims Rowe
Başkan
Gazetecileri Koruma Komitesi

Sayın Başkan,

Gazetecileri Koruma Komitesi'nin Eylül ayında yayımlamayı öngördüğü Türkiye'de basın özgürlüğü konulu rapora ilişkin olarak, Avrupa ve Orta Asya Program Koordinatörünüz Nina Ognianova tarafından imzalanmış, Sayın Başbakanımızı ve Sayın Adalet Bakanımızı muhatap mektupları almış bulunmaktayız. Bu münasebetle, konunun esası hakkındaki görüşlerimizi iletme ve kuruluşunuzu bilgilendirme olanağı sunduğunuz için teşekkürlerimi iletmek isterim.

İfade ve basın özgürlüğü, diğer temel hak ve özgürlüklerle birlikte, T.C. Anayasası ve ilgili mevzuatın güvencesi altında bulunmaktadır. Öte yandan, Türkiye, ulusal hukukunu -Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından ve AB Kopenhag Siyasi Kriterleri bağlamında belirlenenler başta olmak üzere- uluslararası standart ve ilkelerle daha uyumlu hale getirmek için kapsamlı yargı reformları gerçekleştirmiş ve gerçekleştirmeye devam etmektedir.

Yapılan reform çalışmaları kapsamında, 2005 yılında, ifade ve basın özgürlüğü konularında daha demokratik bir yaklaşım öngören yeni Türk Ceza Kanunu yürürlüğe girmiştir. Yine, 2008 yılında, Türk Ceza Kanunu'nun yoğun eleştirilere maruz kalan 301. maddesi, anılan maddenin yorumundan kaynaklanan bazı sorunların giderilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından değiştirilmiştir. Bu değişiklik, sözkonusu maddeye dayanılarak açılan dava sayısının kayda değer surette (% 97.3 oranında) azalmasını sağlamıştır.

Türkiye, ayrıca, ifade ve basın özgürlüğü konularında, Avrupa Konseyi ve AB dahil muhtelif uluslararası kuruluş ve mekanizmalarla işbirliği yapmakta ve -son dönemde tutuklanan gazetecilere ilişkin davalar da dahil olmak üzere- sözkonusu kuruluşların konuya ilişkin görüşlerini dikkatle ele almaktadır. Bu çerçevede, 2011 yılı sonunda ülkemizi ziyaret eden AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisi ile tesis edilmiş olan diyalog da kesintisiz şekilde sürdürülmektedir.

... DAHA DEMOKRATİK BİR YAKLAŞIM ÖNGÖREN YENİ TÜRK CEZA KANUNU YÜRÜRLÜĞE GİRMİŞTİR."

— Namık Tan

Bu münasebetle, yukarıda bahsi geçen davalar bağlamında, iddia edilenin aksine, "tutuklu gazeteciler" olarak nitelendirilen kişilerin büyük çoğunluğunun, gazeteci ya da basın kuruluşu mensubu sıfatıyla gerçekleştirdikleri faaliyetlerle ilgili olarak değil, devletin birlik ve güvenliğini ilgilendiren, yasadışı veya silahlı terör örgütü üyesi olmak ya da bu nevi örgütleri desteklemek gibi suçlarla itham edildikleri hususunu vurgulamak isterim.

İlgili makamlarca sunulan bilgiler uyarınca, sözkonusu gazeteciler somut deliller çerçevesinde tutuklu bulunmaktadır. Öte yandan, tüm demokratik devletler gibi, Türk devletinin ceza sistemi de, sanıkların suçlu bulununcaya kadar suçsuz kabul edilmelerini şart koşmaktadır. Söz konusu masumiyet karinesi, bahsekonu gazeteciler için de tabiiyatiyle geçerlidir.

Bu itibarla, anılan kişiler hakkında bağımsız Türk mahkemelerince verilmiş tutuklama kararlarının basın özgürlüğü ihlali olarak nitelendirilmesini haksız ve yanlış bulmaktayız.

İnsan hakları ve temel özgürlüklerin tam manasıyla kullanılmasının temini mevzu bahis olduğunda, diğer birçok demokratik ülke gibi, Türkiye'nin de atması gereken adımlar bulunmaktadır. Bu sorumluluğun bilincinde olarak Türkiye, yakın işbirliği içinde bulunduğu uluslararası kuruluşların ortaya koyduğu standartları da dikkate alarak, mevzuatını sürekli olarak geliştirmeye gayret etmektedir.

Nitekim bu kapsamda, içinde bulunduğumuz yılın Ocak ayında, Sayın Adalet Bakanımız, ifade ve basın özgürlüğünü de genişleten yeni bir yargı reformu paketi açıklamıştır. Söz konusu paket, halihazırda görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na sevk edilmiş bulunmaktadır.

Henüz yasalasma sürecinde bulunan yargı paketi, Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu, Basın Kanunu, Danıştay Kanunu, Hakimler ve Savcılar Kanunu ve Kabahatler Kanunu gibi temel kanunlarda değişiklikler öngörmektedir. Sözkonusu paket, yargının etkililiğinin artmasına, yargılama ve tutukluluk sürelerinin uzunluğu konusunda gelişme kaydedilmesine, ifade ve basın özgürlüğünün daha kapsamlı şekilde korunmasına hizmet edecektir.

Hazırlanan tasarıdaki en önemli unsurlardan biri, basın ve yayın yoluyla ya da sair düşünce ve kanaat açıklama yöntemleriyle işlenmiş olup, adli para cezasını ya da üst sınırı beş yıldan fazla olmayan hapis cezasını gerektiren suçlardan dolayı yürütülen soruşturma ve kovuşturmaların ve kesinleşmiş mahkumiyet kararlarının infazının ertelenmesini öngörmesidir. Basınla bağlantılı suçlar için bir nevi af niteliği taşıyacak sözkonusu düzenleme, gazetecileri ilgilendiren önemli sayıda davayı da etkileyecektir.

Yeni yargı reformu paketi, tutuklama yerine başvurulabilecek adli kontrol tedbirinin kapsamını genişletmektedir. Bahsekonu paket ayrıca, suç işlendiği yönünde kuvvetli şüphenin varlığını ortaya koyan somut deliller bulunmaksızın tutuklama kararı verilmesini zorlaştırmakta ve mahkemelere, diğer koruma tedbirleri yerine tutuklama kararı verilmesinin sebebini açık ve gerekçeli olarak açıklama yükümlülüğü getirmektedir.

Söz konusu kanun tasarısı, özel yetkili savcılar tarafından yürütülen soruşturmalarda sanıkların savunma haklarını güçlendirecek, "terör örgütü propagandası yapmak" suçunun kapsamını sınırlandıracak ve mensubu olmadığı halde bir organize suç örgütü veya terör örgütü adına suç işlemekten hüküm giymiş kişilere verilecek cezaları azaltacaktır. Kanun tasarısı, aynı zamanda, hakimlere terör örgütlerini öven veya terör örgütü propagandası barındıran yayınları durdurma yetkisi veren bir takım düzenlemelerle, terör suçlarında cezaların ertelenmesini ve seçenek yaptırımlara çevrilmesini yasaklayan düzenlemeyi yürürlükten kaldıracaktır.

Yine reform paketi çerçevesinde, "soruşturmanın gizliliğini ihlal" suçunun kapsamı daraltılacak ve Türk Ceza Kanunu'nun basın yoluyla işlenmeleri halinde belirli suçlar için verilecek cezaların artırılmasını öngören hükümleri yürürlükten kaldırılacaktır.

Kabul edildiği takdirde, sözkonusu yasa tasarısının yaklaşık iki milyon ceza davasını etkileyeceğini ve bu davalardan yaklaşık bin beş yüzünün düşmesini sonuçlayacağını da özel olarak belirtmek isterim.

Yukarıdaki bilgilerden açıkça görülebileceği üzere, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Türkiye'de ifade ve basın özgürlüğünün kapsamını genişletmeye kararlıdır. Temel özgürlüklerin teminat altına alınmasının demokrasimiz için hayati önem taşıdığına güçlü bir şekilde inanmaktayız. Bu husus, Türkiye'nin bölgemizde bulunan ve büyük bir değişim ve dönüşüm sürecinden geçmekte olan ülkeler açısından örnek teşkil ediyor olması bağlamında bilhassa önem arz etmektedir.

Raporunuzun, Türkiye'de basın özgürlüğünün genel durumunu tarafsız bir yaklaşımla yansıtabilecek ve Hükümetimizin mevzu bahis konularda en yüksek standartların yakalanabilmesini teminen atmakta olduğu adımları da içerecek şekilde hazırlanmasını umduğumuzu ayrıca ifade etmek isterim.

Saygılarımla,

Namık Tan

Küba
Mart 2003
Cuba
March 2003

29

EN ÇOK GAZETECİ HAPSE DENLER

CPJ gazetecilerin hapsedilmesi konusunda düzenli şekilde araştırma yapar. Burada, 2002 yılından beri yapılan araştırmalarda en yüksek sayıda hapis durumu gözlemlenen 10 ülke görülüyor. Rakamlar her ülkenin CPJ araştırmalarında belirlenenler arasından seçilen en büyükleridir.

WORLD'S WORST JAILERS

CPJ regularly surveys journalist imprisonments worldwide. Here are the 10 countries that recorded the highest numbers of imprisonments in surveys conducted since 2002. The number depicted reflects each country's high point in CPJ surveys.

Türkiye
61 kişi doğrudan mesleğiyle alakalı olarak hapiste.
Bir diğer 15 kişi ise net olmayan şartlar dâhilinde hapis.
Ağustos 2012

Turkey
61 jailed in direct relation to their work.
Another 15 jailed under unclear circumstances.
August 2012

Azerbaycan
Aralık 2007
Azerbaijan
December 2007

Çin
Aralık 2004
China
December 2004

Nepal
Aralık 2002
Nepal
December 2002

16

42

14

9

61

9

52

Eritre
Aralık 2011
Eritrea
December 2011

28
19

İran
Mart 2010
Iran
March 2010

Etiyopya
Aralık 2006
Ethiopia
December 2006

Burma
Aralık 2008
Burma
December 2008

Vietnam
Aralık 2003 ve
Aralık 2009
Vietnam
December 2003
and December 2009

